Bat. Gen.
XXXII
50

Np. 313 600

ende woord-boeck, XXXII-50

Maleysche ende Madagaskar-

n / met vele Arabische ende Turcsche woorden:

de tweelf t'samensprekinghen inde Maleysche / ende drie inde Madagaskarsche spraken / met alderhande woorden ende namen / gheschelt naer ordre vanden A. B. C. alles int Nederduytsch verduytst.

Noch is hier byghevoecht de Declinatien van vele vaste Sterren / staende ontrent den Zuyd-pool: voor desen tijdt nopt ghesien.

Sonderling nut voor de ghene die de Landen van Oost-Indien besoecken: ende niet min vermakelick voor alle curieuse Lief-hebbers van vreemdicheydt. Alles ghestelt, gheobserveert, ende beschreven door

Frederick de Houtman van Gouda.

BAT. GENOOTSCHAP VAN K.ENW.

T'AMSTELREDAM,

By Jan Evertsz. Cloppenburch / Boeckvercooper / op't Water / inden grooten Bybel. M. D. C. ende III.

1603

Met Previlegie van acht Iaren.

Extract uyt der Previlegie.

VVTerachten vande Brieven van Octroy, der Staten Generael, van de vereenichde Provincien, daer by hare E.E. Fredrick Pietersz. de Houtman, vergunnegie, daer by, alleene gheduerende den tijdt van acht naecomende Iaren, soude mogen drucken, uytgheven, vercoopen, seker Spraeck-boeck oft Dictionarium, van de Duytsche, Maleysche ende Madagaskersche sprake: met noch vele Turcxsche ende Arabische woorden: ende daerenbove. noch eenighe vaste Sterren, welcke staen ontrent de Zuydt pole, tot op ontrent vijfendertich grade by zuyden de Linie Equinoctial, tot ongheveerlijck drie hondert int ghetal: met verbodt dit Spraeck boeck, midtsgaders de voorseyde vaste Sterren den voorseyden tijdt van acht Iaren gheduerende binnen dese vereenichde Landen, int geheel oft deel, nae te drucken, oft elders nagedruct, in de selve Landen te brengen, onder wat protext het sy, op pene van verbeurte der nagedructe exemplaren, ende daerenboven van de somme van 100. Carolus guldens te appliceren: een derdendeel voor den Officier een derdendeel voor den Armen, ende t'ander derdendeel voor den voorseyden Frederick de Houtman, gelyck alles breeder blijckt, by de voorseyde brieven van Octroy. Ghedateert den 4. Febru. 1603. Gheseghelt, ende onderteeckent, ter ordonnantien vande Staten Generael.

C. Aerssens.

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.
Tanggal : 18 Juni 2013
No. Induk : 75411/PN-MUSEUM/'13
BIB - ID :
Beli / Hadiah : Ex. Museum

Edele, Moghende, VVyse, Hoochgheleerde, Discrete, seer Voorsienighe Heeren, mijn Heeren, Staten, generael van de gheunieerde Nederlandtsche Provincien.

Midtsgaders den Doorluchtighen, Hoochgebooren Vorst ende Heere, MAURITIUS, geboren Prince van Orangien, Grave van Nassau, Catzenelleboge, Vyanden, Diest, Meurs, &c. Marquijs van der Veer, ende Vlissinghen, &c. Heere van S. Vyt, Dasburgh, der Stadt Grave, ende vande Landen van Kuyck, &c. Stadt-houder ende Capiteyn generael van Gelderlandt, Hollandt, Zeelandt, VVest-Vrieslandt, VVtrecht ende Overyssel, &c. ende Admirael van der Zee.

Oock den Eerent-achtbaren, VVel-vvysen, Voorsienighen Heeren, ghecommiteerde Raden der Admiraliteyt.

Ende den Eerentvrome, VVyse, seer Voorsienighe Heeren, de Bevvinthebberen ende generale Compagnie, der vvijdt-vermaerde Oost-Indisch-vaerdt.

ALsoo het seker is dat vvy menschen niet voor ons selven alleene, maer een yeder voornementlick tot zynes naestes dienst vanden al-vvysen God geschapen, ende in dese vverelt gestelt zijn, hebbe ick 't selve, met goede opset overdenckende ende overvveghende, mijn schuldighe ende van God opgheleyde plicht naercomende, niet connen laten, t'ghene ick door myne ongheluck (daer voor ickt selfde doemaels hielde ende achtede,) geleert hebbe, aen den dagh te brenghen, mijn oogh-vvit nemende, dat ick my in beelde, Godt Almachtich my dien teghespoedt, toeghevoeght heeft, om een beginsel te vvesen, daer door Godts eere ende kennisse niet alleene onder de vvijtgesetenen Heydenen bekent ghemaeckt ende ghevordert, maer beneffens dien, de gheluckighe Navigatie, daer Godt dese landen soo genadelijck mede so-

ghent, te bequamer tot hare ghevvenſchte effect ghebracht can vvorden: VVant alſoo is op de Ooſt-Indiſche tvveede reyſe, die zaligen mijn broeder Cornelius de Houtman (naer dat hy Anno 1595. d'eerſte ghevveeſt hadde, die vande Nederlandtſche Natie door Godts ghenade, ende op-voorderen van de Heeren aenlegghers ende bevvinthebberen, in dier tijt der Ooſt-Indiſcher Navigatie,) de reyſe te ſchepe op Ooſt-Indien ghedaen hadde, ende andermael dede, den ſelven mijn broeder de Houtman, ick de tvvee Voyagien vergheſelſchapt hebbe ghehadt, ende mijn broeder doenmaels door de ontrouvve des invvoonders ende bedroch der Portugeſen, met veel andere onſer Natien, ſchandelijcken ende moordadelijcken om hals ghebracht zijn: Soo ben ick als een ongheluckich menſche, met meer andere inder ongheloovviger handen, aldaer opt Eylandt Sumatra, tot Atchein, ſeſentvvintich Maenden niet ſonder verſcheyden periculen mijns levens, ghevanghen ghebleven: Doch eyndelijcken vvonderbaerlijck door Gods goedtheyt ende ghenadighe beſchermınghe verloſt, ende in mijn Vader-landt gheſondt ghecomen. Doch heeft mijn Godt beneffens myne verloſſinghe, het verſtandt ende de ghenade gheghevenvan de Maleyſche ſprake, die in gants Ooſt-Indien, als een gemeyne ſprake is (alhoevvel datter noch vele eygene inlantſche ſpraken zijn:) vvant de Maleyſche ſprake vvort by ouden ende jongen gebruyct, ende in vvelcke oock alle coop-handelen geſchien ende ghedaen vvorden, tot in de Moluckſche Eylanden ende die quartieren toe. Derhalven keerende tot mijn voorgheſtelde oogh ende doel-vvit, hebbe ick de ſelve met onſe Neder-duytſche Tale een ſpraeck ende vvoordt-boeck, naer mijn ſlechte verſtandt, by een vergadert, daer inne de Maleyſche, ende daer op paſſende de Madagaſkarſe talen teghen onſe ſprake gheſteldt ſtaen: De Madagaſkerſe ſprake is mede ſeer nut voor de ſchepen, die haer Voyagie naer Ooſt-Indien vvillen doen, alſoo onſe ſchepen dickmael int Eylandt Madagaſker, by de Portugeſen, ghenaemt Sant Laurens, gheleghen by Ooſten de Caep de bonne Eſperance haer lieden moeten ververſchen, als van verſch vvater, Vyvres, vruchten, ende andere nootvvendighe ververſinghe, voor gheſonde ende ſiecke hun verſien. VVelcke ſprake oft vvoorden hebbe ick be-

comen door eenen ingheboren vant ſelve Eylandt, die alreede goedt Duyts ſprac: alſoo hy wel vier Iaren met onſe Duytſche Natie ghevaren hadde. Item hier achter by gevoecht ſoo verre mijn neerſtigh onderſoeck ſick ſtrecket, door aenleydinghe andere, de ſelve tale kundi[illegible], eenighe Arabiſche ende Turckſe woorden, met onſe Tale verduytſcht: tot nut ende [illegible]enſt der ghene, die op Arabia, Feliſæ, Roode-zee, Perſien, ende omleggende landen handelen, als oock in Ooſt-Indien: WVant daermen de Machometſe WVet houdt, daer ghebruyckt men oock de Arabiſche ſprake. Ten laetſten hier noch achter by ghevoecht, de Declinatie van ſommighe vaſte Sterren, by my op de eerſte voyagie, ontrent den Zuydt-pool gheobſerveert: Ende op de tweede, opt landt van Sumatra, met meerder neerſticheyt verbetert, ende in ghetale vermeerdert, ghelijck de ſelve (meer als 300.) te ſien zijn op de Hemelſche Globen, die (naer de obſervatien van den wijt-beroemden Tycho Brahe) uyt-gegeven zijn van WVillem Ianſen van Alckmaer, woonende tot Amſterdam. WVelcke Sterren dienende voor alle Zeevarende lieden, die by Zuyden de Lynie Equinoctiael haer Navigatie doen: ende tot een Speculatie aller Lief-hebbers der Aſtronomie oft Matematiſche conſt. Dit is myne Heeren, de oorſake, die my bewoeght heeft, dit werck voor te nemen. Ende op dat het te gheluckigher voortganck becomen, ende voor quade tonghen ende nyders beſchermt blyven mochte, hebbe ick t'ſelve onder uwe E. E. M. ghenadighe ſchut ende ſcherm laten uyt-gaen. De Almogende Godt gheve, dat het ſelve myne werck ende arbeydt t'zyner eeren, tot vorderinghe zijns heylighen woordts ende kenniſſe, ende tot nut onſes Vader-landts ſtrecken, ende aenghelecht moghe worden.

W.E. Moghenden, Doorluchtighen, E. WVyſen, Voorſienighen
Heeren dienſtwillighe

Frederick de Houtman.

Den Autheur tot den goetwillighen Leser.

GOedthertighe/constliebende Leser/ick stelle u hier voor ooghen een spraeck ende woord-boeck: Inhoudende sekere t'samenspraeck/ende alle andere woorden/nae ordene van A. B C. door mijn slechte leecke / naer de mate mijns verstandts/tot uwen behulp (die dies van doen mocht hebben)in Druck verdaet/van de Malepsche ende Madagaskarische spraken: Oock vele Turcksche ende Arabische woorden / met onse Moederlycke Tale verdupscheet. De welcke Talen ick in groote swarichepdt ende perykelen mijns levens inden tijdt van 26. Maenden / dat ick in Oost-Indien tot Atchein, ende andere plaetsen in den Coningrijcke ende Eylandt van Sumatra, (by den ouden Taprobana ghenaemt) ghevanghen ben gheweest/gheleert hebbe. Ick hebbe te liever desen arbeydt aengenomen/ upt liefde der Oost Indischer Zeevaerdt/ overmidts ick aldaer in myne repse ghesien ende ghehoordt hebbe/dat de Malepsche spraake over al Oost Indien gheweene / ofte ten minsten by velen bekendt is. Wilt daeromme den selven danckelijck ende jonstelijck aennemen / ende uwe profijt daer mede doen/ naevolghende de profytelijcke Bieckens/ ende niet soo seer op de verciering ende verbloeminghe der woorden ende redenen (daer ick ghene professie van en doe) als op mijn voornemen ende goedt herte sien: Ende de fauten die naer u oordeel u mochten voorcomen / met u goedtwillichepdt bedecken ende overslaen, Vaert wel.

VAren Phenicianens aent mid-lands Meyr gelegē/
Voorwaer d'ervarenste des zee-varens geacht/
Zijn d'helden van Argo dat groot schip/allerweghen
Voor haer gulden-vlies-reys in Chronijken gebracht:
Wordt Typhis de Piloot oock soo dickwils ghedacht
By de Grieexsche schrijvers/en in Latynsche boecke/
Die als een kindt soud' zijn op onses tydts zeevaerdt:
Hoe veel meer zijn prijs weert/en geteld met de cloecke/
Ons schippers en Pilooten ons bootsmās rou vā aert/
Ons kooplmans/capiteyns/commissen wijt vermaert
Die daeghlicx upt Hollandt/en de Zeeuse landouwen/
Met schepen/goet en bloet d'Oost-Indische contreyen
Voor cruppen/langhs hoe meer/jae woonplaetsen hun
bouwen
Daer zy nu d'ee bloot als nu d'ander als dan verbeye
De West-Indische kust/met schepen ende Galeyen
Aensoecken over al/met schoon winst en profijt.
Voorwaer/de Tyriers, Argo, Typhis verheven
D'hierlantse cooplien/oft haer schepen hoogh' en wijt/
Oock onse stermans cloec/t'hantwater moeten geven/
Die niet en zijn alleen/by t'bloedt varen ghebleven;
Maer hebben cloeck oock mee de Talen wel gheleerdt/
Daer met zy connen selfs haer eyghen handel dryven
Sonder in vrees te staen/dat haer Tolken/verkeert
Voor giften en gheschenck/mochten tot hun ontryven
Trouloos zijn/en daer door haer opset vruchtloos
blyven.
Om suler behoeden dan heeft onse Frederijcke
D'gene hy/zijnde gevaen van lichaem/maer van geeste
Heergierich/ende vyf/gheleert heeft in het Rijcke
Sumatra en Achein: al waer hy als een Beeste
Den tijdt van twee mael thien en ses Maenden op't
meeste/
Was een gevangen Slaef den Turck-Heydense men-
schen.
Ick segghe/Frederick de Houtman, dien de Heer
Wonderlijck heeft verlost/vupten hope/nae wensche:
Heeft tot een danckbaerheyt op dat Gods woort en leer
Vruchtbaerlijck met profijt/en voortgangh langh soo
meer
In India, wederom van nieus werde verbreydet:
Dit woort ende Spraeckboec vlytich int licht gebracht
Daer met soo heeft hy syn/middel en wegh bereydet
Voor onse Nation/om met Godes woorts cracht
De Heyd'nen tot t'geloof te brenghen met aendacht.
Dus ghy vrome Majoors en kloecke Onderwinders
Der Oostindische vaert; op dat u opset goedt
Vast stae/en wel voort gae/sonder vele verhinders/
Tracht eerst dat Christi Rijck/daer mach crygen den
voet
End' wassen langhs hoe meer: So sal in overvloedt
Vo nering' en zeevaert meerd'ren t'uwen ghenoeghen.
Hier heeft onse Taelman/Sadel en Peerdt besteldt
Laet sich daer toe me voort met yver cloec gaē voegen
En die gebruycken recht/een yeder vroom' Gods held:
Op dat werde verstoort/Satans verkeerd' gheweldt.
En ghy/O Frederick, stel u gangh' en u treden
Tot uwes naestens nut/slae suler niet in de Windt/
Nu ghy maeckt dat Godts eer/door uw's pandts wel
bestreden
Int landt dat Godt niet kendt/haer voort plantinghe
vindt:
Wel hem die tot Gods eer en dienst zijn werck begint.

Vigilantia & fide.
D. M.



Een t'samen-coutinghe van aencomen eens Schip: Waer van den Capiteyn vooz den Coninck pzesenteert / ende watter paſſeert: op de Oost Indiſche manier: met seven perſonagien: als / Dauid / Abzaham / een Ghelubden / den Hooztier / den Coninck / een Vzouwe / den Capiteyn vant Schip.

Satoe berkatta ſamma derry ſampey Capal: derri manna Nachgoda datan ádap páda Sultaen: Lagí appa datan, tIeire negry Ooſt Indien: deng'an toujouh orang, bagj Daoedt, Ebrahim, ſatoe Sydá ſidá, Pongolo, pintou: Sultaen, ſatoe parampou'an, iang Capitaen Capal.

D. SIst ghegroet Abzaham.
A. Ende u van gheliycke Dauid.
D. Dan waer comt ghy so vzoech gegaē?
A. Ick come vande marckt.
D. Wat hoozt gy nieus? zijnder geē nieutpdinge van eenighe ſchepen?
A. Ick hebbe hoozen gheſchut ſchieten / welck is een teken van vzeemde ſchepen.
D. Ende ick hebbe hoozen ſegghen datter een ſchip van Guiſerat aen gheComen is.
A. Wat bzengt het vooz Coopmanſchap mede?
D. Het is gheladen met Anijl / met Dadels / Kozynen: Goe bzēgt het ſeer veel ſijn Lpwaet van alle ſooztē / met veel Catoen.
A. Iſſet alſoo? dats een ſeer goede tpdinah.
D. Jae / ick hebbe het vooz de waerheydt hoozen ſegghen.
A. Dan ſal (wilt God) het Lpwaet / ende andere goederen goede coop wozden.
D. Jae (wil God) het ſal mede veel ſchamel lieden wel comen / die weynich ghecleedt zijn:

D. ESſalemalecom, Ebrahim.
A. Malecom ſelam Daoet.
D. Derrj manna datan pagí harí?
A. Beta datan derrj pakan.
D. Appa achgabar? tieda gabar barou derrj barang Cappal?
A. Souda beta deng'ar boenjí bedyl, iang itoe alamat derri Cappal dágang.
D. Lagi hamba deng'ar catta iang ſatoe Cappal derri Guiſerat ſouda datan.
A. Appa pervinjága de báva di'a?
D. Ini ber'iſi: ken Senam, ken Gorma, Zebibt: lagj bavadia banja káyin álus derrj ſamoe'á ienis: lagj Capas banja.
A. Begitou? itoe gabar banja baick.
D. Ia beta deng'ar catta ſach begitoe.
A. Iang datan (Inſialla) káyin, lagí barang barang lain iadí morra.
D. Ia, (Inſialla) lagj iadí baick ken orang kaſſieen, iang tieda berkayin;

A want

want het Ipwaet langhe dier gheweest is.

A. Dat is de waerheyt:
oock den onghestooten rijs/
ende den ghestooten rijs/ende alle andere eetbare ware zijn mede seer dier/als viepsch/ visch ende ander toespijs.

D. Het sal nu beteren:want het nu den tijt is dat de schepen bã Bengalle/Moeselipatan/ ende ban de quartieren obercomen/de welcke alle Ipwaet/ende ghestoten rijs mede bzengen.

A. Wie is dit die hier comt op desen grooten Oliphant/den welcken so veel volcx heeft die hem naer volcht?

D. Dat is den Sabandaer met den Secretaris.

A. Ick sie daer oock bzeemde lieden op sitten/ wat of dat booz lieden moghen zijn?

D. het is den Capitepn ban Guserat/die nu eerst met zijn Schip aengecomen is/dē welckē nu booz den Coning sal ghebzocht wozden.

A. Wat heeft dat te bedieden datter een Oliphant met root laken becleet is/daer de trommelen eñ trompetters met de schermep spelers boozgaen?

D. Den Oliphant die ghy siet/ende den man diē in dat hupsken sit dat op dē Oliphant staet/is een teken dat zy den bzief ban haren Conincke/aen onsen Heer bzengen.

A. Wie dzaecht nu den bzief?

D. Den man die op den Oliphant sidt

carna kayin lamma mahal.

A. Itoe songo:
lagí padé,
bras,deng'an sammoenja
macca nan láin poen máhal bagí dáging,
ikan jang lá ouck láin.

D. Sakaran baick poelang:carma sakaran moesim cappal derrj Bengalí, Moeselipatan, lagi benjaer itoe datan; iang de'a bava sammoenja, kajin deng'an bras.

A. Siappa itoe iang datang sini atas Gayja besar,iang adda orang banjá de ekoet de'a?

D. Itoe Sabandaer deng'an Pongolo Cornon.

A. Bera liat lagi doudock átas orang dagang, orang appa tácok itoe?

D. Itoe la Nachgoda Guiserat, iang bárou dátan deng'an Cappal deá,iang de bava de'a n'adap pada rayja.

A. Appa alamat itoe,iang satoe Gayja,ter packay ken sakelat miera,iang gendrang orang namsieri,daen orang serenez ialan doulouw?

D. Iáni Gayja tun liat,iang orang doudock dalam tincka atas Gaya,itoe alamat día bava soerat derri rayja dí'a aken Tuankyta.

A. Syappa bava soerat sakaran.

D. Oerang dodock atas Gayja.

A. Wat

A. Wat is dat voor een man dier op sit?
D. Het is een edel man vanden Coninck die hy daer toe verkiest.
A. Waerom is dit al ghedaen?
D. Om de eere vanden Coning/daer den brief van daen comt.
A. Ende wat is datte/dat ick sie soo veel mans als jongens achter comen/die yder wat inde handt dragen/met geschilderde cleetkens over ghedeckt?
D. Dat zijn de presenten die den Capitein aen den Coning presenteren sal.
A. Is dat voor den tol van zijn goederen? oft moet hy den tol behalven betalen?
D. Neen/den tol is noch seven ten hondert.
A. Wat eer bewijst den Coning weder hier voor haer lieden?
D. Dat is/als sy binnen by den Coning comen/die seesteertse daer eerlijck.
A. Wat doetmen daer als dan?
D. Daer eetmen ende drinctmen/daer wert van alderley spyse ende fruyt ghebrocht/daer wert ghespeelt/ghedanst/met veel vreuchden die daer bedreven werdt/soo op de trompetten ende schermeyen/ende handtslupten te blasen/op den Veel te spelen/oock doet den Coning een cleedt op de hier lantsche manier halen/dat hy den Capitein vereert.

A. Orang appa itoe doudok de atas.
D. Itoe saetoe Orang kayá derri Sultaen terpilleh.
A. Carna appa karyja itoe?
D. Carna de gormat rayja, iang poenja soerat.
A. Lagi appa itoe beta liat datan banja orang daen boudack bava commedyen sa'orang orang dalam tang'an, deg'an pertia berlukis ter toutoup?
D. Itoe toeffá sombahan pada Nachgoda iang día somba aken raya.
A. Adde itoe carna ousour arta día-attoeu bayar déa ousour layn??
D. Tieda, ousour lagi derri saratos toujou.
A. Appa gormat de bry rayja carna itoe ken dé'a?
D. Itoula, manna calla di'a masock padá rayja de bry gormat bang'ia.
A. Maya bekerryja sana?
D. Sana de'a maccan mynom, de bava berang maccanan lagy barang ienis bókayou, lagy di'a bermeyen, narry, deng'an soucka banja adda sana, bagy ken tyop nanfiry, daen serreney, deng'an, de tyop banfi, daen de gisling harbab: lagy soeroh ambil tuan kyta satoe salin tjerre negry sini, iang de bry ken Capitain.

A. Is dat de manier hier vant landt?
D. Jae/het is alsoo hier de manier by
desen Coning/ oock by de andere Coninghen
alsoo gheweest.
A. Doet den Coninck dan pets meer?
D. Neen/dan als dit alles ghedaen is/
Doetse den Coninck met een Olyphant
weder naer hups bzenghen.
A. Ick soude dat alles wel eens willen besien.
D. Wel laet ons haer volghen.
A. Sullen sy niet al binnen zijn?
wy hebben te langhe ghewacht.
D. Neen/want sy moghen niet
binnen de poozt comen/
of daer moet eerst een
teken vanden Coning comen.
A. Isset alsoo? comt laet ons dan haestich gaen.
D. Siet ghy dit wel?
hier staense noch alle en wachten.
A. Het is waer: maer wie is dat/
die daer met dat vergulde mes
inde handt comt?
D. Het is een ghelubde van den Coning.
A. Waer sal hy met dat mes gaen?
D. Hy comt hier om dē Capiteyn binnē te halē.
A. Hoe hiet dat mes? heeft het anders geē naem?
D. Jae het wozdt ghenaemt Si'ap/
welck is ghesepdt / een teken vanden Coning.
A. Aen wien sal hy het ghebodt doen?

A. Itoe adda tjerre negry sini?
D. Ia, begitoe adda tjerre raija
sini, lagi raija raija iang douloeu
adda poen begitoeu.
A. Bekerija raija barang láin?
D. Tieda, ianii souda iang samoenja itoe,
de soeroh Tuankyta deng'an Gaija
combali pada roema di'a.
A. Beta soucka de líat itoela sammoenja.
D. Baick boela kíta ekoet di'á.
A. De'á belom ke dalam?
kíta lambat béna ternanti.
D. Tieda: carna dé'a tieda dapat
masock pintou,
attou mau doulou datan
derri dalam alamat raija.
A. Adda begitoe boela kita ialan lekas.
D. Adda kíta liat?
sini dieri lagi samoenja de nanti.
A. Itoe songo: lagi siappa itoeu,
iang datan deng'an pissou bermas
dalam tang'an.
D. Itoe satoe sida sida raija.
A. Manna ijá pegi deng'an pissou itoeu?
D. Ijá datan carna massock Capitain.
A. Appannama pissou ítou? tied'adde namma láin?
D. Ia namma ini Si'ap.
iang artienja alamat pada raija.
A. Aken siappa día ioenjong sabda?

D. Aenden

D. Aenden meester vande poort.
A. Ick sie dat hy de Siap overgheest.
D. Dat is waer: comt laet ons hooren
wat hy seggben sal.

Den ghelubden oft tsiapdragher spreeckt teghen den Poortier.

G. Hola/waer zijt ghy Poortier?
P. Hier ben ick: wat is u begeeren?
G. Ontsangt het gebodt van onsen Heer.
P. Ick salt hooren (belieft het God.)
G. Tghebodt vanden Coninck is (wil God)
dat ghy den Capitepn met zijn volck
sult laten binnen comen.
P. Inden naem des Heeren:
eere sy onsen Coning.

Den ghelubden spreect teghen den Coning.

G. Sijn Majestept sal weten
dat den Capitepn hier voor de poort is.
C. Wel dats goet: hy sal terstont binnen comen:
maer gaet de Vrouwen hier roepen.
V. Wat belieft zijn Majestept?
C. Is alle dinghen ghereet?
om de vreemde lieden wel te feesteren?
V. Het is altsamen ghereedt Heer Coning:
eerst hebben wy ghehanghen

D. Aken Pongolo Pintoeu.
A. Beta liat dia bri Siap ken orang.
D. Songo itoe: boela kita deng'ar
appa i'a berkatta.

Sefida attou orang bava tSiap catta aken Pongolo Pintoeu.

G. Hou, manna tun Pongolo Pintoeu?
P. Beta sini appa mau kamoe?
G. Samboet sabda Tuan kita
P. Hamba deng'ar (insialla)
G. Sabda raija (insialla)
kamoe bri Nachgodá deng'an orang dia
masock ke dalam
P. Bismilla:
dáulat Tuankyta.

Sesida berkatta aken rayja.

G. Daulat Túankoe
iang Nachgoda adda sini de pintoeu.
C, Baick ì toe: dí'a massock sahat lagi:
rowa iang parampou'an sini.
V. Appa mau serpada?
C. Adda assil sammoenja?
carna de iamoe orang dagan bay baick?
V. Adda samoenja assil túankoe:
moela moola adda kita gantong

Aij om

Het blaeu zyden cleedt/
met goudt gheboozduert/
obert hooft tot eenen hemel:
ende alle de ſtyen met roo zyde becleedt/
daer nae obert hooft van zijn Majeſtept
een root Fluweel cleet,
met goude loofwercki/
ende daer de vreemde lieden ſitten
een groen Fluweelen cleedt/
daer een gouden Tyger
met een Kenoſter in ſtact:
oock de vrouwen die danſen ſullen/
in root ende groene zyde gheckleedt/
met de goude ketenen om de hals/
ende de goude halve manen vol gheſteenten
op haer hoozſt ghehanghen/
met noch ringen met robynen diamanten
aen haer vingheren gheſteken/
ende aen haer voeten ende armen
haer goude armringhen.

C. Wel maeckt dattet alle eerlijck
ende wel is/
op dat ick niet beſchaemt en wozde.

V. Wilt God alle ding ſal ghereet zijn.

C. Laet den Capitepn binnen comen.

G. hier is hy Heer Coning.

C. Doet den tolck binnen comen/
op dat ick met den Capitepn ſpreken mach.

G. Hy can ſelve de Malepſche ſprake wel.

iang kajin bíroe ſultro,
ken káſap bermas,
ken lang'it atas Capalla:
lagi tiang ſammoenja ken ſultra miera terbálut,
la'in d e atas cappalla ſerpada,
ſatoe ka'in mockemal myra,
ken kaſap mas berbong'a,
lagi tempat orang dagang iang doedock
ſatoe kajin mockemal yjou,
adda dalam ſatoe Harrimou mas
deng'an ſatoe Badack,
lágy parampouan iang bernarty,
dalam ſultra miera daen yjou tet packey
deng'an tali mas de la heer
daen boelan mas pnoh ken parmatta
de átas dada bergantong,
lagy tjintjin, deng'an parmatta poedi béram,
bobo de iary,
láin de káky daen tang'an
poenja glang mas.

C. Baick karyja ſamoenja májelis
deng'an baick,
iang'an ako brulle málouwan.

V. Inſi alla ſamoenja adda moeſteyt.

C. Soroh Nachgoda maſſock.

G. Adda ſiny Túankoe.

C. Soroh maſſock iurebaſſa,
cama áko dapat berkatta ken Capitaen.

G. Ija taeu dierinja baſſa Maleyo.

C. Doet

C. Doet hy? heeft hy hier meer ghelweest?
G. Ja hy Heer Coning:
het is Capiteyn Salomon
die hier oder twee Jaer was/
als hy met twee schepen
van Mocka quam.
C. Spreyt dat cleedt daer neder/
legt daer een dubbelde spne mat op/
ende laet den Capiteyn sitten.
C. Eere sy den Coning:
verstoeck van my als slaef van zijn Majestept/
om te moghen spreken.
C. Segt wat u belieft.
C. Alsoo ick door Gods ghenade
alhier op de reede van zijn Majestept
ghecomen/ende aldaer ghearichert ben/
soo ist dat als ick van mynen Coning scheyde/
om alhier aen uwe Majestept
den brief te behandighen/
heeft hy my noch met den monde belast/
hoe wel het inden brief mede staet/
soo uwe Majestept eenighe schepen/
galeyen/susten/
oft sloepen van oorloghe
van doen heeft:
uwe Majestept salt hem ontbieden
met brieven:
want in ons landt
van alles overbloedich is

C. Begitoe? adda yja lagy kemaree?
G. Adda, Túankoe,
itoe Nachgoda Soliman,
iang adda siny lepas dua tawon,
tat calle yja ken dúa cappal
derri Mocka datan.
C. Bobo kajin ytoe de beva,
bobo satoe tykat dúalapis iang alus deatas
soeroch doedock ken Nachgoda.
C. Daúlat Chayalam:
somba hamba Sirpada
aken somba hamba.
C. Katta souka kyta.
C. Bagi beta deng'an ánoggerha alla
sini de tloek Sirpada
datan, sana poen berlabo:
adda tatcalle amba tingal reyja beta,
ken bava de siny ken Sirpada
iang estemy kyrim'an,
soeroch dia beta sombah ken moelot,
wellakin boenji foerat begitoe,
jickellou sirpada barang cappal
górap, fusta,
attou sampan prang
adda bergoena,
sirpada hamba de bry taeu
ken ourat:
carna dalam negri kyta,
addo samoenja mamoor,

van Amenuci van Oorloghe:
als groff gheschut/roers/spietsen/hoetelassen/
rondassen/harnas/buscruyt/lonten/
buskoeghels van alle soortering:
oock en ghebreeckter yser noch loot/coper
noch tin/noch watmen soude mogē bedenckē.

C. (God sy gheloost) dat uwen Coning
nu een goedt hert bethoont/
God wilt hem weder loonen.

C. Amen.

C. Gheest daer den Capitepn vrucht te eten/
dat daer gheson gen ende ghedanst wort/
laet de clepne trommels slaen/
ende den handtpyp blasen/
dat oock den Veelspeelder op zijn veel strijck

Set eten voor den Capitepn/
gheest hem van die ghebrade Gepte/
van het gheso den Hoen met dat soppe/
laet hem mede de rpbier bis proeben/
schenckt daer Wijn voor den Capitepn.
Hola Capitepn zijt vrolijck/eet ende drinckt
al en drinck ick niet/het is om dat ick medicijn
ghebrupck.

C. Ick bedanck zijn Majestept/
ick doen niet dan eten ende drincken
ende ben vrolick.

C. Gaet haelt daer cleedertn voor den Capitepn/
brengt een root ppken/
een gheberude tullebant/

iang sinjata prang:
bagi bedil bessar, espingard, tomback, pedang,
presey, zyereh, oubat bedil, somboe bedil,
bó'a bedil barang ienis:
Lagi tieda coerang bissi, tima'itam, tambagga
tima poutee, lági appa dapat tjinta.

C. (Alhemdelilla) iang rayja kamoe
kassche haty ken d'áko,
Alla de balas ken d'ía poelang.

C. ámien.

C. Bryla ken Capitaen bo káyou ken makan,
soeroh bejanjy deng'an narri,
soeroh poukol narsana,
deng'an riop bansi,
soeroh orang harbap gassing harbap,
bobo mackan adapan Nachgoda,
bry ken dí'a derri itoe cambing pangang,
derri ayam reboes ken quach,
bry rassa deri pada ékan song'ey
bobo arack sana aken Nachgoda
hou Capitaen souká, mackan minom,
jickáko tieda minom, sábab amba
ber'oubat.

C. Daúlat dergaheyo Túankoe,
bera tieda kerrija láin ke mackan minom
deng'an soucka.

C. Pegi ambil salin áken Nachgoda
bava satoe bajou sultra miera,
satoe tanckollock warna,

Met

met gout passement/
een geel cleet met goudt om ghewrocht/
een gordel met goude
Arrabische letters/
een pongiaert met een gouden ring/
vol ghesteenten/
het heft van swart corael/
laet hem den Sabandaer dat aendoen.

C. Reverentie sy den Coning.

C. Laet daer de Oliphanten vechten/
doet een buffel dooden/ ende gheeft de helft
aende bootsghesellen vanden Capitein/
wātse in Zee niet veel vers vlees gegetē hebbē.

C. Reverentie sy den Coning/
versoeck van mijn aen uwe Majestept
verlof om te gaen/also het laet is.

C. Wel soo ghy't begheert:
maer comt my alle daghe besoecken.

C. So het God believt.

C. Laet den Capitein een Oliphant gheven
om mede nae huys te rijden:
gheeft haer dese soete Oranje appelen/
met de Granaet appelen mede.

C. God bewaer de Coninglicke Majestept.

C. God der goden sy oock met u.

FINIS.

ken kassap mas,
satoe ka'in kóning bersouji ken mas,
satoe ckat pinggang
deng'an soerat mas t'jere Arab,
satoe cris deng'an bawar mas
penoh ken parmatta,
capalla cris de khalbar itam
soeroh *Sahandaer* packey de'a.

C. Daúlat Tuankoe.

C. Soeroh Gayja berlawan,
soeroh satoe karbou sommeleh, bri seting'ach
aken Gallassi Capitayn:
carna dalam láoet dia tieda mackan dáging idop.

C. Daúlat derga heyo Túankoe,
somba de parhamba Sirpada
mehon cambali, carna hari petang.

C. Baick bágy soucka ka moe,
wellakin datan sahári hári.

C. Insi alla.

C. Soroh bry áken Capitaen satoe Gayja,
carna ija poelang ke roema,
bry ken día itoe limoen manis.
deng'an boa delyma sarta,

C. Alla de toelong ken Sirpada cheyálam.

C. Alla te Ala adda sarta kyta.

SOVDAHAM.

De tweede tſamenſpreckinge/

ſoomen eerſt aencomt in een vreemdt landt/ om ververſingh te coopen/een Duytsman/ een Indiaen/ ende haer Coning.

D. God groet u mijn Heer.
I. Wilt van ghelijcken ghegroet.
D. Met verlof mijn Heer/dat ic u aenſpreke.
I. Wat iſt dat ghy my vraghen wilt? laet het my hooren?
D. Weet mijn heer niet/ of hier eenige vreẽde ſchepẽ onlãg geweeſt zijn/ die uyt vreemde landen quamen?
I. Ja/hier hebben drie ſchepen gheweeſt/ maer zijn weder wech gheſeylt.
D. Hebben ſy langhe gheſeylt gheweeſt?
I. Neen/ontrent drie weken.
D. Wat hebben ſy hier ghedaen?
I. Sy hebbẽ hier anders niẽ dã ververſing gecoſt/ als oranghie appelen/ lymoenen/benanes/honich/ rijs/koepen/buffels/ vocken/ende ſchapen.
D. Hoe langhe waren ſy alhier?
I. Ontrent twintich daghen. want ſy hadden veel ſieck volcks/ die ſy hier aen landt in een huys brochten.

Iang dua barkatta ſamma tat-

calla moela ſampey dálam ſatoe negri dagang, ken bly maccanan ſatoe orang Hollande, ſatoe orang Indiaen, deng'an rayja di'a.

D. Eſſalémalécom Túan.
I. Malécom ſelam.
D. Sentáby túan beta berkatta ken tuan.
I. Appa mau kamoe bertainja ken amba? byer amma deng'ar.
D. Tieda tauw túan hamba, jicke barang cappal dagang barou, adda ſiny, iang daran derri negry iauw?
I. Ia adda la tyga capal ſiny, Wellákin ſouda ballayer poelang.
D. Adda día lamma ballayer?
I. Tieda, barang tyga ioúmat.
D. Appa día kerryja ſiny?
I. Día tieda bly la'in ke maccánan, bagy lymoen manis, lymoen cáp'as, píſſang, ayermádoe. bras, lemboe, karbouw, cambing, deng'an bie ebiry,
D. Barrapa lamma dí'a ſiny?
I. Barang dúa poele hary, carna adda banja orang ſakit, iang de tancko ſiny dalam ſatoe roema,

D. Sterf

D. Sterf daer veel van haer volck?
I. Ontrent ses man dat wp weten/
maer daer isser veel weder ghebetert.
D. Haelden sp oock hier vers water?
I. Ja sp/upt een rpvier
die achter dien hoeck lepdt.
D. Ist goedt water?
machmen met de boot daer bp?
I. Ja/gp moochter met u boot upt en in seplen.
D. Weet ghp niet
waer zp voozt wilden?
I. Haer mepninghe was/soo sp sepden/
naer Atchein/of Bantã om Peper eñ Nagelē.
D. Soo moeten het gheweest zijn Hollanders.
I. Wat zijt ghp vooz lieden?
van waer comt ghp?
D. Wp zijn goet volck/ en comẽ upt verre landē.
I. Hoe hietmen u landt?
D. Ons landt is ghenaemt Hollandt.
I. Wat comt ghp hier doen?
D. Wp comen hier vooz contrarie windt/
en souden geerne verversinghe coopen:
want wp langhe in Zee gheweest zijn.
I. Wel/ick salt den Coning aendienen/
datter vreemde schepen aengecomen zijn.
D. Soot u belieft/ick sal twee man
met u nae den Coning senden.
I. Wel ick ben te vreden.
D. Hoe comt daer soo veel volcks/

D. Matty banja orang dya?
I. Barang nam orang deng'an taeu kyta,
wellakin banja adda sombo poelang.
D. Dya adda de ambil siny ayer manis?
I. Adda dálam Song'ay
debalaccan oujong ytoe.
D. Adda ayer baick?
dapat ampir ken sampan?
I. Ia, tun dapat deng'an sampan kélouwar massoc.
D. Tieda túan tau
manna dya mau poelang?
I. Khandack dya adda, bagy catta dya,
k'Atchè attou ke Bantam ambil lada.
D. Itoe la orang Hollanda.
I. Orang appa kamoe?
derri manna datan kamoe?
D. Kyta orang baick, datan dérri negry iáou.
I. Appannamá negry kamoe?
D. Negry kyta namma Hollanda.
I. Appa bowat engkou de siny?
D. Kyta datan siny carna angin sallach,
iang mau bly maccánan,
carna kyta adda lamma de láoet.
I. Baick beta pegy somba ken Sultan,
iang cappal dagang adda datan.
D, Iicka túan mau, beta soeroh dúa órang
sarta moe pada rayja.
I. Baick beta káboel.
D. Boót appa datan bagytoe òrang banja

die alle gheweer draghen:
oock hoor ick ghelupdt van
Trompetten en Schermepen.
J. Dat is den Coning met zynen staet.
D. Isset alsoo? dan sal ick hem selver tegen gaen/
om hem selben reverentie te doen.
J. Wel/gaen wp t'samen.
C. Wat zijn dat voor lieden die hier comen?
J. Heer Coning dat zijn lieden die comen
upt verre Landen/ hier door contrarie windt/
hadden garen verversing voor haer volck.
C. Doetse hier comen/
dat ickse mach hoozen spzecken.
J. Wel Heer Coning:
hier zijnse.
C. Wat zijt ghp voor lieden?
Wat comt ghp hier soecken?
D. Heer Coning wp zijn Cooplieden/
die upt verre Landen comen/
ende zijn door storm hier verballen.
C. Hebt ghp langhe in Zee gheweest?
D. Ontrent vier maenden.
C. Waer is u meninghe voorts te soplen?
D. Onse meening is naer Bantan/
om Peper/Nagelē Notenmusschatē/en Folie/
ende alsoo wp nu hier verballen zijn/
versoecken aen uwe Majestept
om hier eenich versch water te halen/
ende eenighe verversing te coopen.

sammoenja tanggong sinjatá?
lagy beta deng'ar boenji
namfieri deng'an seroney.
I. Itoe Sultaen deng'an rayat di'a.
D. Bagitoe? beta pegi díry hamba
ken somba áken día.
I. Baick, pégy dúa kyta.
C. Orang appa itoe datan sini?
I. Tuankoe itoe orang datan.
derri négri iaúw, sini carna ang'in sallach,
mau mackanan ken orang dí'a.
C. Soeroh kemaree,
jicka áko dapat deng'ar berkatta.
I. Baick túanko:
adda zyni.
C. Orang Maya ankou?
appa datan kamoe tjary sini?
D. Tuanko kíta orang soudagar
jang datan derri negry iauw,
karna toffaen goegor sini.
C. Adda tun lamma delaoet?
D. Barang ampat boelan.
C. Manna khandack kamoe poelang baleyer?
D. Khandack kyta mau ke Bantan
ken lada, Bong'a lawang, Bópalla, Bas bas:
carna kíta sakáran gougor sini,
mehon áken dulli serpada,
ken ambil de sini barang ayer manis,
lagi ken bli barang mackánan.

Wat

C. Wat Coopmanſchap brengt ghy mede?
D. Wy brengen goudt/ſilver/laken/cozael/
pſer/loot/tin:
ock allerley comanſchap/
als ſpiegels/meſſen/ſcharen/
kammen/bzillen/
trompen/flupten/glaſen/
en watmen bedencken can.
C. Dat is goet:
hier is ock van alles ghenoech/
als koepen/buffels/bocken/
ende van bzuchten/
ſoo veel ghy van doen ſult moghen hebben:
ock ſal ick mijn volck belaſten/
dat ſy u van alles vercoopen ſullen.
D. God bewaer den Coning.

C. Appa parviniaga kamoe bava ſerta?
D. Kyta bava mas, pérack, ſackelat, pólam,
biſſi, tíma itam, tíma poútee:
lági barang ienis ienis parviniaga
bági t'jierement, piſſou, gonting,
ſiſir, t'jirment matta,
gingong, banſi, katja,
lagi barang dapat t'jinta.
C. Baick itoe,
ſini poen adda banja barang barang,
bagi lemboe, karbou, cambing,
iang bókayou,
adda banja barang bergoena kamoe:
lagi áko ſoroh orang beta
de iuwal ken kamoe ſamoenja.
D. Daúlat Túankoe.

De derde tſamenſpzekinghe/ om inde Indiſche Landen ververſinge te coopen/een Duytsman met een Indiaen.

D: God groet u mijn vzient.
I. Wy van gheliſcken mijn Heer.
D. Hebt ghy niet dat mijn dient?
I. Wat zijt ghy vooz lieden?
Waer comt ghy van daen?
D. Wy zijn Cooplieden upt verre landen

Iang tyga berkatta ſamma, áken bly mackánan dalam negry India, ſatoe orang Flandris daen orang Indiaen.

D. ALla bry ſalámat ſóbatkó.
I. ADe kamoe, begítoe quiha'hy.
D. Tied adda barang mau beta?
I. Orang appa enkoú?
derri manna tun datan?
D. Kyta orang ſoudágar derri negry iaau,

ende souden geerne hier handelen.
I. Wat soeckt ghy voor ware?
D. Ick soeck eetbaer ware/
om mijn volck te eten/die veel sieck zijn:
want wy hier maenden in Zee gheweest zijn.
I. Dat is te lang in Zee te zijn/
ick soude wel haest sterven/
dat ick soo langhe op de Zee was.
D. Waren daer gheen lieden/
die ter Zee niet waren en wilden/
de werelt soude niet doorsien worden.
I. Het is de waerheydt/
oock moeter lieden zijn
die het landt ploeghen.
D. Segt vriend/hebt ghy eenighe bocken/
schapen/koeyen/oft eenige vruchten?
I. So ghy wilt met mijn gaen/
ick sal u van alles ghenoech wysen.
D. Isset verre te gaen?
ick en gaen niet garen door bosschen.
Wanter dickwils veel wilt ghediert is/
als Tygers/Renosters/oft Slanghen/
daer ick verbaert voor zy.
I. Het is hier by over dese valey/
Daer is geen ghediert om vreese voor te hebben.
D. Wel laet ons dan gaen.
I. Segt my nu wat ghy al begheert/
ick sal u vercoopen wat ghy wilt?
D. Ick hebbe van doen ossen/bocken/

mau viniâga de siny.
I. Arta maya tjary kamoe?
D. Beta tjary maccánan,
ken maccan orang beta,adda banja sakit:
carna kyta ampat boelan dalam láoet.
I. Itoe lamma béna doudock de láoet,
béta lecas matty poelang,
jickelou béta bágy lamma de láoet.
D. Iickelou tieda adda orang
iang tieda maau pégy de láoet.
iang dunya tieda siappa lyat dya.
I. Songo itoe:
lágy poen mau orang
iang de nangala tannah.
D. Cattá sobat,adda tun barang cambing,
byrebiery,lemboe,attoeu barang bókayou?
I. Iicka enckou mau ialan sarta beta,
barang barang amba roenjock kamoe.
D. Adda iaáu de ialan?
beta tieda souka de ialan dalam outan,
carna banja kály adda bénatang iahat,
bagy Harymou,Bádack,attou Oular,
iang de manna amma takot.
I, Adda siny ampir lepas pádang yni,
siny tied adda bénatang,ken adda takot
D. Baick boela kyta dua.
I. Catta beta appa khandack moe sakaran,
beta berjuwal kamoe barang souka?
D. Ako adda bergoena lemboe,cambing,

ende

ende bzuchten/als ozangen appelen/
lymoenen/granaet appelen/benanes/
melck/honich/ſuycker/ſuyckerriet/
gheſtooten rijs/ende ongheſtoten rijs.
I. Wel/hier is van alles ghenoech.
D. Wat looſt ghy dien os?
I. Wat wilt ghy daer booz geben/ſilber/
oft wilt ghy reulen met coopmanſchap?
D. Ick ſal u ſilber booz den os gheben/
ende booz de bzuchten ſal ick reulen
andere ware.
I. Ghy ſult my gheben/ſoot u belieſt/
vijf groote realen/goet ſilber.
D. Dat is te veel/
ick mach ſoo niet coopen.
I. Hoe veel wilt ghy gheben?
D. Ick ſal u dzie ende een half gheben.
I. Ghy ſult my vier ende een vierendeel gheben.
D. Ick en mach niet langhe dinghen/
wilt ghy een vierendeel min als vier hebben?
I. Wel neemt hem nae u.
D. Ghy moetſe aen de ſchupt doen bzenghen.
I. Dat ſal ick doen/als ghy ghedaen hebt.
D. Hoe veel t'dupſent vande limoenen/
ozangien appelen/granaet appelen?
I. Ghy ſult gheben twee groote ſpieghels/
vier dzinckglaſen/ſes ſcheermeſſen.
D. Ick ſal gheben vier clepne ſpieghels/
ſes meſſen/ſeven trompen/

lagy bokayou, bagy lymoen manis,
lymoen kapas, bodelyma, piſſang,
ſouſou, ayermadoe, ſákar, teboe,
bras, deng'an pádee.
I. Baick ſiny adda ſamoenja.
D. Barappa tun harga lemboe itoe?
I. Appa tun maau bry ken itoe, perack,
attou mau tocker ken harta?
D. Amma bry pérack ken lemboe,
iang bokayou beta toukar
ken arta láin.
I. Kamoe bry, jicka mau kyta,
lyma ryael béſar, pérack baick.
D. Itoe banja bena,
beta tieda dapat bly begitoe.
I. Barrapa tun mau bry?
D. Amma bry ken kamoe ting'a ampat.
I. Enkou bry ampat ſe ſoekoe.
D. Tieda beta dapat tauwar lamma,
tun mau coerang ſeſoukoeu ampat?
I. Baick ambil la kamoe.
D. Tun oenjock dya ke ſampan.
I. Amma boat begito, tatkalla ſouda kerija kyta.
D. Barrapa ſeriboeu itoe lymoen kapas,
lymoen manis, bodelyma?
I. Enckou bry dua tjirrement beſar,
ampat katja mynom, nam piſſou penjoukor.
D. Beta bry ampat tjirrement kertjil,
nam piſſou toujou gingong.

ende

ende thien ſcharen.
J. Dat is te goeden coop/
ick ſoude beleeven zijn van mijn Meeſter.
D. Wel ick ſal u deſe twee bzillen
noch meer gheven.
J. Hout daer/ick mach niet langhe ſtaen.
D. Hoe veel ſal ick gheven
booz de mate vande witte rijs/
melck ende honich?
J. Ghy ſult tſamen gheven
een elle root laken/ende twee ellen ſwart.
D. Ick ſal u een elle groen/
ende een elle geel laken gheven.
J. Neemt wech:wilt ghy pet meer?
D. Nu niet/het woxt laet/
ghy moet mp dit alles doen dzaghen/
ende den os wel vaſt doen binden/
ende inde ſchupt doen bzenghen.
J. Hier zijn wel arbepders/
die gheit verdienen willen.
D. Ick had bedonghen te bozen/
dat ghy dat ſelver doen moſt.
J. wel is dat alſoo/
dan ſal ick dat laten doen.
D. Ghy moet ons alle daghe ;
bzenghen dat wp van doen hebben.
J. Comt mozghen weder/
ick ſal u goede coop gheven.
D Maer ſegt mp eer ick gae/

lagy ſépoelo gonting.
I. Itoe morra béna:
pongolo béta de bakeley ken amba.
D. Baick beta bry itoe dua tIrrement matta
lagi lebeh.
I. Ambil,amma tieda dapat dyri lamma.
D. Barrapa beta bry
pada ſoukat bras poutee,
ayerſouſoe ,deng'an ayermadoe?
I. Tun bry ſamma
ſatoe gas ſackelat miera,dua gas itam.
D. Hamba bry kamoe ſatoe gas ſackelat ijou,
ſatoe gas koning.
I. Ambil la: mau tun barang lain?
D. Sakaran tieda,patang hary datan,
tun ſoroh tangong ſyni ſámoe'a,
lági lemboe,terékat tegoh
de Bava dálam ſampan.
I. Adda ſiny órang Oúpáhan
mou brouſa ken derham.
D. Beta bro'at,douloeu,
iang diery kyta bowat itoe.
I. Baick adda bagitou,
beta ſoeroh bówat?
D. Tun dapat ſahary ary
bava barang bergoena kyta.
I. Datan iſſock
betá bry morra ken tuan.
D. Lagy catta doulou amma ialan,

is hier niet een huys te huyren/
om van ons sieck volck in te legghen?
I. Sijnder veel siecke lieden?
D. Ontrent twintich personen.
I. Wat sieckte hebben sy?
D. Sy hebben veel den rooden buyckloop/
daer zijnder die de koorse hebben.
I. Hier zijn veel lieden dier wel raet voor hebben/
oock salmen wel een huys vinden.
D Wel morgen als de boot comt/
om water te halen/ sal ick mede comen.
I. Comt alst u belieft/
ick sal in huys blyven.
D. Het wort doncker/ick moet gaen/
het sal middernacht zijn/
eer wy scheep comen sullen/
want de rybier is lang om af te dryven.
I. Gaet/ God sy met u lieden,
D. Blijft met Gode.

tied adda siny satoe roema terzywa,
ken doedock orang sakit kyta.
I. Adda banja orang sakit?
D. Barang dúa poelo orang.
I, Sakit maya adda día?
D. Banja adda sakit prot bedarah,
adda poen iang adda de mam.
I. Adda siny orang iang tau ken oúbat,
lagy poen dapat satoe roema.
D. Baick issock tatkalle sampan dátan
ken ambil ayer beta datan sarta.
I. Datan manna mau kamoe,
amma tingal de roema.
D. Klam la amma mau iálan,
iady ting'a málam
tatcal la kyta datan ke capal,
carna song'ay penjang ken hylier,
I. Pegy, Alla sarta kyta,
D. Tingal ken Alla.

De vierde tsamenspreckinge/

van eender die in een bosschagie verdoolt is/ ende weder den weeh gewesen wort.

Jacob een Duyts/ Gabriel een Indiaen.

Iang ampat barkatta samma,

de satoe orang beroeutan dalam outan, lagy poelang iálan de toenjock orang.

Iáackoeb orang duyts, Iebrail orang Indiaen,

I. HOla hou/en hoozt daer niemant?
hou maets/hou waer zijt ghy?
ic vzees ick in dit bos verdwaelt zijn sal
ick en sie hier gheen wech upt te comen/
tis best ick op dese berch gae/
om te sien oft ick een uptcomst sien can/
mijn dunckt ick inde valepe/
eenighe hupsen oft hutten sien/
ick moet door dese wildernis gaen/
mijn dunckt ick volck hooze/
hier staet een man
die sal ick naer den wech vzaghen/
God groet u mijn vziendt.

G. God gebe u gheluck heer/
van waer comt ghy soo voot?
ende soo bes weet zijt?

I. Dat sal ick u seggben heer
ick ben met ons volck gheweest
int bosch om voghels te schieten/
ende ben vanden wech ghedwaelt/
daerom ick naer pemant soeck
die mijn den wech wpsen wilde.

G. Hoe is uwen naem?

I. Mijn naem is Jacob/
ende hoe hietmen u?

G. Men hiet mijn Gabziel.

I. Dat is een goede naem.

G. Segt mp Jacob waer wilt ghy zijn?

I. Ick waer garen in onse schepen

I. HOu, hou, tieda syapa deng'ar?
hou teman, hou manna kamoe?
takot amma beroutan siny dalam outan,
tieda beta lyat ialan siny ken calouwar,
baick amma ialan átas boukit siny,
ken lyat tieda bèta lyat tempat calouwar,
takot amma kelih dalam padang
barang roema attou bobarong,
beta dapat ialan pada rimba siny,
takot amma deng'ar orang:
siny terdyry se orang
dya beta tanja ialan.
Essalema lecom ky a'y.

G. Alla bry salamat kyta tuan,
derry manna tun sekeen myerah
deng'an berplouch.

I. Amma bercatta ken tuan,
beta souda serta tèman kyta
dalam outan ken boenoeh boerong,
beta beroutan de iálan,
carna ytoe beta tjary barang siappa,
iang mou toenjock ialan ken amba.

G. Appanuema tuan?

I. Namma beta ia'ackoeb,
lagy bagy manna namma tuan?

G. De bry namma beta iebrayl.

I. Itoe namma baick.

G. Catta beta Ia'ackoed manna mau anckou?

I. Souka beta dalam cappal kyta,

die

die daer op de rede gheanckert zijn.
G. Ghy zijt hier te verre upt den wech/
ende moocht van avont niet inde schepē comē.
I. Ick soude noode aen landt bernachten/
ons volck soude dencken
oft eenich quaet mp aengecomen waer.
G. Blijft hier te nacht slapen/
morghen sal ick met u gaen
om den wech te wpsen.
I. Alst anders niet zijn en mach
moet ick patiency hebben.
G. Want het is perijckel
by nacht te gaen vande Tyghers.
I. Ick sal dan blpven ghelijck ghy sege/
maer ick hebbe grooten honger en dorst/
want ick langhe gheloopen hebbe
door bosschen en wildernissen/
ende hebbe mp aen den door ghequetst.
G. Comt in hups ick sal u eten doen gheven/
ende sal een hoen doen dooden.
I. Geeft mp eens wijn de palm te drincken/
ende geeft mp een jonghe kokesnoot t'eten.
G. Comt laet ons gaen
het eten is ghereedt.
I. Gaet ghy eerst sitten.
ick sal naer comen sitten.
G. Hola langt daer water/
om de handen te wassen/
nu eet Jacob/ghy en eet niet.

iang de tlock siny berlabo.
G. Anckou siny iáau de ialan,
tieda dapat petang ytoe datan dalam cappal?
I. Soukar beta bermalam ke darat,
teman kyta takot
barang iahat datan ken amba.
G. Tingal siny tydoor malam yny
issoest beta begy samma kyta
ken toenjock ialan.
I. Iickelou tieda dapat lain
appa daya beta.
G. Carna adda miskil
malam berjalan ken herrimou.
I. Amma tingal bagy katta tun,
wellakin beta banja lapar deng'an daga,
carna lamma beta lary
dalam outan daen rimba,
lagy amma louka pada doery.
G. Massock de roema beta soero bry mackan,
jang de soero sommele ayam sekoer.
I. Bry beta sakaly tuack ken mynom,
deng'an satoe Nyoer mouda ken maccan,
G. Boela kyta maccan,
maccanan souda áder.
I. Doudock tun doelou,
kyta doedock comedien.
G, Hou bry la ayer
ken basso tang'an kamoe,
mackan iaackoeb, tieda maccan.

I. Ick doe niet dan eten.
G. Proest van dat gheſoden oft ghebraden hoen.
I. Het eten heeft goede ſmaeck/ want ick goeden honger hadde.
G. Dat is goedt/ maer dzinckt eens van deſen wijn.
I. Mijn duncht dattet ghebzande wijn is.
G. Jaet/ men bzantſe van rijs.
I. Sullen wp niet ſlapen gaen/ want wp moeten morghen vroech op?
G. Alſt u belieft/ u ſlaep plaets is ghereedt.
I. Hola Gabriel ſullen wp niet op/ om op den wech te gaen?
G. Het is noch te vroech/ gp moocht noch wel een ure ſlapen.
I. Neen/ het is dach/ laet ons op.
G. Wel ick ſal comen.
I. Wat wech ſullen wp gaen?
G. Wp moeten door dit boſch gaen/ dan comen wp by een rpvier/ daer wp door moeten gaen.
I. Is de rpvier ſeer diep?
G. Tot ober de knyen.
I. Moeten wp dan noch verre gaen?
G. Van daer moeten wp ober eenen hoger berch ende comen in een valeye.
I. Maer in deſe boſſchagie

I. Beta tieda bowat la'in ke maccan.
G. Raſſa pada ayam reboes.
attou ayam pangang.
I. Iang maccanan adda ſedap raſſa, narna lapar beta tain adda.
G. Baick itoe iang mynom ſakaly derry árack ytoe,
I. Amma fikir itoe arack âpy.
G. Ia, de brouſa dery bras.
I. Tieda kyta pegy tydoor, carna iſſock kyta bankit derry pagy?
G. Tatkalla ſouka moe, tempat tydoor ſouda aſſil.
I. Hou Iébrail tieda kyta banckit, ken pegy de iálan.
G. Barou lágy. tun dapat lagy tydoort ſejam.
I. Tieda, ſeangla, banckit kyta.
G. Baick beta datan.
I. Ialan appa kyta pégy?
G. Kyta dapat jalan dálam outan ſiny, poelang kyta ſatoe ſong'ey, iang kyta iálan ſibrant.
I. Song'ey itoe adda dálam?
G. Lepas ſoetut.
I. Ialan kyta iaau derry ſana?
G. Derry ſana ialan kyta de átas boukit tingy, e poelang dalam ſatoe padang.
I. Lagy dalam outan ſiny.

zijn

zijn hier gheen strupckroovers/
die de lieden haer goet benemen?
G. Ja/hier comen van onse vpanden/
die de lieden banghen
en rantsoen gheven.
I. Soo ist hier niet sonder groot perijckel?
G. Somtijt dooden sy die lieden wel.
I. Segt Gabziel/
als wy over desen berch zijn/
sullen wy dan de schepen sien moghen?
G. Wy sullense terstondt mogen sien/
dan moeten wy de rechterhandt om gaen.
I. Moeten wy Oost of West gaen?
G. Een wepnich Supt/
daer nae Noozt aen.
I. Ick sien de strand ende de Zee/
waer van ick seer blyde zy/
ick sal (wil God) nu haest tscheep zijn.
G. Wat sult ghy my gheven/
dat ick u den wech ghewesen hebbe?
I. Men sal u wel betalen
als ick tscheep come.
G. Wel ick sal mozghen weder comen/
ick moet nu weder naer huys.
I. Gaet/
God sy met u.

FINIS.

tied adda orang merbodt
iang de ãmbil arta orang,
G. Ia, siny datan orang soutroe kyta,
de tangkap orang
daen de soero teboes.
I. Iicke begien adda mis kil besar siny?
G. Barang caly poen de boenoch orang.
I. Catta Iebrail,
jicke kyta lepas boukit siny,
dapat kyta lyat cappal?
G. Kyta dapat lyat sahat lagy,
derry sana kyta ialan ke kánan.
I. Dapat kyta ialan Tymoor attou ke Bárat?
G. Sekit ke Sálatan,
commedien ke Outara.
I. Beta lyat pásir deng'an láoet,
ken manna beta soucka banja,
amma (Insilla) sakaran lácas dalam capal.
G. Appa tun bry ken béta
carna amma toenjock ialan?
I. De bayar baick ken tun
tatcalla beta dálam capal.
G. Baick issock amma poelang,
sakaran beta combaly ke roema.
I. Pegy,
Alla setta kamoe.

SOVDAHAN.

De vijfde tſamenſpꝛekinge/
om te leeren coopen ende vercoopen.

Lucas/Jan/Mopſes.

L. GOdgheeft u gheluck Jan.
I. Ende u alſoo Lucas.
L. Wat maect gh hier ſo vꝛoech inde coude hebdp hier lang gheweeſt?
I. Omtrent een ure.
L. Hebt ghp veel vercocht dan daghe?
I. Wat ſoude ick alreede vercocht hebben/ ick en hebbe noch geen hantgift ontfanghen.
L. Noch ick ooch niet.
I. Hebt goeden moet/tis noch vꝛoech/ God ſal ons eenighe cooplieden toeſenden.
L. Mijn dunckt hier comter een/ mijn Heer wat wilt ghp coopen? belieſt u pets te coopen? beſiet of ick niet en hebbe dat u dient/ comt binnen inde winckel/ ick hebbe hier goedt root ſcharlaken/ oock ſwart/geel/ groen/purker/ voꝛts van alle coleuren wat ghp begeert oock heb ick linnelaken dat fijn is/ goet zꝛde laken/goet ſluweel/ ghebloemt ſluweel van alle ſoꝛten/ dammaſt/ſatijn/cammelot/

Iang lyma berkatta ſamma,
ken bereyer bly daen iuwal.

Sy Lucos,ſy Iohan, ſy Mouſa.

L. ALla de bry ſalamat Iohan.
I. De tu'an poen begytoe Lucos.
L. Appa bowat pagy hary dalam ſoujock? adda tun lamma de ſiny?
I. Barang ſejam.
L. Adda iuwal banja hary yny?
I. Appa dapat iuwal begien hary, belom beta tryma barang harga.
L. Lagy beta poen tieda.
I. Iang'an tjinta,lagy hary barou, alla de ſoeroh barang ſoudagar ke maree.
L. Takot beta ſiny datan ſatoe, tuan appa mau bly? mau bly barang barang? lyat jicke beta tied'adda khandack kyta, maſſock dalam kedey, amma adda ſiny ſakalat niera baick, lagy itam,koning,yjou,lambayong, poelang barang warna kamoe mau, adda poen par amba kajin iang alus, kajin ſultra baick,mockemael baick, mockemal bergong'a derry barang ſenis, moſſayjar,attelas,ſouf,

roode

roode coralen paternosters/
cozael in tachen/
frape spieghels/
glasen om upt te dzincken van alle soozten/
pampier/bzillen van alle ghesichten/
soo ghy een goet roer of cappier begeert
ick hebse die goedt zijn/
epscht wat u lieft/ick salt u laten besien/
het ghesicht sal u niet costen/
M. Wat cost d'elle van dat laken?
L. Het cost een tapeel d'elle.
M. Dat is te diere uooz my.
wat gelt d'elle van dit cammelot?
L. Ghy sulter af betalen believet u/
ses maes booz d'elle.
M. Het is te veel/ want het is te grof.
L. Met verlof/besiet het wel/
het is syn ende heest goede glanse.
M. Salt zijn coleur niet verschieten?
L. Soo het zijn veruw niet en hout/
ick sal u ghelt weder gheven.
M. Wel/ segt wat ick gheven sal.
L. Ick hebt ghesept/ses maes.
M. Ick mach soo veel niet gheven.
L. Wat sal ick hebben/biet ghy niet?
M. Wat soud ick bieden?
ghy hebt my te veel gheloost.
L. Ick en hebbe/
maer het en is niet ghesept/

polam niera berteseh,
polam bertjabang,
tjirrement baick,
cattja permynom'an barang ienis,
cartas, tjirment matta ienis ienis,
jicke tun mau satoe bedil pedang baick,
adda par beta iang baick,
pinta barang khandack moe, beta bry lyar,
ken lyat tieda bry harga.
M. Barrapa harga segas sackelat ytoe?
L. Hargaenia setayeel se gas
M. Harga besar pada beta,
barpa harga segas souf yny?
L. Tuan bayer jickelou mau kamoe
nam maes se gas.
M. Mahal bena, carna cassar.
L, Sentaby, lyat bay baick,
adda alus iang ayer poen baick adda.
M. Tieda beroubah warnaenja?
L. Iicka tieda tingal warnaenja,
amba poelang derham kamoe.
M. Baick, catta barrapa beta bry?
L. Souda beta katta, nam maes.
M. Tieda beta dapat bry sekien.
L. Barpa tun harga ken amba.
M. Appa tauwar beta?
bèsar tun harga ken amba.
L, Tied'adda,
lagy tieda ter katta,

dat ick niet min geben en sal/
segt wat ghy daer voor gheben wilt?
M. Ick salder voor geben drie Maes/
drie Coupang:
L. Ick en macht soo niet gheben/
soud ick het soo gheben/
ick soude verliesen/
ick hebbet hier wel/
dat ick u voor dien prijs gheben sal/
maer ten is soo goedt niet/
ick sal u wel laten sien/
dat ick voor minder gheben sal/
dan ghy moocht niet beter doen/
als wat goedts coopen/
al waren wy broeders/
soo soud ick u/
niet beters connen gheben.
M. Wilt ghy mijn gheldt hebben?
L. Alsoo niet mijn Heer.
M. Ick sal noch een Maes
en een Coupan meer gheben.
L. Ick en mach ick soude verliesen.
M. Ick en can niet meer gheben.
L. Wel in den naem des Heeren/
gaet elders besien.
oft ghy beter coop vindt/
ghy sult het nerghens hebben
voor beter prijs/
ick hebbe u de macht soo goede coop te gheben

jang beta tieda bry coerang,
catta barrapa tun mau bry?
M. Beta bry ken ytoe tyga Maes,
tyga Coupang.
L. Tieda béta dapat bry begytoe,
jicka beta bry sekien,
amma moroegy,
amma adda iang de siny,
beta bry kamoe harga begytoe,
wellákin tied'adda baick bagy ytoe,
beta bry liat ken tuan,
áko bry coerang,
wellákin tun tieda dapat bowat lain baick
ken bly barang jang baick,
jicka kyta poen soudára,
beta poen tieda,
dapat bry jang baick lain.
M. Mau tuan derham beta?
L. Tieda begytoe tuan.
M. Beta bry lagy Sámaes
se Coupan lebeh.
L. Tieda dapat, amma moroegy.
M. Amma poen tieda bry lebeh.
L. Baick bismilláa,
pégy tenpat láin
liat jicke dapat bly morra,
tieda tuan dapat tenpat lain
harga coerang,
amma dapat bry harga sékien

als

als peman̄ inde ſtadt/
maer ick moet wat winnen/
ick en ſit hier in mijn caem niet
om te verlieſen/
ick moeter af leven/
ghy weet wel dat alle dinck dier is/
daerom moet dat een het ander volghen/
iſt dat ghy niet gheven en wilt bijf maes/
ick en can u niet helpen/
ghy zijt te vroet.

M Dat ben ick ſeker.

L. Men mach aen u niet winnen/
dat een peghelijck ſoo vroet ware
als ghy zijt/ick ſoude wel moghen
mijn winckel toeſlupten/
want ick ſoude de koſt niet winnen.

M. Ghelijck ghy ſegt.

L. Tis ſeker waer.

M. Nu hoort een woort.

L. Wel ſegt/ick ſal hooren.

M. Ick ſal gheven een Coupan minder/
als bijf maes.

L. Het is te wepnich/
ick en macht ſoo niet gheven.

M. Wel/ſal ickt niet hebben,

L. Om die prijs niet.

M. Wel blijft met God.

L. Gaet/God zy met u/
comt neemt het/

bagy barang orang dalan bendar,
wellakin mau beta laba ſedekidt,
beta tieda doudock ſiny dalam kedey
ken morougy,
mau beta ydop ken yny,
tun taau barang barang adda mahal,
carna ytoe ſatoe ekot lain,
jickelou tieda mau bry lyma maes,
tied'ako dapat tompo,
tuan kykir banja.

M. Songo beta begytoe.

L, Tieda dapat berlabba pada tuan,
jicka ſammoenja kykir begytoe
bagy kyta, beta dapat la
toetoep kedey amma,
carna tieda dapat brulle maccanan beta.

M. Bagy kata kamoe.

L. Itoe ſongo.

M. Boela deng'ar ſepattah.

L. Baick katta, beta deng'ar.

M. Amma bry coerang ſecoupang
lyma maes.

L. Sedekit iouwa,
beta tieda dapat bry begytoe.

M. Begy manna, iady ken ako?

L. Harga begitoe tieda.

M. Baick tingal ken Alla.

L. Pegy, Alla ſarta moe,
maree ambil la,

ick en mach u niet laten gaen/
om dat ghy mijn een ander repse
het gelt weder gunnen wilt/
maer het is te goede coop.
M. Dat segt ghy/ick segghe
dat het te diers is/
ghy hebt mijn bedroghen.
L. Ick schelde u quijt
ist dat ghy qualick te vreden zijt.
M. Het waer schande dat ick sulck dede/
hout daer u ghelt/hoe veel ist?
L. Ick hebt ghereeknt/het bedraecht
elf Tapeel/acht maes/drie coupang.
M. Isset alsoo wel gherekent?
L. Ja/het is alsoo recht.
M. Wel hout daer telt u ghelt.
L. Dit ghelt is niet goedt.
M. Waerom en is het niet goet?
L. Om datter veel ghescheurt/
ghescheert/oock ghebroken is.
M. Wel soeckter upt die niet goet zijn/
ende gheesse mijn weder.
L. Dat sal ick doen.
M. Gheest mijn een coupang weder
dier te veel is.
L. Ick en hebbe geen cassen van dage ontsangē.
M. Om ons te schepden banden ander/
so sal ic dit clein copken vooz de coupang nemē
L. Nemet/ghy moocht op een ander repse

beta tieda dapat ialan kamoe,
carna tun lain kály pada beta,
poelang ken derham,
wellakin morra béna.
M. Itoe tun katta, amma catta
iang máhal béna,
tun souda berdeng'oe d'ako.
I. Ako lepas enkou,
jicka tieda soucka kamoe.
M. Itoe malou jicka beta keryja begitoe,
ambil derham tun, berrapa iady?
L. Souda beta bekiera, iady
seblas Tayeel, delapan maes, tyga coupang.
M. Adda baick kekiera begytoe?
L. Ia, begytoe betoel.
M. Baick ambil la derham kamoe.
L. Derham itoe coerang.
M. carna appa coerang.
L. Carna banja tjirah,
sombing, lagy pattah.
M. Baick pilleh iang tieda baick,
poelang ken amba.
L. Beta keryja begitoe.
M. Se coupang combaly ken beta,
iang adda lebeh,
L. Beta belom tryma kas hary iny.
M. Carna tjerey dua kyta,
beta ambil maukó kerjil pada coupang iny.
L. Ambil, kamoe lain kály tun bry

weder

weder wilt meerder gheven.
M. Dat wilck doen (believet God)
L. Wilt ghy u goedt ghedraghen hebben/
ick salt mijn knecht doen draghen.
M. Ten is gheen noot/ick salt wel draghen/
blijft met God.
L. Grooten danck mijn heer/
als ghy pet van doen hebt
comt tot mijn/
ick sal u goede coop geven.
M. Wel ick sal comen.
L. God zy met u mijn heer.

sekit lebeh.
M. Hamba bowat begíen (insi Alla)
L, Tuan mau souro bava berang barang kemoe,
beta soero pada sakey hamba.
M, Tiedang appa hamba dapat bava,
tingal ken Alla.
L. Somba beta ken tuan hamba,
tatkalle tuan barang bergoena,
datan pada hamba,
beta bry harga morra,
Baick hamba datan.
L. Alla adda sarta tuan hamba.

Den beminden Leser sal weten dat ick hier gheschreven hebbe van Tapeelen/masen/coupang ende kassen/welck is Atcheins gheit/ in Sumatre een Tapeea doet sesthien maes/ een maes heeft vier coupang/een maes doet vier duysent en vijf hondert kassen.

De seste tsamenspreckinghe/
om een schuit te epschen.

Joseph/Adam/Isaack.

I. GOd groet u mijn heer.
A. Ende u alsoo vriendt.
I. Ghy weet wel waerom ick hier come/

Iang nam berkatta samma,
ken minta outang.

Ioesoef, Adam, Isa'ack.

I. Esselam kya yi.
A. De kamoe begytoe sobat.
I. Tun taau carna appa beta datan siny,

doet ghy niet?
A. Neen ick seker.
I. Hoe/weet ghy niet wie ick ben?
A. Neen/wie zydy?
I. Hebt ghy vergeten dat ghy laest coopmanschap met my dedet?
A. Dat is seker waer.
I. Wanneer sal ick mijn ghelt hebben?
A. Ick en hebbe seker nu gheen ghelt/ ick hebbe al mijn gelt dat ick hadde de lieden gheghéven/ ghy moet noch acht daghen wachten.
I. Ick en mach niet langher bepden/ ick moet betaelt zijn/ ick hebbe lang ghenoech ghewacht/ maeckt dat ick ghelt hebbe/ oft ick sal u doen banghen/ oft stelt mijn borghe.
A. Hoe veel ist dat ick u schuldich ben?
I. Dat weet ghy wel.
A. Ick hebt seker vergheten/ ick hebt geschreven maer weet niet waer.
I. Gy zijt mijn schuldich thiê Tapeel/vier maes/ ist niet waer? ist soo niet?
A. Ick gheloove seker dattet alsoo is.
I. Ghy hadt mijn belooft ghelt te gheben ober twee maenden/ maer ghy en hebt u woort niet gehouden.
A. Het is wel waer/

tieda tauw?
A. Songo tieda,
I. Begy manna tieda kénal ken dáko?
A. Tieda, siappa enckou?
I. Adda loupa iang tun arieen viniaga ken beta?
A. Itoe songo.
I. Mannacalla beta brulle derham?
A. Beta tiedadda sakaran derham, hamba souda bry derham samoe'á pada beta áken orang, mau tuan nanty lagy delapan háry.
I. Tieda beta dapat nanty lagy, bayer ken beta, amma lamma bena bernanty, kerija beta brulle derham, attou beta souro tankap, attou bry orang Enkouwy.
A. Barapa hamba beroutang ken kamoe?
I, Tau la kamoe:
A. Songo beta loupa, áko souda soerat iang tieda taau kémanna.
I. Outang tun ken ako sepoelo Tayeel ampat maes adda benar? tieda begitoe?
A. Takot songo begitoe.
I, Souda kyta bejanjy ken bry derham beta moela duwa boelan, lagy kata tun tieda sach.
A, Itoe songo,

maer

maer ick en hebbe gheen ghelt connen crygen
van de gheene die my schuldich waren.
I. Daer en hebbe ick niet mede te doen/
doet u betalen.
A. Ja als de lieden gheen gelt en hebben
wat sal ick henlieden doen?
ick moet wel bepden tot dat zijt hebben/
men behoort soo straf niet te zijn/
wy behoore te hebbe medelpde met malcãders/
alsoo ons (God bevolen heest:)
I. Het is wel waer/
maer ick heb lang ghenoech ghebepdt/
ick en mach niet langher bepden/
Want de lieden dien ick schuldich ben/
en willen oock niet langher bepden/
ten waer dat ick soude wel langher wachten.
A. Comt hier vziendt/
desen man sal borghe voor mijn blyben.
I. Sal hijt doen? ist waer vziendt?
Wildy borghe blyben voor desen man?
I. Ja ick/hoe veel is hy u schuldich?
I. Het is thien Tapeel/vier Maes.
A. Hoe/ist soo veel?
ten is niet soo veel.
I. Het is immers.
A. Ten is seker/ick wilt wel sweeren/
dattet soo veel niet en is.
I. Hoe veel issetdan?
A. Ten is niet meer dan neghen Tapeel/

wellakin tieda beta brulle derham
derry iang beroutang ken hamba.
I. Maya hierou hamma ytoe,
soero bayar ken tun.
A, Ia manna calle orang tieda berderham,
appa dapat keryja ken día?
beta dapat nanty tatcalle día adda,
tieda baick orang nakal ken láin,
mau kyta sayang samma samma,
begy (sabda Alla.)
I. Benar la,
wellakin lamma béna beta nanty,
tieda dapat beta nanty lagy,
carna orang hamma outang,
tieda ia mau nanty lagy,
jicka tieda begytoe, beta nanty lagy.
A. Maree túan,
orang iny tingal enkouwy beta.
I. Mau día? songo ytoe túan?
tun enkouwy orang iny?
I. Ia, berrapa día beroutang ken kamoe?
I. Adda sapoelo Tayeel, ampat Maes.
A. Begymanna adda banja?
tieda adda sekien.
I. Adda,
A, Songo tieda, beta mau barsompa
tied'adda sekien,
I. Iang barapa adda?
A. Tied'adda lebeh sembylan Tayeel,

ghy hebt mijn selfs ghesepdt.
I. Hebbe ickt u ghesept? ick en doe.
A. Ghy hebt immers.
I. Wel alsoo zijt dan/
mijn dunckt nochtans dat het thien is/
maer ick ben te vreden/
nae dat ghy segt het niet meer en is/
wanneer sal ick betaelt zijn?
A. Binnen thien daghen.
I. Ick bens te vreden/maer hout u woort.
A. Dat sal ick doen (belieft het God)
I. Indien hy u niet en betaelt
ick sal u betalen.
I. Ick sy te vreden/blifft met God.
I. Gaet/God gheleyt u.

tun kata diery ken amba.
I. Adda beta katta? tieda adda.
A. Adda,
I. Baick begitoe,
iang pada fikir amma adda sapoelo.
wellakin káboel hamba,
carna kamoe katta tieda lebeh,
manna kalle enckou bayer beta?
A. Dalam sapoela hary.
I. Kaboel beta, iang'an tieda.
A. Begytoe jouwa (insi Alla)
I. Iicka dia tieda bayer ken tun,
beta bayer ken tuan.
I. Kaboel beta, tingal ken Alla.
I. Pegy, Alla sarta kamoe.

De sevende tsamensprekinge

om na den wech te vraghen / met andere gheneene propoosten.

Peter/Robbert.

P. God behoet u heer Robbert
R. God gebe mijn heeren een lanck leven.
P. Hoe gaet het al met u ghesonthept/
sedert dat ick u laest sach?
R. Dus ende alsoo.

Iang toeujoeh berkatta samma, aken tanja
ialan deng'an berkata kata
iang láin.

Pedro, Robbert.

P. Alla de toelong kamoe tuan Robert.
R. Alla bry ken tuan tuan idop lamma.
P. Begy manna adda toebo kyta,
sedang hamba kelich jang douloeu?
R. Sáhaja bagytoe.

P. Mijn

P. Mijn dunckt ghy soo wel niet en vaert/
ghelijck ghy pleecht.
R. Waer aen siet ghy dat?
P. Aen u aensicht dat soo bleeck is.
R. Ick hebbe bijs oft ses mael
sterck de cooztse ghehadt/
die my seer ghe wackt hebben/
soo dat ick gheen appetijt en hebbe.
P. Dat is een quade sieckte/
maer waer rydt soo vroperlijck?
R. Naer Atchein inde groote Feestdach.
P. Ende ick oock/ist dat ghy wilt/
wy sullen samen ryden.
R. Het belieft my wel/
maer ghy rijdt wat te seer voor my:
P. Laet ons ryden soo u belieft/
tis my alleens/want mijn peert
gaet wel mackelijcken.
R. Ende het mijn gaet wel hart.
P. Inden naem Gods laet ons ryden.
R. Wat lieden zijn datte/die voor ons gaen?
P. Ick en kense niet/tzijn cooplieden/
laet ons wat aenryden om haer t'achterhalen/
want ick sorghe wy upt den weeh zijn.
R. Wy en zijn niet/en hebt gheen vrees.
P. Nochtans ist goedt datmen vraeght.
R. Vraghet desen schaepharder.
P. Mijn vrient waer leydt den weeh/
om te gaen naer Atchein?

P. Pada siker beta tieda adda bagy baick
iang bagy doulou.
R. Carna appa tun liat itoeu?
P. Aken mouka moe, poetjack roupa.
R, Beta adda lyma attou nam caly
sang'at de mam,
de manna letehken hamba,
iang maccanan tieda loelus.
P. Itoe penjakit iahadt,
lagy manna kamoe berkouda poelehan poelehā
R. kAtche dalam hary besar.
P. Beta poen. jicke mau tuan,
dapat bergoeda samma samma.
R, Mau la pada beta,
wellakin kyta begouda pantas béna.
P. Ialan begy soupka tuan,
iang de kamy samma la carna gouda beta
ialan sedap.
R, Lagy de kamy ialan sakittan.
P. Bismilla ialan kyta.
R, Orang appa ytoe, iang ialan adapan kyta?
P. Amma tieda kenal, adda soudagar,
ialan lecas agar kyta dapat dya,
carna takot beta kyta delouwar ialan souda.
R, Tieda la, iang'an takot la,
P. Wellákin baick bertanja.
R. Tanjaken combála ytoe.
P. Tuan manna ialan
ken ialan ke Atche?

S. Al recht voor u/niet gaende
de rechter oft de klinckerhant/
tot dat ghy coemt
by eenen grooten hooghen boom/
dan slaet ter klinckerhant omme.

P. Hoe veel mijlen zijn wy van hier
tot het naeste Dorp?

S. Twee mijlen en een half/
een wepnich meer.

P. Laet ons dan gemackelijck rijden/
want ick ben upter sorghe/
ick sie den boom daer hy ons af gheseyt heeft/
het is seer stofachtich/
het stof maeckt my blint.

R. Neemt dat taffata
om voor u oogyen te doen/
het sal u beschermen voor het stof/
ende voor de Sonne.

P. Ten is gheen noot/
want de Sonne gaet onder/
ick hebbe sorghe dat wy by daghe
inde stadt niet en sullen comen.

R. Het ergste is/dat desen weeh
sorgheliick is van straetroovers/
die de lieden haer goet benemen/
men setten hier laetstmael af
eenen rijcken Coopman/by desen boom/
dweleck my doet vreesen
van afgheset te worden/

S. Betoel adapan kyta, iang an ialan
ke kanan attouke kiery,
selamma tun datan,
ampir satoe pehom besar tingy,
de sana kyta ialan ke kiery.

P. Baarapa iam adda lagy derry siny,
iang moela campong.

S. Tingá tyga iam,
sedekidt lebeh.

P. Ialan kyta poelehan,
carna hylang la takot,
beta liat pohonkayou, iang dia kata táin,
adda dully banja,
clam matta beta derry dully.

R. Ambil taffata ytoe
ken ekat adapan matta moe,
jady berdiding kyta ken abou tannah,
lagy ken matta hary.

P. Tied'ang appa,
carna matta hary mossock,
beta takot kyta pada se'ang hary
tieda massock bender.

R. Iang iahadt adda ialan itoe
adda miskil derry orang merbot
iang de ambil arta orang,
de siny ary'een déa merbot
satoe soudagar kaya, ampir pohon kayou siny
ken itoe amma takot
de merbot kyta,

ick

ist dat wp niet voor ons en sien.
P. Het is geen noot/ick sie den toren
die inde stadt op de groote kercke staet.
R. Seker het sal laet zijn en doncker
als wp inde stadt gheraken.
P. Met oorlof/men slupt de poorten niet
voor acht uren.
R. Soo veel te beter/want ick blyve
niet garen buyten der stadt.
P. Noch ick ock niet.
R. Laet ons die lieden vraghen
waer de beste herberghe is inde stadt.
P. En sorcht daer niet voor/
ick weet de beste plaets inde stadt
tis inde roode leeuw/inde Portugese straet/
laet ons wat aenryden/ick bidts u/
want my dunckt datmen de poorten slupt.
R. Ick ben soo moede/
dat ick niet soude connen voorder comen/
ende dat meer is/mijn peert hinckt/
ick dencke dattet vernaghelt is/
ost ghequetst op den rugghe
daer van gaet hy so onsachte/
dat mijn dunckt mijn ribben gebroken te zijn.
P. Laet ons in gaen.
R. God danck dat wp hier zijn.

FINIS. gaet daer de beste wijn is.

jickelou kyta tieda kawal baick.
P. Tiedang appa, beta lyat pyel,
iang adda dalam bender atas moskit besar
R. Songo hary petang deng'an clam
tatcalle kyta massock bender.
P. Sentaby, tieda de toutop pintoeu
doelou pada delapan iam.
R. Baick ytoe, carna beta souker
bermalam delouwar bender.
P. Lagy hamba poen tieda.
R. Tanja kyta aken orang
manna pinda baick dalam bender,
P. Iang'an tjinta ken ytoe,
beta taau iang tempat baick dalam bender,
adda alamat sing'a miera, dalam Campong frangy
boela kyta passang gouda, ako somba tun,
carna takot de toutop pintou.
R. Beta kidjang begitoe,
iang amma tieda dapat iaau lagy,
lagy gouda beta tjapick la,
takot labang bersallah massock,
attou loucka de ba laccan,
carna ytoe dia ialan sakittan,
iang amma tassa pattah rousock beta.
P. Massock la kyta.
R. Alhemdellilla kyta de siny.

Souda, SOVDAHAN. pegy mynom de pakan.

De achtste tsamenspreckinghe / om Peper te doen weghen/ende te ontfanghen.

Dabid/Abraham den Coning/den Sabandaer ende den Peperweghet.

D. HOu Abraham zijt wacker/
het is dach/laet ons opstaen.
A. Mijn hooft doet mijn wee/
ende mijn ooghen schemeren/
laet mijn noch een luttel slapen.
D. Het sal wel beteren/
als ghy op zijt.
wy moeten binnen by den Coning gaen/
ende een schap versoecken/
dat wy Peper ontfanghen moghen.
A. Wel ick bens te vreden/laet ons gaen/
maer hebben wy noch ledighe sacken
om de Peper in te doen?
D. Sijn der niet ghenoech/coopter meer.
A. Sullen wy gheen silver mede nemen
om den Coning te vrenghen?
D. Ja neemt twee sackens mede/
yder sackken van drie hondert groote rpalen.
A. Als wy nu binnen comen/
sal den Coning
al voor sitten om te spreken.
D. Ick hebbe hem ghesien/

Iang delapan berkatta samma ,i ken soeroh timbang lada, lagy de tryma.

Daoet, Ebrahim, Sultaen, iang Sabandaer, lagy orang tymbang lada.

D. HO Ebrahiem iagga,
sejang souda, boela kyta banckit.
A. Cappalla beta sakit,
lagy matra beta berpéning,
beyer amba tydoor sekit lagy.
D. Sombó poelang
tatcalla tun souda banckit,
mau kyta pegy massock dalam pada rayja,
iang minta satoe siap,
lany kyta dapat tryma lada.
A. Baick kaboel beta, boela dua kyta,
wellakin adda kyta lagy karong soch,
ken bobo lada dalam.
D. Iicke tieda pada bly lagy.
A. Tieda kyta ambil perack satta,
ken bava pada sultaen?
D. Ia, ambil dua kekandy setta,
pada satoe kekandy tyga ratos ryael bésar.
A. Tatcalle kyta massock sakaran,
adda Sultaen
doedock isma'em ken somba?
D. Beta souda lyat dya,

Doet

doet hem reverencp/
ick sal hem aen spreken/
om Peper te doen weghen.
A. Wel doet alsoo.
D. Eere sp uwe Majestept/
mijn versoeck aen uwe Majestept is/
dat uwe Majestept ghelieve dese rpalen
te laten tellen ende ontfanghen/
ende den Sabandaer ghelest te ghebieden/
om ons Peper te doen weghen/
want onsen tijt aencomt om te vertrecken.
C. Hoe veel tijts hebt ghp noch
al eer ghplieden vertrecken wilt?
D. Wp hebben noch twee maenden/
dan ist den moeson vanden Oosten windt.
C. Wel laet den Sabandaer de rpalen ontfangē
ick sal hem ghebieden dat hp u lieden
alle daghe Peper doet weghen/
tot dat u schepen gheladen sullen zijn.
D. Eere sp den Coning/
tot hoe veel sullen wp de baer Pepers betalen?
C. Den Sabandaer sal den coop met u maken.
D. Dat het mocht in presentie
van uwe Majestept ghschieden.
C. Wel ghp sult betalen twaelf tapeel
pder bare/ende teghen vier ende een half
maes pder rpael.
D. Wp sullen betalen acht tapeel/
ende den rpael tegen vijf en dzie quaert maes.

somba ken dya,
beta somba,
ken soeroch tymbang lada.
A. Baick kerijia begytoe.
D. Daulat derga he yo tuanko,
somba de par hamba serpada,
niehon serpada soeroch riael ytoe
ter bylang iang tryma,
lagy ken Sabandaer serpada soero,
ken tymbang lada áken kyta,
carna moesim kyta datan ken beleyer.
C. Barrapa lamma adda lagy,
iang de kamoe mau beleyer.
D. De kyta adda lagy dua boelan,
adda la moesim ken ang'in tymoor,
C. Baick soeroch Sabandaer tryma ryael ytoe,
ako soeroch dya bry ken kamoe
sa hary hary tymbang lada,
se lamma capal kamoe souda sarat.
D. Daulat Tuanko,
ken barrapa se bhara lada kyta bayer.
C. Sabandaer de poutos harga ken kamoe.
D. Iickelou dapat iady
ada pan serpada.
C. Baick kamoe bayar dua blas tayeel
se bhara, iany ting'a lyma maes
satoe ryael.
D. Kyta bayer delapan tayeel,
iany satoe ryael ken lyma maes tyga soukoe.

C. De vreemde lieden van Guyserat ende Arrabien betalen meer/ dan ghy sult gheven thien tayeel/ ende de realen teghen vijf maes/ oock sult ghy gheen tol gheven.

D. Wy dancken uwe Majestept/ ende sullen dan alsoo betalen/ mits dat wy in ses weken sullen geladen zijn.

S. Comt wy sullen de Peper doen wegen/ zijn u bootsghesellen met de schupten alhier die de Peper draghen en laden sullen?

D. Sy sullen terstondt hier comen met de sacken om Peper in te doen.

S. Wel ick sal doen halen de sleutel vant packhuys/ met den schryver/ die de ghewichte vande Peper sal opschryven/ oock den wegher/ met het oncer ghewicht om te weghen.

D. Salmen met de schalen oft met den oncer weghen?

S. Met den oncer/ ende sullen pdermael een halve bare weghen/ soo ist haest ghedaen.

D. Wel laet ons weghen/ ons volck is hier/ laet den oncer hanghen/ en Peper aenbrengen:

S. Daer sal terstondt Peper van buyten comen/ die men u mede sullen weghen.

D. Wy sullense mede ontfangen/ soose goedt is.

S. Besiet daer offe niet goedt en is.

C. Orang dagang de Guyserat deng'an Arrab men bayer lebeh,
wellakin tun bry sepoeloh tayeel,
iang satoe ryael harga lyma maes,
lagy tieda kamoe bry ouscoer.

D. Daulat ken serpada,
kyta bayer begytoe,
iany kyta dalam nam ioumat souda sarat.

S. Boela kyta soeroh timbang lada,
adda orang galassi kamoe ken sampan de siny,
iang de tangong deng'an bowat lada.

D. Dya datan sahat lagy de siny,
deng'an karong ken bobolada.

S. Baick beta soeroch ambil annac contjy
de mandah deng'an korkon,
iang de soerat timbang lada,
lagy orang timbang deng'an d'ajing
ken timbang.

D. De timbang ken naratja attoeu deng'an d'ajing?

S. Deng'an d'ajing, iang sakaly
ting'a bhara de timbang, agar lecas souda.

D. Baick timbang kyta,
orang beta adda siny,
soeroh gantong d'ajing, daen anckat lada.

S. Sahat lagy lada derry louwar datan,
de timbang poen ken tuan.

D. Kyta poen tryma poelang, jicke adda baick.

S. Lyat la jicke tieda adda baick.

D. Wie

D. Die Peper is ydel en licht/
sy is te jong vande stam gheplucke/
ende dese is te nat vant water/
soo dat hy schijnt ghewepckt te zijn/
oock isser zandt in gemengt met steen/
om dat het te swaerder weghen soude/
daerom en begeer ick die niet t'ontfanghen/
want zy sonde de goede Peper bederven.

S. Wel ick sal u upt het packhuys
doen weghen/
de welcke is grof ende supver Peper.

D. Nu weechmeester weecht/
ick sal opschryven de ghewichten/
maer weecht wel.

W. Wel/ waer in het volck die de
saecken opheffen suilen/
om aent ghewicht te hanghen?

D. Hier zijnse by u/ende staen achter
ende booz.

W. Wel aen/ ick sal weghen/
hoort ende siet toe/
het eerste weecht hondert ende drie/
noch hondert en vijf/
noch hondert ende seven.

D. Hola heer/weecht rechtelick/
ghy en lact den oncer niet los upt de handt/
gheest ons onse gherechtichepdt.

W. Ick gheve u dat u toe comt/
ick en sal niemãt zijn gerechtichept onthoudē.

D. Lada ytoe adda soch daen ring'an,
adda mouda ter poutir derry pohon,
daen yny adda bassa ken ayer,
iang adda roupa berindam,
adda poen kresick bertjampor daen batou,
agar adda timpang bradt,
carna ytoe tieda beta mau tryma,
carna dya beenassa poelang lada iang baick.

S. Baick beta soeroh derry pada mandah
bertimbang,
jang ytoe besar daen lada tjoetjy.

D. Sakaram pongolo timbang timbang la,
beta soerat bertimbang,
wellakin timbang baick.

W. Baick, manna orang jang de
anckat karong,
ken gantong pada d'atjing.

D. Siny adda ampir tun berdiery debelaccan
daen adapan kamoe.

W. Baick la beta timbang poelang,
deng'ar daen lyat la,
iang moela timbang saratos tyga,
lagy saratos lyma,
lagy saratos toeujoe.

D. Hou tuan timbang betoel,
tun tieda lepas d'atjing derry tang'an,
bry la hackt kyta.

W. Beta bry hackt tuan,
beta tieda ambil hackt barang siappa.

D. Ende wp en begeeren mede niet meer als recht.
W. Dzaecht wech dese sacken/ op dat ick dooz weghen mach/ ghp bergaertse hier alle op een plaets.
D. Comt Sabandaer laet ons reckenen. hoe veel baren wp gheweghen hebben/ want de boots gheladen zijn/ het water valt ende soude de revier niet upt moghen.
S. Ghp hebt ontfanghen na mijn reeckeninge/ vijfticb baren/vijf ende tseventich ponde/ doet ghp niet? isset soo niet recht?
D. Ghp hebt wel gherekent/ het is net soo veel als ghp segt/ wp moeten nu gaen het is avone/ ende sullen morghen weder comen.
S. Gaet/God sp met u.

D. Lagy kyta tieda mau poen lebeh ken bétoel.
W. Bawa la károng iny. ágar béta dapat tymbang poelang, kamoe berempon siny samoenja satoe tempat.
D. Marré Sabandaer kyta berkiera kiera, bara pa bhara kyta tymbang souda, carna sampan souda sarat, jang ayer soeroet iany tieda dapat kelouwar song'ay.
S. Tun souda tryma ken kiera kiera hamba, lyma poeló bhara, toujoeh poeló lyma katy, tieda tun adda? tieda betoel begytoe?
D. Baick tun bekiera kiera, adda hadt bágy kata ká moe, kyta mau pegy petang háry la, iang poelang issock combaly.
S. Pegy, Alla sarta kámoe.

De negende tsamenspreckinge/ van een Maeltijdt met thien personagien/ Hermes/ Jan/ Mapken/ David/ Peter/ Franscops/ Rogier/ Tanneken/ Hendrick ende Lucas.

Iang sembilan berkatta samma

derri satoe maccanan de sá poeló orang si Harmes, si Ian, Mayken, Dáoer, Pedro, Françozs, Rogier, Tanneken, Hendrick, daen Lucas.

H. Alla

H. God gebe u goeden dach Jan
I. Ende u alsoo Hermes
Goeden dach ghebe u God.
H. Hoe baerdy?
I. Ick vare wel God danck.
tot uwen gebode/
ende ghy Hermes/
hoe ist met u/wel?
H. Ick vare oock wel/
hoe varen u vader ende moeder?
I. Sy varen wel God sy lof.
H. Wat maeckty soo vroech op?
I. Ist niet tijt om op te zyne?
H. Vast ghy noch?
en hebdy niet ontbeten?
I. Neen ick noch niet/
het is noch te vroech/
Ende ghy hebdy ontbeten?
H. Jae ick over een ure/
soud ick soo langhe vasten?
van waer comdy?
I. Van waer ick come?
ick come vander scholen/
vander kercken ende vander marckt.
H. Waer gady?
I. Ick gae thuys.
H. Wat ure ist?
I. Het is by den
twaelfuren.

H. Alla bry salamat Iohan.
I. De kamoe poen begitoe Hermes,
ary baick de bry allá kamoe.
H. Begy manna adda pacaniera.
I. Beta adda baick somba ken alla,
iang somba pacaniera,
de tuan Hermes,
adda baick kamoe.
H. De beta poen baick,
begy manna adda bappa deng'an indong moe?
I. Dya adda baick somba ken Alla.
H. Appa bowat pagy hary ter bankit?
I. Belom hary ter bankit.
H. Lagy poysa kamoe?
belom tun maccan?
I. Belom lagy,
lagy hary baroe.
lagy tun souda maccan?
H. Souda lepas sejam,
seken lamma beta poisá?
derry manna tun dâtan?
I. Derry manna beta dâtan,
amma dâtan derry banderta,
derry moskit lagy derry pákan.
H. Manna Pegy?
I. Beta pegy ke roema.
H. Barrapa iam adda?
I. Adda ampir
duáblas iam.

H. Adda

H. Ist alsoo laet?
I. Ick moet gaen/
ick sal beheven zijn van mijn moeder/
te gode Hermes.
H. Hebdy soo grooten haeste?
en heest onse meester nae my niet ghevraecht?
I. Ick en hebs niet ghehoort/
ick en mach niet langher toeven/
adieu ick gae.
H. Gaet/God ghelepde u.
I. God gheve u goeden avont/
mijn moeder ende al tgheselschap.
H. Jan van waer comdy?
waer hebdy soo langhe ghebeyt?
waerom comdy soo laet?
ist niet wel ghedaen?
ick hadde u bevolen
te comen te vier uren/
het is nu by den sessen/
segt my nu/
waer hebt ghy ghweest?
want het is langhe gheleden
dat ghy upter scholen ghegaen zijt/
dat weet ick wel/
ick salt uwen meester segghen.
I. Behouden u gratie/
ick come nu eerst
vander scholen/
ick en wist niet dat het soo laet was/

H. Adda lambat bagitoe?
I. Dapat ako pegy,
máa beta gousar ken amma,
tingal Harmen.
H. Mau tun jalan lecas begytoe?
sida kyta tieda tanja ken beta?
I. Ako tieda deng'ar
beta tieda dapat nanty lagy,
tingal ken alla beta pegy.
H. Pegy, alla sarta tuan.
I. Alla de bry hary petang baick.
indong daen tuan tuan samoenja.
M. Iohan derry manna moe datan,
manna tun nanty sekien lamma?
carna appa datan lambat?
tieda bowat baick?
ako soeroh tun
datan de ampat iam,
adda sakaran ampir nam,
catta beta sakaran,
manna tun sekien lamma?
carna souda lamma,
tun kalouwar pada bandersah,
táau beta itoeu,
amma kattala aken goerou kyta.
I. Sentaby kyta,
beta juá datan sakaran
derry bandersah,
tieda beta taau lambat begitoe,

ick

ick en hebbe nergens ghebepf/
ghy moghet doen/
onsen meester vraghen/
oft alsoo niet en is.
M. Dat sal ick doen/
ick sal de waerheydt weten/
nu gaet deckt de tasel ende haest u.
I. Wel mijn moeder ick salt doen/
waer is dat ammelaken?
M. D'ammelaken is daer binnen op de kiste/
settet zout eerst/
condy dat niet onthouden?
ick hebt u ghesept meer
dan twintich repsen/
ghy en leert niet/tis groote schande/
gaet haelt tellooren/
croesen en serbetten.
I. Wel mijn moeder/waer zijnse?
M. Ghy en cont niet vinden/daer zijnse/
ist niet wel ghesocht/
gaet haelt vroot.
I. Wel gheeft my ghelt/
voor hoe veel sal ickus brenghen?
M. Brenges voor twee stuyvers/
voor eenen stuyver wits/
ende voor eenen stuyver bruyns/
half een/half ander/
ende brengt al nieudacken.
I. Wel ick gae/

amma tieda nanty barang tempat,
kamoe dapat,
soeroh tanja ken sidáko
jicka tieda begitoe,
M. Amma keryja begytoe,
beta maau taau iang benar,
pegy bobo pertja maccan átas kekouda kecas.
I. Baick indong beta bowat begien,
manna pertja maccan?
M. Pertja maccan adda sana dalam átas pittie.
bobo garam doeuloe,
tun tieda tau ing'at ytoe?
souda beta katta ken tun lebeh,
duápoeló caly,
tun tieda bereyjar, maloeu besar,
pegy ambil tjypir,
pyála daen sappo tang'an.
I. Baick maa demanna adda?
M. Tun tieda taau brullé ninta adda,
tieda baick adda tjary?
pegy ambil roty.
I. Baick bry derham ken beta,
barrapa beta bava?
M. Bava ken dua stuvere,
ken satoe stuver poutée,
deng'an satoe stuver itam,
ting'a satoe, ting'a lain,
iang bava samoenja barou massack.
I. Baick beta pegy,

siet hier is broot mijn Moeder.
M. Ghy hebt wel ghedaen
gaet haelt nu hout
om vuyr te maken/
gaet wetten de messen/
ende giet water int lavoor/
hanghet daer een witte dwale/
doet dat vuyr bernen/
u vader comt/
ende Dabid u oom come ock niet hem/
gaet henlieden teghen/
doet u bonnet af/
ende nepcht eerlijck.
J. Wel mijn moeder ick gae/
weest willecom mijn vader/
ende u ghesel schap.
D. Peter is dat u sone?
P. Jae/ het is mijn sone.
D. Tis een schoon kindt/
God laet hem altijdt
prospereren in deuchden.
P: Ick danck u oom.
D. En gaet hy niet ter scholen.
P. Jae/hy leert Franscops spreken?
D. Doet hy? het is seer wel ghedaen/
Jan condy wel Franscops spreken?
J. Niet seer wel/maer ick leert.
D. waer gadv ter scholen?
J. Op de Lombaerde beste.

Iyat siny adda roty maa.
M. Boat baick kamoe,
pegy ambil kayou apy
ken brousa apy,
pegy assa la pissou,
lagy bobo ayer dalam commedelam,
gantong la satoe kajin poutee,
tyop apy,
bappa tun datan,
iang Daoet mama tun datan sarta dya,
pegy kelih dya,
anckat doedong kamoe,
iang sombá baick baick.
I. Baick indong beta pegy,
baick kyta datan bapa,
daen soebat soebat tuan.
D. Pedro ytoe annack laky kamoe?
P. Ia, ytoe annack laky beta.
D. Adda baick annack,
Alla de bry ken dya
salamat baick lamma,
P. Somba amba ken tuan mama.
D. Tieda dya pegy ke bendarsah?
P. Ia, dya bereyer berkatta Francis.
D. Boat dya? ytoe bawat baick.
Iohan taau kamoe berkatta Francis?
I. Tieda banja, beta berreyer lagy.
D. Manna ialan tun ke bendarsah?
I. De ialan de Lombaert.

D. Hebdy

D. Hebdy langhe ter scholen ghegaen?
I. Ontrent een half jaer.
D. Leerdy oock schrijven?
I. Jae ick oom.
D. Dat is wel ghedaen/
leert altoos wel/
I. Wel dat sal ick doen (wilt God)
M. Neve weest willecomme.
D. Ick danck u Nichte.
M. Neve wildy daer blijven?
waecomme en comdy niet binnen?
comt u warmen/
soo sullen wy gaen eten.
D. Meynd y dat ick coude hebbe?
het soude groote schande zijn/
dat jonghe lieden als ick
coude hadden.
M. Neve hoe ist met u?
D. Wel God danck.
M. Waer is mijn Nichte?
waerom en hebdy niet
mijn Nichte mede ghebracht?
D. Sy is al sieck.
M. Ist waer? is sy sieck?
wat sieckten heest sy?
D. Sy heest de coortse.
M. heeftse die langhe ghehadt?
D. Ontrent acht daghen.
M. Dat en wist ick niet/

D. Adda lamma jalan ke bendarsah?
I. Barang tingá táwon.
D. Kamoe poen berreyer menjœrat?
I. Ia mama.
D. Bo'at baick begytoe,
berreyer sebágy baick,
I. Baick beta bo'at begien (Insialla)
M. Kemon adda tuan datan.
D. Somba ken amba tuanna.
M. Kemon mau tun tingal sana
carna appa tieda massock kyta
maree bedyang kámoe,
iang kyta pegy maccan.
D. Maya takor kyta beta soujoeuk:
iang maloeu besar jady,
iang orang mouda begy beta
adda soujock.
M. Semini begy manna adda?
D. Adda baick somba alla,
M. Manna comon beta?
carn'appa tuan tieda
bawa comon sarta?
D. Dya adda sakit.
M. Songo? adda sakit?
penjakit appa adda dya?
D. Dya adda de niam.
M. Adda lamma dya?
D. Batang delapan hary.
M. Tieda adda taau pada béta,

ick salse mozgen gaen besoecken (wilt God)
Fransçops bzengt eenen stoel
booz uwen oom/
Neve comt by den buyze/
Fransçops gaet by de deure/
men clopt daer/besiet wie daer is/
het sal Rogier zijn/dat weet ick wel.
F. Wel ick gae/wie is daer beur?
R. Vzient doet de deure open.
F. Sydy daer Rogier?
R. Jae ick ben hier/
is u bader thuys?
F. Jae hy ende mijn moeder oock/
gaet daer binnen/
ick salt mijn bader segghen
dat ghy comen zijt.
P. Fransçops maeckt dat al ghereedt sy
om te gaen eten.
F. Mijn bader tis al ghereedt/
ghy meucht gaen eten/
alst u belieft/
Rogier is comen.
P. Wel ick com terstondt/
roept de kinderen.
F. Wel mijn bader/Jan waer sydy?
comt eten.
waer blijsdy?
wat maeckt ghy daer?
J. Wat soude ick maken/

amma pegy issock lyat dya (insi Alla)
Françoys bawa kursi satoe
ken mama kyta,
Comon ampirken apy,
Françoys pegy de pintoeu,
de pokol orang, lyat siappa sana,
ytoe Rogier taau la beta.
F. Baick beta pegy, siappa delouwar?
R. Orang baick bouka pintoeu,
F. Adda kyta Rogier?
R, Ia, adda beta siny,
bapa tun adda de roema?
F. Ia adda, iang maa beta poen adda.
massock dalam sana,
amme catta bapa beta
souda tuan datan.
P Françoys brousa sammoenja assil
ken pegy maccan.
F. Bapa souda assil,
tuan dapat pegy maccan
tatcalla souka tuan,
Rogier souda datan.
P. Baick beta datan sahat lagy,
rowa iang annack annack.
F. Baick bapa Ian manna tun,
maree maccan,
de manna tingal tun?
appa bowat de sana?
I. Appa beta bowat,

ick hebbe hier te doen.
F. En weet ghy niet datmen gaet eten?
comt segt de benedictie.
I. Wel ick come.
P. Jan waerom en comdy niet/
moetmen u roepen?
brengt hier stoelen.
M. Peter laet ons gaen sitten tis tijt.
P. Wel ick beus te breden.
M. David sidt daer inne.
D. Ick?en belchts u niet/
dat en sal ick niet doen/
doet Peter daer sitten.
M. Peter en is niet ghewoon daer te sitten/
hy sal hier sitten/het is zijn plaetse.
P. Jan segt ons de benedictie.
I. Wel myn bader/
God seghen u mijn bader ende moeder/
ende alt gheselschap.
M. Franscops brengt ons t'eten/
brengt de comcommers ende ossen bleesch/
schenckt ons hier te drincken.
Schenckt uwen oom ende boozt al omme/
Franscops sit by ons/
Jan haelt melck booz uwen broeder/
ende doet het ander ghereedt maken/
loopt ras.
I. Broeder houdt daer u melck/
hebt ghyer te beie?

beta adda bergoena siny.
F. Tun tieda taau jang de pegy maccan?
marée batja dowa,
I. Back datan beta.
P. Ian carna appa tun tieda datan,
iang de rowa ken tuan?
bawa iang kursi ke marée.
M. Pedro boela doedock adda hadt.
P. Baick kaboel áko.
M. Dàoet doedock sanna dalam,
D. Beta?ampon amma,
tieda beta bowat ytoe,
soero pedro doedock sana.
M. Pedro tieda béassa de doedock sana,
dya doedock siny, ytoe tempat dya.
P. Ian batja dowa.
I. Baiek bapa,
Alla de toelong kyta bapa maa
deng'an teman kyta sammoe'a.
M. Françoys bava kyta maccan,
bava tymon deng'an dagin sapy,
bobo kyta siny ken mynom,
bobo ken mama kamoe lagy linckar poelang,
Françoys doedock sarta kyta,
Ian ambil sousoe ken soudara tun,
iang soero broesa ader lain,
lary lécas.
I. Ade ambil la ayer sousoe kamoe,
adda tun banja bena?

F. Ja ick hebber te vele.
I. En eetse niet al/
Laetse als ghyer niet meer en begeert.
P. Waerom en eet ghy niet uwe melck/
dewyle dat sy heet is?
F. Sy is noch te heet.
M. Jan brengt hier broodt/
Rogier en heest gheen broodt/
haelt een tellooze/
brenght hier mostaert.
P. Gheest my den wijndles.
R. houten wel vast.
P. Laten gaen/ick houd' hem wel.
M. Peter en drinckt niet
nae uwe melck/
want dat is ongheson dt/
eet eerst een luttel
eer ghy drinckt/
Peter snijdt my wat vleesch/
snijdt oock broodt/
snijdt Fransoys t'etene/
hy en heeft niet t'etene.
I. Moet ick hem dienen?
can hy hem selven niet dienen?
snijdt selve/
ghy zijt groot ghenoech/
helpt u selven/
want ick en sal u niet dienen/
ick en diene niemant dan mijn selven.

F. Ia adda banjá béna?
I. Tieda maccan sammoenja,
antar ratcalla tieda mau lagy.
P. Carna appa tun tieda maccan sousoe kyta,
sedang adda hang'at?
F. Adda lagy hang'at bena.
M. Iohan bewa roty siny,
Rogier tieda adda roty,
ambil satoe tjipir,
baya de siny sassaue.
P. Bry beta iang sera'y árack.
R. Iabat tegoh.
P. Lepas, amma iabat baick.
M. Pedro iang'an mynom
commedien sousoe kyta,
iady penjakit,
maccan doeloeu sedekit
doeloe tun mynom,
Pedro sayat daging ken amba,
sayat poen roty.
bry maccan ken Françoys,
dya tieda adda maccan.
P. Amma tompo dya?
tieda dya taau tompo dierinja?
sayat diery kyta,
tun souda besar,
tompo diery moe,
carna tieda beta tompo tun,
tieda beta tompo orang láin ke diery kó.

M. Ghy eſt hem t'eten/
want hy ſchaemt hem/
hy en derf niet eten dat ſie ick wel.
P. Wel houdt daer/
brengt hier wat anders.
I. Ten is noch niet ghereedt.
M. Gaet haelt dat ghebraet/
ende ſchenct hier Wijn/
ſchenckt voor uwen Vader/
ſchenckt al vol/ende ſchenckt niet ſo vol/
en ſiet ghy niet wat ghy doet/ ghy ſtort/
Rogier en heeft gheenen Wijn/
en ſiedy dat niet?
I. Maeckt daer plaetſe
om die ſchotel te ſetten.
M. Sijt al te ſamen hertelijck wellecomt.
T. Wy dancken u altſamen van goeder herten/
ghy hebt te veel coſten ghedaen.
M. Ick en heb ſeker/
het is my leedt datter niet meer en is/
ghy moet patientie hebben.
C. Tis ſeker wel ghenoegh.
M. Peter ontgint de ſchouder/
brengt hier radyſen/
dient David van dien haſe/
ende vande conynen/
ontgint de patrijſen/
ghy en dient ons niet/
maeckt alle goede cheere/ick bidt u.

M. Bry maccan ken dya,
carna maloeu dya,
dya takot ken maccan beta lyat.
P. Baick ambil la,
bawa barang láin de ſiny?
I. Belom adir.
M. Pegy ambil maccanan pang'ang,
daen bobo arack de ſiny,
bobo ken bapa moe,
bobo pnoh, iang tieda bobo pnoh béna,
iang tieda lyat keryja moe tun tompa,
Rogier tieda adda árack,
tun tieda lyat ytoe,
I. Brouſa tempat ſana
ken bobo ping'an iny.
M. Souka beta ken dátan tu'an ſammoenjá,
T. Somba kyta ſamoe'a de haty baick,
kamoe adda maccanan banja.
M. Songo tieda adda,
ſoegoel beta iang tied adda lagy,
wellakin naſip kyta.
C. Songó baick ytoe catta,
M. Pedro ſayet pada ba'on ytoe,
bawa ſiny bó moula.
bry Dáoet pada plandock béſar ytoe
lagy derry plandock kétjil,
ſayat derry ayam oután,
tun tieda bry ken kyta,
ſouka maccan ſammoenja beta ſomba.

R. Hier is wel om goede chiere te maken.
P. Jan schinckt ons te dzincken.
I. Hier en is gheenen wijn meer.
P: Gaet anderen halen/
wat dunckt u van desen wijn?
D. Myp dunckt dat hy goedt is.
P. Willen wy vanden selven doen bzenghen?
D. Alsoo't u belieft.
I. Waer sal icken gaen halen?
P. Daer ghy desen ghehaelt hebt/
oft ghaelten op de marckt/
inde witte bloem/
oft daer ghy hoozen segghen sult dat
hy goet zijn sal/bzaechter nae.
I. Hoe veel sal ick bzenghen?
P. Bzenghes een stoop/eenen pot ende een pinte/
ende doet u wel meten/
gaet rasch ende comt haest weder.
I. Ick sal altoos loopen Vader.
M. Fransops staet nu op/
ende dient ter tafelen/
besiet ofter niet en ghebzeeckt/
wildp noch t'eten hebben/segghet stoutelijck?
F. Neen ick mijn moeder/
ick heb ghenoech gheten (God sp des gelooft.)
M. Dzinckt nu/
isser bier in uwen pot?
F. Jaet moeder/daer is ghenoech in.
M. Isser niet gaet halen.

R. Adda siny banja keu souká maccan,
P. Ian bobo ken mynon kyta.
I. Tieda adda árack lagy de siny.
P. Pegy ambil láin,
begy manna rassa átack yny.
D. Bera rassa baick.
P. Kyta mau soeroh bawa ytoe jouwa?
D. Souka tuan.
I. Manna béta pegy ambil?
P. Tempa tun ambil yny jouwa,
attoen ambil deg'pakan,
dalam bong'a poutée,
attoeu manna tun deng'er catta iang
adda baick, tanjaken.
I. Barrapa beta bava?
P. Bava satoe bamboe, se tjoupa deg'an se kal,
iang soeroh soukat baick,
pegy lecas poelang poen lekas.
I. Se bagy amma lary bapa.
M. Françoys bankit sakaran,
iang oenjoek de siny,
lyat jicke adda barang begoena,
mau lagy maccan, kattaken lá?
F. Tieda indong,
kin iang'la beta (do'a ken Alla.)
M. Mynon la sakaran,
adda bier dalam kendy kamoe?
F. Adda maa, padda.
M. Iicke tieda adda pegy ambil.

T. Cloptmen daer bozen niet?
gaet beſtegheт.
F. Is daer pemandt?
H. Jaet/doet open/
ick heb hier meer dan een halfure gheweeſt.
F. Wat belieſt u?
H. Goeden abont vrient/
is de Meeſter thups?
F. Jae hp/waerom?
belieft u hem te ſpreken?
H. Jae ick/waer is hp?
F. Hp ſit ter tafelen/
belieft u pet?
ick ſal de bootſchap wel doen/
wien ſal ick seggheп die nae hem vraecht?
H. Ick moet hem ſelve ſpreken/
ſegt hem dat ickt ben
zijns ooms dienaer/
oft ſegt hem dat ick come
van zpnen oom.
F. wel ick ſalt hem gaen seggheп/
bept hier een luttel/
mijn Vader hier is een man
die u begeert te ſpreken.
P. Wat man iſt?
I. Ick en kenne hem niet Vader/
hp ſeydt dat hp van mpnen oom comt.
P. Vraecht hem wat hem belieſt.
I. Hp ſeydt dat hp u ſpreken moet.

T. Tieda pokol de pintoeu?
pegi liat.
F. Adda barang orang?
H. Adda bouká,
lebeh ting'a jam beta de ſiny.
F. Appa mau tun?
H. Tabe kyha'y
pongóló adda déroema?
F. Adda carna, appa?
mau tun berkatta ken d'ia?
H. Mau manná d'ia?
F, D'ia doedock termáckan:
tun mau bárang' appa?
beta kattaken dia:
ſi appa beta katta:de tanja d'ia?
H. Mau amma katta diery ken d'ia?
katta ken d'ia jang beta,
ſákey mamá d'ia:
attou katta d'ia beta datan
derry pada mama d'ia.
F. Baick amma pegy kattaken,
nanty ſiny ſedekit:
Bapa: adda ſiny ſa órang
jang mau berkatta ken tu'an.
P. Orang appa adda?
I. Beta tieda kenal Bapa,
d'ia katta, datan derry pada mamakó.
P. Tanja d'ia maya mau d'ia.
I. D'ia katta jang maau berkatta kenkyta.

P. Wel doet hem binnen comen.
I. Mijn vrendt comt binnen.
H. Wie is daer binnen? isser veel volcx?
I. Neent, drie oft vier lieden.
H. God seghen alt gheselschap.
P. Willecom Hendrick,
wat segdy goets?
H. Peter mijn Meester
heeft my hier ghesonden,
u biddende dat u believe
morghen te middaghe
hem ghselschap te houden.
P. Hoe vaert mijn oom?
H. Hy vaert wel God danck.
P. Ende al zijn huysghesin.
H. Tis al in goeden doene.
P. Dat hoor ick geerne,
maer ghy sult hem segghen
dat ick hem bedancke met goeder herten,
ende dat my onmoghelyck is
te middaghe te comen,
want ick ben uytghenoodt
over vier daghen sonder dat
ick soude geerne gaen,
maer ick sal tot hem comen
morghen nae noene,
sonder eenighe saute.
H. Wel ick salt hem segghen,
God gheve u goeden nacht.

P. Baick soero massock dya.
I. Tuan mareé massock.
H. Syappa dalam? adda orang banja?
I. Tieda tyga ampat orang.
H. Alla bry salamat ken tuan samoenja.
P. Adda kyta datan hendrick,
appa baick tun katta?
H. Pedro pongolo ambra
soeroh beta kemareé
somba ken tuan mau
issock ting'a hary
datan samma samma dya?
P. Begy manna adda maimá beta?
H. Adda baick do'a ken Alle.
P. Iang sammoe'a orang de roema.
H. Adda poen samoenja baick.
P. Itoe beta souka ken deng'ar,
ian tun katta ken dya
amma somba ken dya ken haty betoel,
iang tieda beta dapat,
datan ting'a hary.
carna beta de soroh orang makan
lepas ampar hary: carna ytoe
beta souka ken datan,
wellakin amma datan ken dya
issock lepas ting'a hary,
songo songo.
H. Baick beta katta ken dya,
Alla de bry malam baick.

P. Bep

P. Bepdt Hendzick dzinct/
eer ghy gaet.
H. Ick en heb gheenen dorst/ick danck u.
F. Bept ghy moet eens dzincken.
H. Ick moet gaen.
M. Is Jan noch niet comen/
waer toest hy soo langhe?
F. Hy comt.
P. Jan waer blijft ghy soo langhe?
J. Ick en mocht niet eer comen Vader/
daer was veel volcx/
ick hebbe altoos gheloopen Vader/
M. Wel schenckt hier wijn.
P. Dabid proest of hy goedt is.
D. Dat sal ick doen/
schenckt my daer inne/
den anderen was beter.
K. Hy en was voorwaer/
desen is beter nae mijn verstande.
M. Tanneken ghy en maeckt
gheen goede chiere/
hoe comt dat ghy niet en segt?
T. Wat soud' ick segghen/
het is beter swyghen dan qualick spreken
ick en can niet wel Fransois spreken/
daerom swijch ick.
M. Wat segdy?
ghy spreeckt alsoo wel als ick doe/
ende badt oock.

P. Nanty Hendrick, mynom
doeloeu tun pegy.
H. Beta tieda bardagah, somba hamba.
F. Nanty dapat tun mynon sakaly.
H. Beta datap jalan,
M. Adda ian belom datan,
manna dya nanty sekien lamma?
F. Dya datan,
P. Iohan manna tun tingal sekien lamma?
I. Iang tieda beta dapat datan doeloeu bapa,
iang adda orang banja sana,
sebagy amma lary Bapa.
M. Baick bobo arack de siny.
P. Daóer rassa jicka adda baick.
P. Beta keryja ytoe.
bobo sana dalam.
iang lain adda baick.
R. Tieda adda songo,
iny adda baick pada fikir beta.
M. Tanneken enkou tieda
souka maccan,
carnappa enkou tieda berkatta?
T. Maya beta berkatta,
adda baick diem iang katta iahat,
tieda beta tau berkatta Frances baick,
carna ytoe amma diem.
M. Maya katta kamoe?
kyta katta bagy baick ke beta,
iang baick poen adda.

T. Ick en doe/dat soude ick wel willen/
ende dat my twintich guldens gecost hadde.
M. Dabid ghy en eet niet/
snijdt my daer af/
dat is te seer ghesoden/
ende dit is te luttel ghebraden/en ist niet?
D. Dat dunckt my oock.
T. Rogier leent my u mes/
ick bids u.
R. Neenit/ maer ghebet my weder
als ghy gheten hebt.
T. En gheve ickt u niet weder/
en leenet my niet meer.
R. Neen ick seker.
T. Het is een goedt mes/
hoe veel hebet u ghecost?
R. Het heeft my drie stupders ghecost.
T. Het is te goeden coop/gebet my voor dit prijs
ick sal u tghelt weder gheben.
R. Ick bens te vreden.
M. Rogier ghy en eet niet/
my dunckt dat ghy pronckt/
helpt u selben/
schaemdy u?
R. En eet ick niet wel?
ick ete meer dan pemant die ter
tafelen is.
M. Dat doet ghy seker.
T. ghy en eet selve niet.

T. Tieda, Itoe maula pada beta,
jang adda bry pada beta duá poelo guldens.
M. Dáoet enkou tieda-mackan,
sayet derry itoe,
Itoe banja ter' reboes,
lagi ini coerang toenoeu: tieda begitoe?
D. Pada fykir beta poen begien
T. Rogier pynjam beta, pissou kamoe,
amma somba.
R. Ambil, wellakin poelang ken amba
jang souda maccan kamoe.
T. Iicke beta tieda poelang,
jang'an kyta pinjam lagy
R. Songo poen tieda.
T. Itoe pissou baick,
barapa tun bly?
R. Iang harga ken beta tyga stuvers.
T. Itoe morra béna: bryken d'akó harga begitoe.
áko poelang derham kamoe.
R. Beta kaboel.
M. Rogier tun tieda máckan
takot kamoe diem,
tempo diery kyta.
maloeu tun?
R. Tieda beta mackan, baick?
amma mackan lebeh jang barang orang
doedock ter mackan
M. Songo bo'at kamoe.
T. Diery kamoe tieda mackan.

M. Ick

M. Ick hebbe altoos gheten.
P. Nu laet ons wel dzincken/
wp hebben qualick t'etene.
T, O God/ wat seghdy?
is hier niet wel t'eten?
hier is ghenoech t'etene
voor twintich persoonen/
Ghy hebt te veel costen ghedaen.
P. Ick en hebbe: nu ick dzenght u eens/
ende bidde u voor al t'gheselschap.
ende inden eersten/
voor uwen naesten ghebuere
suldy my beschedt doen.
T. Jae ick met goeder herten
(indien dat God belieft) nu dzinckt/
ghy en hebbes niet uptghedzoncken/
Ick salt u noch eens volschencken.
P, Waerom soudy dat doen?
en heb ick niet uptghedzoncken?
hoe veel schillet? ick salt uptdzincken:
Siet daer/ nu ist upte/
nu doet my beschect/
ghy en soeckt anders niet
dan my te bedzieghen.
T. Ick en soude dit niet moghen uptdzincken
ick hebs te vele.
P. Wat soude u ghebzeken?
ick hebt wel uptghedzoncken.
T. Ghy en haddes niet also vele als ick/

M. Sebagy souda beta mackan,
P. Boela kyta mynom baick,
sekit juwa kyta mackan.
T. Alla, appa katta kyta,
tiada adda mackan baick de siny?
mackanan banja bena pada kamoe,
ken dua poelo orang,
maccanan banja bena pada kamoe.
P. Tieda adda: boela beta mynon ken tuan sakaly,
jang betasomba ken tuan sammoenja,
jang moela moela,
ken orang sisy kyta
balas kyta ken beta.
T. Ia béta ken haty benar,
(insi alle) mynom sakaran,
tun tieda mynom abis,
amma bobo sakaly lagi pnoh.
P. Carna appa tun Karija itoe?
tieda beta adda minom abis?
barapa farack adda? beta minom abis,
liat la, abis la sákaran,
boela bálas ken amba:
ká moe tieda tjari láin
ke berdong'oe béta,
T. Beta tieda dapat mynom abis itoe,
beta adda banja béna.
P. Carna appa tieda,
amma souda mynom âbis.
T. Tun tieda sekien banja bagi beta,

uwen croes en was niet vol.
P. Hy was timmers.
T. Hy en was.
P. Tis waer/ maer mynen Croes is
beel meerder dan den uwen.
T. Wel laet ons manghelen.
P. Ick bens te vreden/ gheeft my uwen kroes.
T. Ick en sal/ ick houde my aen de mynę/
bewaert dat ghy hebt.
P. Drinckt dan.
T. Wel terstont/
nu siet oft niet upt en is?
M. Jaet waerom doet ghy u alsoo bidden?
wien hebdijt ghevracht?
vrenghet my eens/
spoy gram op my?
T. waerom soude ick gram zijn?
M. Om dat ghy my niet en vrenght.
T. Ick gebt u ghevracht.
M. Ick en hebs niet ghehoort/
nu tis ghenoech van drincken/
wy moeten oock eten/
ick hebbe grooten hongher/
snijt my een stuck vleesch.
T. En hebdy gheen handen?
M. Jae ick/ maer ick en can
aen de schotel niet gheraken.
P. Wel ick sal u dienen hebdys ghenoech?
M. Ick en heb noch niet.

pyala tun tieda pnoh.
P. Adda.
T. Tieda adda.
P. Songo, wellakiu pyala beta,
banja lebe derry pada kamoe.
T. Baick toekar dua kyta.
P. Kaboel amba bry pyala kamoe.
T, Tieda mau, de beta tingal iuwa,
taroh la de kamoe.
P. Mynom la.
T. Baick sahat lagy,
sakaran kelih jicka tieda abis.
M. Ia, carnappa tun soroh somba sekien?
ken siappa tun mynon?
mynon sakaly ken amba,
adda sakit haty ken beta.
T. Carnappa beta sakit haty ken tuan?
M. Carna tun tieda mynom ken dako.
T. Beta souda mynom aken kyta.
M. Tieda amma denger,
sakaran padda de mynom,
maccan poen de kyta,
lapar de par hamba,
sayet satoe yeris daging,
T. Tied'adda tang'an kyta?
M. Adda, wellakin tieda beta dapat
sampey ke ping'an.
P. Baick amma bry ken tun, padda.
M. selom adda beta,

J. Nu

I. Nu houdt daer/hebdy nu ghenoech?
M. Besiet wat hy my gheest/
wat mach dat helpen?
houdt voor u/ende eet ghy selve/
Regier snijdt my van de schouder.
R. Wel neemt daer.
M. Ick danckt u.
P. Jan brenght broot/
schenckt wijn/schenckt alomme.
M. Men clopt daer voor/en hoordy niet?
I. Ick gae Moeder.
het is Lucas/Andries knape.
M. Wat wil hy my hebbene
I. Hy brengt wat.
M. Doet hy?doet hem binnen comen.
I. Lucas gaet binnen.
L. Godt segh en t'gheselschap.
P. Lucas zydy daer?
L. Jae ick Peeter.
P. Wat segdy nieus?
L. Niet veel Peter.
P. Hoe vaert u Meester?
L. Hy vaert wel Peter/
hy ghebiedt hem in u goede gratie/
ende sendt u ditte u biddende
dat ghijse ontfanghen wilt
met goeder herten/
ende en wilt niet alleene
die clepne giste ontfangen/

P. Ambil sakaran, padda moe?
M. Lyat appa dya bry ken beta,
appa goena ytoe?
ambil kamoe, maccan diery kamoe,
Rogier sayet beta pada bahou ytoe.
R. Baick ambil la.
M. Somba par amba.
P. Iohan bawa rotty,
bobo atack iang boko linckar.
M. De pokol de pintoe, tieda deng'ar Ian.
I Beta pegy maa,
adda lukos, sakey d'Andries.
M. Appa mau dya ken beta?
I. Dya bawa barang appa.
M. Begytoe? soeroh massock kedalam.
I. Lukos massock dalam.
L. Playra Alla samoenja.
P. Adda kyta Lukos?
L. Adda amba Pedro.
P. Appa tun gabar?
L. Tieda banja Pedro.
P. Begy manna adda pongolo kamoe?
L. Adda baick Pedro,
dya somba ken kamoe banja,
iang de kierim iny, somba kamoe
kyta mau tryma
deng'an kasschc haty,
iang'an tryma iuwa
iang sombaham ketjil,

maer oock zpnen goeden wille/
want hy ſendet u in teecken van lieſde/
daerom willet in danck ontfanghen.

P. Ghy ſult my uwen Meeſter dancken/
ende ſult hem ſegghen/
dat ickt verdienen ſal (believet God)

L. Wel Peter.

P. Schinckt Lucas te drincken/
ende licht hem upt.

L. Goeden avont Peter ende u gheſelſchap.

P. Goeden avont Lucas/hebdy ghedroncken?

L. Jae ick Peter.

M. Jan ſmyt de kleerſe/
beſiet of d'ander ghereedt is/
draghet al wech/
ende brengt hier wat anders:
brengt ſchoon teltoozen/
ende brengt ons t'frupt metten kaſe.

F. Tis hier al mijn Vader.

P. Neemt die ſchotel wech.

T. David brenghet my eens.

D. Dat ſal ick geerne doen/
ick brengt u met goeder herten.

T. Wel moet b becomen/
ick wachts van u/ick ſal u beſchepdt doen.

T. Rogier en weet ghy niet nieus?

R. Neen ick ſeker/
ick en weet niet dan goet.

D. Spreeckt men niet vanden peys?

jang kaſſche haty dia,
carna d'ia kyrim ken alamat kaſſché:
carna itoe kyta tryma kaſſché.

P. Tun ſombá banja aken pongolo kamoe,
jan tun kataken d'ia
beta bálas d'ia poelang (Inſialla.)

L. Baick pedro.

P. Bry minon ken Lukos,
bedieng ken plita

L. Petang baick pedro, deng'an teman kita.

P. Baick petang Lucos, adda tun mynom?

L. Adda amma pedro.

M. Ian ſepit dien,
liat jang lain adda aſſil,
ambil ſommoenjá,
bawa ſiny barang láin,
bawa t'Iipir t'Ioutjy,
jang bawa bókayoeu deng'an pánir.

F. Adda ſiny ſamoe'a Bapa.

P. Ambil pingan ſiny.

T. Daoet mynom ſakali ken amba,

D. Itoe beta kerrija ſouka.
Beta minom kamoe ken caſſché hati.

T. Baick Iady kámoe,
beta trima de kamoe: anima ballas poelang

T. Rogier tieda taau barang baroeu?

R. Songo tieda,
amba tieda tau jang baick.

D. Tieda katta órang ken dammey?

ick

ick gheloobe dat de peys
noch verre te soecken is.
D. Hebdy niet hooren seggben
hoe dat den Coning van Vranckrijck
den strijdt verloren heeft
tegben de Spaingaerden?
R. Dat heb ick wel hooren segghen/
maer men liecht soo vele
datmen niet weet wat gheloouen/
men segdt veel wonders/
maer God weet alleene
watter gheschieden sal.
D. Ghy segbt waer/
R. Waert dat wy wouden
met hem peys maken/
d'oorloghe en soude niet langhe dueren.
D. Dat is waer.
R. Jan doet dit al wech/
en comt segt de gratie.
J. Ick come mijn Vader/
wel moet u becomen
mijn Vader ende Moeder/
ende al u gheselschap.
P. Nu laet ons drincken na de gratie/
om aflaet te verdienen.
R. Dat is wel gheseydt/maer wy moeten
de tweede gratie segghen/
Peter hoe veel wijns hebben wy gheha dt?
wy willen den wijn betalen.

beta partjayja jang ken dammey
jaau lagy tertjary.
D. Tuan tieda dengar berkatta
begimanna rayja Negry Francies,
iang allah prang
ken rayja kastylá.
R. Adda gabar beta ytoe,
wellakin de katta doesta banja
iang tieda kyta taau appa ken pertjayja,
de katta héraen banja,
iang Alla iuwa taau
appa datan.
D. Songo katta tun.
R. Iickelou kyta mau
dammey ken dya,
iang prang tieda tingal lamma.
D Itoe songo.
R. Ian ambil siny sammoc'a,
daen mareé batja do'a.
I. Beta datan bapa.
baick iady ken kamoe
bapa indong,
deng'an sahabat kyta.
P. Mynom la sakaran commedien do'a
ken broelle máaf,
R. Itoe baick katta, willekin kyta dapat
catta do'a lain kaly,
Pedro barapa arack adda de kyta,
kyta mau bayer iang arack.

P. Ghy en sult seker/
ghy en sult niet gheben een voor al/
heb ick de macht ghehadt
u t'eten te gheben/
ick salse oock wel hebben
om u te dzincken te gheben.

R. Wat soude dat zijn?
den wijn is nu diere.

P. Ghy hoort wat ick u segghe.

D. Wel dan/wy dancken u/
het staet ons te verdienen.

M. Het is al verdient.

P. Ick danck u dat u belieft heeft
my gheselschap te houden/
Franscops bzengt nutsaert/
ende maeckt daer goedt vupr
om ons te warmen.

F. T'vupr is ontsteken mijn Vader.

D. Wy en hebben gheen houde/
wy willen gaen het is tijdt.

M. Wat haest hebdy?

T. Het is wel thien uren.

M. Ten is noch niet.

R. Tis immers.

M. Jan haelt de Lanteerne.

D. Wy en willen de Lanteerne niet hebben/
het is claer weder/ten is gheen noot.

H. God ghebe u goeden nacht.

P. Ende u oock te Gode bevele ick u.

FINIS.

P. Songo tieda tun,
tun tieda bry satoe poen tieda,
jicke beta dapat bry maccan
ken kamoe,
amma poen dapat,
ken bry mynom.

R. Appa begitoe?
arack mahal sakaran.

P. Tun deng'er appako katta.

D. Baick la, somba kyta ken tuan,
mau kyta balas poelang.

M. Souda ballas.

P. Beta somba kamoe iang adda mau kyta
datan ken bersahabat ken kamy,
Francoys bawa kajoeu apy,
broesa apy baick sana
ken berdyang kyta.

F. Souda nijala apy bapa.

D. De kyta tieda adda soujoeck,
de kyta mau pegy bar-la.

M. Appa lecas begytoe?

T. Adda la sepoelo iam.

M. Belom lagy.

R. Adda.

M. Ian ambil ialan suloh.

D. Tieda kyta mau suloh,
adda trang, tiedeng appa.

H. Alla bry salamat malam iny.

P. Iang de kamoe poen Alla sartamoe.

SOVDAHAN.

De thiende tſamẽſpꝛekinge.

D. God gebe u goeden dach Peter/ wat macckt ghy hier soo vroech?
P. Ick verwachte de Cooplieden.
D. Ist langhe gheleden dat ghy gecomen zijt?
P. Ick en ben maer eerst ghecomen/ ten is niet veel meer dan een vierendeel uurs.
D. Ghy zijt vroech inde weere soo ick sie.
P. Tis een ongheſondt dinck eenen langhen nacht te maken/
D. Ghy zijt te veel neerstich.
P. Ick en ben voꝛwaer/ ick ſoude alſoo geerne lange ſlapen als een ander/ maer d'armoede/meer dan de vreckheydt/jaecht my vanden bedde.
D. Het ſchijnt dat den tijde wel doodt is.
P. Ist datter verandert wy ſullen reghen hebben.
D. Woont ghy noch daer ghy plaecht?
P. Tis meer dan vyte maenden dat ick verhuyſt ben.

Iang ſepoelo berkatta ſamma.

D. Alla bry ſalamat kamoe Pedro,
appa bowat kamoe de ſiny pagy hary?
P. Beta nanty orang ſoudagar.
D. Adda lamma tun
datan dę ſiny?
P. Beta ſahat iuwa ke mareè,
tied'adda iang lebeh derry pada
ſe ſockoejam.
D. Tun adda pagy hary dalam keryja,
bagy beta lyat.
P. Adda iang tieda baick,
ken brouſa ſatoe malam beſar.
D. Tun adda rajin ſang'at.
B. Songo beta tieda,
ſouka beta tydoor bagy lamma
ken orang lain,
iang kaſſieen ko, lebeh pada
kykir ko, de toelack beta deloewar tydoran.
D, Iang roupa hary
adda matty.
P Iicke adda ganty adda
oujen poelang
D. Roema tnn adda lagy
tempat doeloeu?
P Adda lebeh tyga boelan
betaganty roema.

D. Hebt ghy noch gheen handtgift ontfangen?
P. Neen ick/niet de weerde van een duyt.
D. Soo en heb ick oock.
P. Tis noch te vroech/
de Cooplieden bepden tot dat
onsen winckel open is/
ende ons goedt voort ghedaen.
D. Tis beter hopen
dan den moet verliesen.
P Daer zijn Cooplieden ghendech
om te dingē/maer luttel die sin hebbē te coopē.
D. Siet hier comter een/
mijn Heer believet u wat goets/
ende wat schoons te coopen?
A. Wat ware hebdy?
D. Comt inden winckel/
t'ghesichte sal u niet costen.
A. Ick sal geerne daer binnen comen/
ist dat ghy u goet wilt vercoopen
tot redelicken pryse.
D. Besiet ofter pet is dat u
aenstaet/ick sal u goeden coop gheven/
want ick heb soo lief het gheit
als 'tgoedt te laten verschimmelen/
by faute van vercoopen.
A. Segt ons de soorten vander
Coopmanschappen die ghy hebt/
met haren pryis ende weerde.
D. Gy en sult ny connē gedinckē noch gewenschē

D. Belom kamoe tryma barang derham?
P. Tieda, iang harga poen tieda.
D. Beta poen tieda.
P. Lagy hary pagy,
iang soudagar de nanty tatcalle
kyta bouka kedey kyta,
iang arta kyta terbouka.
D. Adda baick ternanty,
iang soukahan terlinjap.
P. Adda soudagar banja
ken tauwar, iany sedekit de tjinta ken bly.
D. Lyat siny datan satoe,
Tuan mau tun bly barang baick
iang barang baick roupa?
A. Arta maya adda kamoe?
D. Massock dalam kedey,
keliátan tieda tun bry harga.
A. Baick mau amma massock sana,
jicka tun artamoe maau iuwal
aken harga sedang.
D. Lyat jick adda barang appa iang,
khandack kyta, beta by harga baick,
carna lebeh souka ken derham
iang ken aata terantar bar tjindawan,
derry pada tieda iuwal,
A. Catta ken kyta ienis
arta adda pada kamoe
deng'an harga hargaenja.
D. Tun tieda dapat ing'at daen tjinta

eenighe soorten van goede
daer wy niet af gheseorteert en zijn
ende tot allen pypse/
epscht'ghene dat ghy behoeft.
ende ghy sult ghedient worden.
A. Laet my Enghels laken sien.
D. Siet daer een laken fijn gheluck zyde.
A. Ick begeerder van veelderley
verwen/die fray
ende wel berepdt zijn.
D. Siet hier is wit swert/
blau/geel/groen root/
ende van goeder verwen/
dick smal ende breedt van cleynen/
middelbaren ende hooghen pypse.
A. Wat soorten van Carsayen hebt ghy?
D. Van veelderley soorten.
A. En hebdyer gheen beter?
D. Jae ick wel/
maer sy en zijn noch niet ontpackt.
A. Hoe veel de bale?
D. Sonder te verloven/
met eenen woorde tseventich pont.
A. Tis te veel segt my
een woort datter toe dient.
Ick hebt u gheseydt/
ghy en sultse niet myn hebben.
A. Wildyer tsestich pont af hebben?
D. Ick en soude u niet een mpte afstrecken.

barang ienis arta,
iang kyta tieda adda barkas.
lagy barang harga,
minta barang begoena kamoe,
de bryenja ken tuan.
A. Bry beta lyat sackelat engrees.
D. Lyat la satoe sackelat álus.
A. Beta mau'banja jenis,
warna iang baick
prousahan baick.
D. Lyat de siny adda pouteé'ytam,
byroeu,cóning,yiou,miera,
lagy warna baick,
tebal,pitick daen lybar,de ketjil
sedang daen besar hargá.
A. Appa jenis sakelat ketjil adda moe?
D. Banja ienis,
A. Tieda lain baick?
D. Adda.
wellakin belom boeka.
A. Barappa satoe fardá?
D. Iang'ang berharga besar,
ken satoe patta toejoé poeló pont.
A. Banja bena,katta beta
satoe patta jang adda baick.
D. Souda beta katta kamoe,
tun'ieda adda coerang.
A. Mau kamoe nampoelo pont ko bry?
D. Beta tieda moe ber corang satoe myte.

A. Ghy zijt seer diere ende dyeck.
D. Die wat goedts wil hebben
hy moeter gheldt aen besteden.
A. Ghy pryst u goedt seer:
D. Het is wel een dwaes
Coopman diet mispryst.
A. Laet my een goedt Laken sien
inde wolle gheberuwt.
D. Siet daer is een van
goeden wolle.
A. Den draet is gros/
qualick ghedraept ende geweben/
ende de snee bewijst dat verdrant is.
D. Besieghet wel ten twee repsen:
ghy sult anders segghen.
A. Hoe veel wildper af hebben?
half ghereedt en half op dacht
D. Met luttel woorden/
ende sonder tijdt te verliesen/
t'ghelt tsestich pont.
A. Ghevet my tot redelicken pryse/
ende ick sal u eenen brief gheven
daer ghy mede te vreden sult zijn.
D. Ick hadde liever ghereedt gheldt.
A. Die eenen goeden brief heeft
vint wel ghelt.
D. Wie is den persoon?
kenne ick hem?
A. Hy is rijck ende machtich ghenoech.

A. Mahal kyta, deng'an kykir.
D. Syappa mau barang baick
mau dya bry derham.
A. Tun berharga baick har tamoe.
D. Iang orang gyla
siappa tieda berharga.
A. Bry lyat satoe sackelat,
iang dalam rambot ber telap.
D. Lyat adda satoe iang
ramboet yja baick.
A. Iang benangja adda kesar,
iahat poetar daen tanty,
dalam krat roupa tertoenoeu.
D. Lyat baick lain kaly,
kamoe kata lain.
A. Barrappa tnn mau ken ytoe,
seting'a sakaran, lain ting'a bertango?
D. Ken patta sedekit,
iang'an linjap hary,
harga nampoeloh pont.
A. Bry ken beta harga baick,
iang beta bry soerat satoe,
ken appa tun mau souka.
D. Beta souka lebeh ken derham.
A. Syappa adda soerat baick
dapat broelle derham.
D. Orang appa adda?
tieda beta kenal?
A. Dya kaya deng'an arta banja.

D. Hoe

D. Hoe heet hy? met oorlove.
van waer is hy?
van deser stadt?
A. Neen hy is van Ghent.
D. In wat strate woont hy?
A. Hy woont by de nieuwe kerck.
D. Wat hangter uyt?
A. Naest den schilt van Enghelande,
recht teghen over den dupf.
D. Ick sal my versinnen ende beraden
tusschen dit ende morghen.
A. Onderraecht u van hem,
ende dan soo segt my u meyninghe.
D. Ick salt doen.
A. Tsoude my leedt zijn
yemant te bedrieghen.
D. Men weet nu niet wien dat
men ghelooven sal,
want diemen meynt lupden van
eeren te zijn, en dencken dickmaels
anders niet dan de lieden te bedrieghen.
A. Ghy en sult aen ons niet
verliesen (wilt God) al haddy
ons bedrocht ende ghelevert
van uwaren boor thienmael soo veel.
D. Men en verliest niet aen lupden
van eeren, wel aen laet ons eeu
eynde maken, wat suldy ghebenen?
A. Met luttel woorden,

D. Appa namma dya sentaby.
derry manna dya,
adda de bendar siny?
A. Tieda, dya derry Gent.
D. Campong manna dya doedock?
A. Dya doedock ampir mosskit baroeu.
D. Alamat maya tergantong?
A. Sysi iang t'iap Engrees,
betoel iybrant borong marapaty.
D. Beta ber fikir daen mefakat
de sakaran ken issock.
A. Taniaken dya,
commedien katta beta khandack tun.
D. Beta keryja begytoe.
A. Sayang beta
berdong'oe barang orang.
D. Sakaran tieda tau siappa
dapat pertjayja,
carna pada fikir orang
baick iuwa, de tjinta banja kaly,
tieda lain ken bedoeng'oe orang.
A. Tieda tun meroegy
de kyta (insi Alla) jicke adda
de kyta iuwal daen tryma,
pada hartamoe sepoele kaly lebeh.
D. Tieda merogy aken orang
baick, boela kyta berpoutos
la kereja, barapa tun bry poelang?
A. Ken patta sedekit,

vijf en vijfticb ponden:
D. Tis te luttel/wel aen ſaghet toe/
ghy ſult achtenvijfticb gheven.
A. Ick en ſal niet meer gheven.
D. Ghy ſullet om dien prijs hebben
die ghy ſegt/om uwent wille/
hoe wel dattet ſeer luttel is/
nochtans alſoo wel iſt een Coopman
die verlieſt als de gheene
die altoos wint.
A. Ghy ſult my dan dit goedt bewaren/
tot morghen nae noen/
dan ſal ick een bekentenisſe doen
van de reſte die ick u ſchuldich bleven ſal/
op dat ghy meer verſekert ſoudt zijn.
D. En hebdy niet inde ſtadt
eenighen vrient van kennisſen?
A. Ja ick trouwen hier is Heer
Anthonis van Motten/ick en
weet niet of ghyen kendt.
D. Ja ick kennen ſeer wel/
iſt dat deſen Heere wil twoort
voor u ſpreken/tis ghedaen/
want ick kenne hem ſulcken man van eeren/
al waert dat hy van doen
hadde al mijn goedt/
ick ſoudt hem leveren.
A. Ick ſallen u morgen doen ſpreken.
D. Ick bids u.

lyma poelo lyma ponden.
D. Adda ſedekit bena, baick bryla,
tun bry lyma poelo delapan.
A, Bena tieda bry lagy.
D. Tuan ambil ken harga
bagy katta moe carna kaſche kyta,
wellakin harga ſedekit iuga,
wellakin adda poen bernamma ſoudagar
iong moroegy, ſamma deng'an
berlaba ſebagy.
A, Tun tarroh ken arta iny
ken iſſock petang hary,
iang kou datan bry ſoerat ka moe,
pada outang beta tingal kamoe poelan,
carna lebeh tun partiaja de kamoe.
D. Tieda adda dalam bendar
barang orang iang de kenal?
A. Ia adda, adda ſiny Tuan
Antonis de Motten, tieda tau
beta, jicke tun kenal dya.
D. Ia áko kenal ken dya,
jicke Tuan yroe mau catta pada
derry pada kamoe, mau la beta,
carna beta kenal dya bagy orang baick,
jickelou dya adda begoena
ſamoenja arta beta.
beta mau bry ken dya.
A. Beta ſoeroh iſſock berkatta ken tun.
D. Ako ſomba.

A. Ick

A. Ick ghebiede my tot u/
adieu tot morghen.
D. Ick ben altoos t'uwen besten.

A. Somba amma ken kamoe,
tingal ken alla ken issock.
D. Beta sebagy ken soero tuan.

De elfde tsamenspreckinghe
van twee personagien. David/Rpckaert.

D. GOeden dach Meester Rpckaert.
R. GO God groete u David
mijn vriendt.
D. Hoe ist al sint
dat ick u voormaels sach?
R. Seer wel (God zijs ghelooft)
berept tot uwen ghebode:
ende ghy hoe vaerdy al?
D. Ghelijck ghy siet/cloeck van
lijve/ende licht van ghelde/
maer tis langhe gheleden dat ghy hier
te lande niet en waert.
R. Ick heb elders ghecommenschapt.
D. Wanneer quaemt ghy
herwaerts over?
R. Ick quam gister avont.
D. Sydy te lande comen?
R. Neen/ick ben te water comen/
ende hebbe in soo grooten perijckel
gheweest/van mijn persoone

Iang sablas barkatta samma,
derrydua orang, Daoet, Rijckaert.

D. TAbe pongolo Rijckaert.
R. Talla bry salamat kamoe Daoet,
sahabatko.
D. Begi manna adda sedang
beta lyat tun doeloeu kalla?
R. Adda baick (do'a ken alla)
somba beta ken tuan amba,
lagy de kamoe begy manna adda?
D. Bagy lyat ka moe baick de
beden iang ring'an ken derham,
wellakin lamma la tun tieda
dalam negry siny.
R. Beta tempat lain bervinjaga.
D. Manna kalla tun ke maree
de siny datan?
R. Beta datan kalmarijm petang hary.
D. Datan kamoe ke darat.
R. Tieda, amma ke laoet datan,
lagy beta dalam miskil besar
souda, pada beden beta,

als ick opt was.
D. Hoe dat?
R. T'heeft sulcken onweder
gheweest/ ende sulcken vreesselicken
ende stercken wint op Zee/
dat wy meenden altemael
verlozen te zijn: Ende daer en was
gheen ander hope van salichept
dan in God/ dewelcke ons
verlost heeft dooz zijn groote goetheyt.
D. Ghy verschzickt my dooz u segghen.
R. Tis alsoo/ ende (dancke God)
dat ick ontcomen ben van sulcken
perijckel/ ende dat ick te Lande
aencomen ben.
D. Ick ben seer blyde dattet soo is
nae dat ghy vertelt/
ghy hebt een gheluckich ontcomen ghehadt
wy moeten samen vzincken
eer ghy van hier schept,
ende goede cier maken/
ist dat u belieft.
R. En souden wy't niet/
wy moeten ons oude vzientschap
ververschen/ ick ben altoos ghereet
te doene tghene dat u belieben sal
my te ghebieden.
D. Ten hoozt my niet
u te ghebieden/ maer ick bidde u

tieda begien selamma ydop beta.
D. Begy manna ytoe?
R. Souda toffaen besar begytoe
adda, lagy sang'at
deng'an ang'in kras delaoet,
iany kyta takot samoenja
matta, lagy tieda lain
petjayja ken semperna,
lain ken Alla, ytoe la
de toelong kyta ken kasche dya.
D. Tun berke iut beta ken catta kamoe.
R. Adda begytoe, lagy) do'a ken alla)
beta lepas ytoe derry sekieen
miskil, lagy beta souda sampey
ke darat.
D. Amma souka sang'at adda begytoe
iany begy bertjittera kamoe.
tun adda broelle ontong baick,
mau kyta mynom samma
doeloeu tun pegy derry siny,
deng'an poen souka souka,
jicka mau kamoe.
R. Tieda kyta bo'at begytoe,
dapat kyta iang kasche tuha kyta
barouken, sebagy beta mau
iang bekeryja appa mau kyta
soeroh beta.
D. Tieda amma dapat
soero de kyta, iang beta somba kamoe

dat ghy u soo veel wilt vernederen/
ende my dese vriendtschap doen/
dat ghy my coemt besoecken.
R. Ick dancke u seer.
D. Wat septmen ghinder?
R. Men septer niet dan goet.
D. Isser niet nieus?
R. Neent/dat ick weet.
D. De Lakenen zijnse goeden coop?
R. Sy en waren in langhen
tijdt soo dier/en sullen eer dierder
werden/ende opslaen/
dan sy afslaen sullen.
D. Waerom/dat bid ick u?
R. De ypstocht is soo goeden coop
dat het ghemeyn volck niet en wil.
wercken: Ende dat meer is/ghy hebt
te verstaene/dat den Tol/costumen/
vracht/waghen/ende alle ander
oncosten groot zijn.
D. Ick verstae nochtans dat de Wolle
tot redelicken pryss is/
R. Dat en doeter niet toe/
de Lakenen costen ons dier/
ende zijn gehoocht ende opgeslagen te
minsten dertich of veertich
schellinghen opt pack.
D. Wat profijt sullen dan de Coopliedē doen?
R. Dat sy haer regeeren

ken tuan mau berketjil kamoe,
ke kasche ken beta
tun datan lyaet ken amba.
R. Beta somba ken tuan.
D. Appa de catta sana?
R. De katta tieda lain ke baick.
D. Tieda gabar batoeu?
R. Tieda ken tau beta.
D. Iang sackelat adda morra?
R. Lamma la dya tieda
mahal begytoe, iang roupa mahal lagy
datans daen harga lebeh,
ken toe ron dya.
D. Carna, appa catta ko somba?
R. Iany maccanang adda bagy morra,
iang orang massing massing tieda mau
brousa. adda lebeh, run tau
poelang, iang ouchoer daen adat
deng'an oupahan, lagy samoenja,
byaja adda besar.
D. Beta adda tau iang ramboet domban
adda harga sedang.
R. Tiedang appa ytoe,
iang sackelat kyta bly mahal,
iady souda naick terlebeh tieda
coerang pada tyga ampat poelo
schelling satoe fardah.
D. Appa de laba iang soudagar?
R. Dia kerija begy datan

ende vercoopen naer advenant.
D. Wanneer verwacht ghy u Vlote?
R. Ons schepen begonnen te laepen als ick wech track.
D. Sy zijn dan nu meestendeel gheladen.
R. Ick hope datse sullen t'seple gaen metten eersten voorspoedighen wint.
D. Tis nu seer stille soet ende goet weer/ende ten waept niet een siere.
R. Den wint is gheheel contrarie/ maer't sal veranderen als't God belieft.
D. Wint op Zee is seer periculeus/ wanckelbaer ende onghestadich.
R. Men moet hemselven avontueren die rijck wil worden.
D. Tis beter om tseekerste/de helft van zijn goeden t'avontueren/ dan altemale t'eender repse/ op hope van grooter ghewin.
R. Tis seer wel van u verstaen/ want de ghene die al t'eender repse verliest/nauwelijck can hy weder op de been comen.
D. Maer te propooste/salder oock groote vlote zijn?
R. Ick hope ja: want ick weet wel datter veel schepen gheladen zijn

de iuwal poen bagytoe.
D. Manna calla kumoe nanty anccatan kapal.
R. Kapal kyta barou de bo'at tatcalla beta derry sana.
D. Adda la sakaran ampir sarat.
R. Pada fikir beta dya pegy baleyer ken moela moela ang'in baick.
D. Sakaran tieda berang'in hary baick, deng'an satoe ang'in tieda.
R. Ang'in adda barsallah, wellakin adda ganty, insi Alla.
D. Ang'in de laoet adda mis kil, tieda tegoh daen berbalick.
R. Mau kyta nanty ontong, siappa mau kaya datan.
D, Adda baick daen songo setin'ah pada harta kyta terontong, jang sammoenja sakaly ken pitjayja ken laba banja.
R, Tau la baick de kamoe, carna siappa linjap sakaly artaenja, soukar sang'at broele lain.
D, Wellakin ken catta, cappal banja datan.
R, Fikir beta adda, amma tau cappal banja adda assil

datter

met diverſche Coopmanſchappen.
D. Hebdy niet van doen
ghewaſt Laken/Vlas ende Catoen?
R. Ick ben van al dat voorſien.
D. Suldy fijne Lakenen hebben
met de naerſte Schepen?
R. Ghy ſult hebben int u belieft/
den eerſten thoon ende ghesichte.
Ick heb noch dertich waghen
Tens/
ontrent veertich waghens Loots/
eenen hoop Vellen/
ende ſommighe Catoenſacken.
D. Wanneer iſt Toondach?
R. Iſt dat den Stadthouder van
onſen Gouverneur deſen avont
wedercomt/wy ſullen morghen
Court houden/Ende ick hope dat wy
Toonen ſullen en Maendaghe.
D. Waer hebdy uwen Winckel?
R. Heel by d'Engheliſche hups.
D. In wat teecken?
R. Int clein Leeuken/comende
met d'een zijde aende Roos/
ende met dander aenden rooden Bock
D. Iſt teghen ober den gulden Valck?
R. Tis een wepnich voorder.
D. Ick ſal u comen beſoecken/
ende ſal met my bringhen

ken arta vinjaga banja ienis.
D. Adda tun tieda bergoena barang
ka'in berlylin, ketan dan kapas?
R. Bata adda lagy derry ſammoenja.
D. Adda kamoe poelang ſackelat alus
deng'an cappal lagy datan?
R. Tuan adda jicke tun mau,
iang moela bouka daen terkelih,
adda lagy paramba tyga poela timbang tyma
poutee,
barang ampat poelo timbang tyma ytam,
ſatoe bar kas coelit,
lagy barang carong ken capas.
D. Manna calla adda hary terbouka?
R. Iickelou pongolo bender dery
pongolo lyma kyta datan hary ytoe
poelang, iſſock kyta poelang
mefakat, iany beta bertjay ja iang kyta
boucka arta hary iſna'en.
D. Manna adda kedey kamoe?
R. Ampir roma Engerees.
D, Dalam alamat appa.
R. Dalam ſing'a ketjil, datan
ſeblah ſiſi bong'a máauwar,
ſeblah lain ſiſi cambing myrah.
D. Adda iybarant reyja wally mas?
R. Adda jaau ſedekit lagy.
D. Beta datan kelih kamoe,
amma poen bawa ſarta

nighe vrienden die mede coopen willen.
R. Ghy sult willecom zijn/
ende u gheldt oock.
D. Tot wat uren sal ick u vinden?
R. Comt tusschen seuen end achten/
ende sult my vinden op d'Enghelsche hups.
D. Salder gheen saute aen zijn?
R. Neen/ist dat God my t'leven spaert.
D. Wel te Gode tot wedersiens.
R. Ick ghebiede my tuwaerts.

De 12. Tsamenspreckinghe/ vande Scheeps-baringhe.

T'Schepe hou goep lieden/
wie wilter t'Schepe comen?
R. Werwaert denckty
te seplen en te baren Schippere?
A. Ben ickt die ghy mepnt?
R. Ick ben t'epnden adem van voepen.
A. Nu wel/hier ben ick/
wat schupter?
R. Wat neemdy vanden man
van hier totter Stadt van Lisboenen?
A. Ick crpghe dat ick can/
en niet dat ick wille.
R. Voor hoe veel suldy my vueren?
A. Men gheeft ghemepnlijck
van vrachte twintich Croonen/

barang orang iang mau bly barang?
R. Baick tun adda datan,
deng'an derham kyta.
D. Begy manna hary beta datan?
R. Datan barang toujou attou delapam iam,
iang dapat par beta atas roema Engrees.
D. Adda songo begitoe?
R, Adda, jicka Alla bry ydop beta.
D Baick tingal ken Alla ken lyar lain kaly.
R, Somba beta ken tuan amba.

Iang duablas barkatta samma, baleyer ke capal.

KE cappal hou orang baick,
siappa mau ke capal datan?
R. Ke manna maau tun
pegy beleyer nachgoda?
A. Adda ken beta tun rowa?
R. Beta maty nafas ken rowa.
A. Boela, beta adda siny,
appa adda.
R, Barrapa tuu ambil pada orang
derry siny ke bendar Lisboen?
A. Beta ambil appa dapat broele,
iang tieda maya mau beta.
R, Ken barrapa tun bowat amma.
A. De bry masing
ken oupa dua poelo croon

sonder den mondtcost.
C. Betaelt als d'ander reysers/
en coemt t'Schepe/
te wyle datter plaetse inden boot is.
R. Ick wil verbondt
en coop maken/
ost ick en salder niet incomen,
C. De coorde bint den sack toe.
A. Gheeft my vijsthien Croonen.
R. Ende ist dat t'schip verdrincke
ost sinckt/
en dat ick verdrincke?
A. Soo sul dy vracht vry/
en costeloos zijn.
R. Mijn Ouders en hebben
niet ghewaecht
noch gheavontuert haer leuen
soo sorchlijck.
A. Waer zijn sy dan ghestorven?
R. Op een schoon
saecht ende repn bedde.
C. Sy zijn voorwaer
wel te beclaghen/
want haddense t'schepe ghebaren
Sy en souden niet ghestorven hebben.
R. Is u Schip wel ghewapent?
A. Daer en is gheenen mensche
van moeder ghebozen/
dis eenich dat ter zee ghesien heeft

maccanan laiu.
C. Bry begy orang lain iang pegy.
daen naick ke capal
sedang adda tempat dalam sampan.
R. Beta mou bro'at
daen barharga doulou.
attou amma tieda massock dalam.
C. Iany taly ter ekat karong.
A. Bry amma lymablas croon.
R. Iickelou capal berlemas
attou tingelam,
lagy beta matty lemas?
A. Iany tun tieda bayer
oupa daen byaja.
R. Iany indong bapa amba
tieda de soeroh beta pegy.
de ialang tempat soukar
daen miskil se lamma ydop.
A. De manna iang dya matty?
R. Atas mitye tydoor
iang lembot daen tjoujy.
C. Dya mau songo
sayang ken,
carna jicke dya adda baleyar ke capal
dya de sana tieda matty.
R. Capal moe adda sinjata banja?
A, Tieda adda manuha
barannack pada indong,
iang de lyat satoe capal delaoet,

heter

beter gheschickt ende opgherust/
en beter voorsien van gheschutte.
R. Ick sal om Bischups
en toespijse gaen
te wyle dat ghy
den mast sult rechten/
ende de zeylen optrecken.
C. Ick salder u wel af gherieven/
en tot redelijcken prijse.
A. Hebdy pet mede te voeren?
R. Niet dan een com
en een packen/
dat ick u terstont sepnden sal.
A. Hebdy den Tol
en de costumen betaelt?
R. Ick ben een ingheseten/
en een Borgher/
siet daer mijn bescheet.
C. Maeckt u inden beursteden
oost inde Denne.
R. Is den wint Weste/
int Noorden oost int Zuyden?
C. My dunckt dat den Noortwesten Wint
beghint op te steken en te blasen.
A. Ick worts wel ghewaer/
ten is maer een stormy van wint
die vant Oosten keert int Westen/
wanneer mepndy
dat wyer aenlanden sullen?

lebeh mosteyt ken sinja taenja,
lebeh poen adda bedil.
R. Beta ambil rory
daen maccanan lain
selamma de kyta,
dyery tyang capal,
iang hela layar.
C. Beta poen de bry ken run,
iany harga sedang.
A. Adda barang barang terbo'at?
R. Tieda lain ken satoe doelang
deng' an satoe bonckos,
iang beta soeroh sahat lagy.
A. Adda tun bayer
ousocur daen addat?
R. Beta doedock siny
amma poen orang bendar,
lyat la soerat beta.
C. Pegy tun de cappalla capal,
attou ting'a cappal.
R. Adda ang'in barat,
outara attou de salatan?
C. Takot beta iang ang'in ontara barat
datan sang'at bertyop.
A. Beta adda berassa,
adda ang'in toffaen,
derry tymoor balick ike barat,
manna calla run fikir
kyta sampey ke .arat?

A. Ist

A. Ist voor winde/
B. voorspoedich en int seplen?
C. Waert dat hy inde seplen loech
wp soudender wel haest wesen.
N. De Zee is stille:
O. Sy stilt haer/
en ten wapt niet een sier.
A. Het stil weder is den voorbode
van ongheluck/blixem/onweer/
en Schipbreeckinghe.
C. Neemt eenen Riem ende roept.
R. Roepe die roepen can/
ick en can roepen noch riemen.
A Aldoende Leertmen.
C. Die ter zee baren wilt
moet dē stierman en piloot onderdanich zijn/
ghelijck den krancken den Medecijn.
R. T'moet leech water zijn/
oft dey vloet loopt af.
A. Ick heb't sinckloot
inden grondt ghevorpen/
ende d'water is hoogh ende diepe
meer dan vijf vademen.
N. Het is stille/
oft 't schip is gheanckert.
C. Waert dat den windt verstercte/
ende dat de zee haer verhief/
hy soude wel d'anckeren winden:
metten vloet vanden getyde.

A. Adda ang'in baick,
lekas ken baleyer?
C. Iicke dya datan dalam layer,
de kyta lecas ke sana.
N. Laoet adda rata.
O. Dya berdiem.
iang tieda tyop se koeman.
A. Iany hary tieda berang'in ytoe alamat,
ken ontong iahat, kylat, toffaen,
daen karam capal.
C. Ambil satoe dayong iang berdayong.
R. Dayong siapa tau berdeyong,
beta tieda taau dayong iang berdayong.
A. Dalam karryja de berrayer.
C. Siappa mau pegy ke laoet
dapat deng'ar ken malin capal,
bagy orong sakit aken Tabib.
R. Adda takot ayer ketjil,
attou ayer soerot.
A. Beta souda iang tyma
loutar dalam laoet,
iang ay'er tingy daen dalam
lebeh lyma depa.
N. Tieda berang'in,
attou capal berlabo.
C. Iickelou ang'in bertiop,
daen laoet bertja boel,
dya dapat bongkar sauch,
ken ayer passang.

R. Siet eens de bootsghesellen
op den Maste vant schip.
C. Op Visschen na Bonades.
A. Ruert den Riem en roept.
R. Ick berste van roepen.
O. Siet de baren verhessen:
E. Het bloept/en de Zee verhest haer.
N. T'mocht wel onweer worden.
C. Siet den wimpel vlieghen.
A. Tis best
dat men de sepien strijcken
en de Cabelen losse/
want d'onweer en Tempeest
dzepghen t'Firmament.
R. Om Gods wille
laet ons hier havene nemen/
en upt den schepe gaen/
ick sal u gheven
al dat ick inde Werelt hebbe.
N. God wil ons bystaen.
E. Welcken bysteren tempeest
en onweder:
R. Set ons aen thoot
ost aen Landt.
A. O Busschieter viert/en schiet
een stuck gheschuts af/
want wy zijn behouden.
R. Ick come weer tot my selven.
N. Laet ons God loven en dancken.

R. Lyar la iang gallass
atas tyang capal.
C. Dya berkawil abenoes.
A. Bergra dayong daen berdayong.
R. Beta matty ken berdayong.
O. Lyar gelombang bertingy.
E. Ayar passang, daen laoet bertjaboel,
N. Dapat poen bertoffaen.
C. Lyar ongol ongol terbang.
A. Baick
kyta toeron layar,
daen lepas taly soug,
carna ang'in daen toffaen
beky sar lang'it.
R. Carna Alla
tancko siny ke darat
iang kelouwar capal,
bata bry ken tun
samoenja beta adda dalam duny'a.
N. Alla de mau toelong kyta.
E. Begy manna toffaen daen
ang'in besar.
R. Tanko kyta de kapalla song'ay
attou ke darat.
A. Ayo bastijong boba apy
daen passang bedil satoe,
carna souda ontong ydop,
R. Beta poeleh poelang.
N. Batja kyta do'a ken alla.

C. Hoe

C. Hoe staet u t baren aen?
R. Ick bebe noch van verbaerthept/
O. Hebdy bycans doot gheweest?
R. Op twee bingheren nae/
want sy heest ons soo by gheweest/
datter niet meer verschils en was
van de dickte van een berde.
A. Die niet ghebaren en heest/
en weet niet wat vreese is.
R. Het hayr stont my overepnde
van verschrickthept/
om vande baren gheswolghen te worden.
E. Ick mepnde wel begraven te worden
tusschen de golven/
ende een spise der visschen te zijne.
A. Ist dat ghy Peeter stockvisch zist/
ende een groot verslinder der vissche/
waer af verschroomt ghy?
P. De Groote eet de clepne.
O. Waeromme en gaesdy
u niet oppe mde ghenade
der Zeeroovers?
R. Raet nae de daet
en dede nopt baet.

C. Begy manna tun rassa baleyer?
R. Amma berketar lagy derry takot.
O. Adda tun ampir matty?
R. Coerang dua iary,
carna dya souda sekien ampir de kyta,
iang tieda adda lain sarack,
iany iang tebal padepapan.
A. Barang siapa tieda balayer,
dya tieda tau derry takot.
R. Ianny rambor beta berdiery
derry pada takot
iany ken ghelombang ter maccan beta.
E. Beta poen takot ken de tannam
beta dalam glombang,
daen poelang en poon ekan.
A. Iickelou tun Pedro stockvisch,
iany satoe harry mau ekan,
carna appa tun takot?
P. iang besar maccan daen ketjil.
O Carna appa tieda bry
kamoe dalam tang'an .
orang merbot?
R. Komedien menfakat
Tieda adda menfa'at.

Eynde vande t samensprekinghen inde Duytsche ende Maleysche sprake.



Hier beginnen eenighe tsamenspre-kinghen inde Duydtsche ende Madagaskersche sprake:

So men spreeckt inde ende ontrent de Bay van Antongil, int Eylandt Maddagaskar, oft Sancta Lauwerens. Het eerste soo men eerst aen Landt comen/ ende Lieden vindet

Een Duytsch, een Indiaen, den Coning,

Duytsch.

D. God ghebe u goeden dach vrienden.
I. Ende u deselfsticken Heer.
D. Hebt ghy hier gheen schepen gesien/ die upt andere landen hier gheconen zijn?
I. Ja/ hier hebben drie schepen gheweest/ maer zijn weder wech.
D. Hebben sy langhe wech gheweest?
I. Neen/ twee weecken.
D. Wat hebben sy hier ghedaen?
I. Sy hebben hier water/ rijs/ limoenen/ orangien appelen/ citroenen/ ossen/ bocken/ honich/ ende alle verversing gheco[illegible]t.
D. Wy souden mede garen hier verversinghe cooper.
I. Van waer comt ghy?

Madagaskers.

D. HAnnau mandick keney.
I. Hannau ho kenoy keney.
D. Hannau smyhyte laccan, oulun tany bauw?
I. He, laccan teloe avy, tetoeu many'ongo.
D. Ising hoy naha swasi.
I. Tsiary, roo fitou.
D. Innou tsenabbe.
I. Mevydy hanin malerano. varre, wat soery, vangebey, watte longo, agombe, beng'ou, tintelly, nalack hennybou mevydy.
D. Iahye mevydy henny bou.
I, Lehataja nou?

wat zyt ghy voor volck?
D. Wy zijn goet volck/
wy comen uyt verre Landen.
I. Hoe is u lant ghenaemt?
D. Ons Lant is ghenaemt Hollant.
I. Ick moet eerst byden Coninck gaen/
segghen hem datter vremt volck gecomen is.
D. Ick sal u twee man mede gheven/
om met den Coninck te spreken.
I. Wel ick ben te vreden/
siet hier comt den Coninck met zijn volck.
D. Dat is seer goet/
soo mach ick hem spreken.
C. Wat lieden zijn dit?
D. Wy zijn Cooplieden
die hier comen om ververslingh te coopen
alsoo wy sieck volck hebben.
C. Wel ick hebbe van alles ghenoech/
wat Coopmanschap hebt ghylieden
daer voor te gheven?
D. Wy hebben/silver/gout/laken/
Cozael/Madrigetten/Blau/Root/
Wit/Groen/Swart/Paers/
wy hebben oock Messen/Yser/
Tin/Loot/Coper.
C. Wel dat is goet/ick sal ghebieden
dat mijn volck u alles vercoopen/
soo ghy goet volck zijt.
D. Wy bedancken den Coninck/

oulun nim inou iany?
D. Iahbu oulun tsambats,
iahey vohavy kabebey.
I. Innou angarre tany?
D. Tany ney magebey Hollant.
I. Iahongo any nendy'en,
mangabare oulun saffe avy.
D. Iahou oulun roy mangame
hy voulang amen'rariga.
I. Iahou majute,
iama hyta ranga avy ar'y noulun maro.
D. Tohoy tsambats,
ajyvo amedity langits.
C. Innou oulun yno?
D. Iahey iereu ampy,
apevydy ingy henny bou mevydy,
iahey marary oulun.
C. Sambats, iahou mangnang marou,
iacke innou iany
innou ameé.
D. Iahey pellan, brahing, tassi,
hangy, toulang fiendave, meytse, merahits,
foerti, hahy oudits, meytin, soukansans,
iahey manang kissou, vy,
woulla, woulla malem, dy se ambo.
C. Iahou tsambats iahou mangabara
noulun nahy anou iacke maro,
hanau oulun tsambats,
D. Iahey ravo Ranga.

wy

wy willent alles wel betalen/
wy zijn Cooplieden ende gheen dieven/
en ſoecken niemant te bercozten.

C. Hier hebben te bozen dry Schepen gheweeſt
die hier veel quaets ghedaen hebben/
y hebben hier met haer Sloupen ghecomen/
ons Volck ghevanghen/beeſten ghenomen/
ende de huyſen inden brandt gheſteken.

D. Wy en zijn ſulcke lieden niet/
wy willen alles in bruntſchap handelen

C. Wel in (Gods naem)
comt met u Schepen hier inde Bay/
want hier is goede ancker grondt/
gheen ſteen/maer ſant ende ſlijck gront.

D. Wy ſullen te nacht oft morghen/
hier op de reede comen.

C. Gaet: God bewaert u
ende ons allen voor quaet.

iahey mangeffe,
iahey ampevarots ſemis ampang' alats,
pemiſſe araick maſiack accombing.

C. Laccan tello nyoulou avytetou,
avytetou na heere nyady namonou,
avytetou amynil laccan hallehal,
oulun tſiken onbe'entendy, nangalets agombe,
ditſang'ou noro'en naſien affou.

D. Iahey ſemis hyte oulun,
iahey majout melhavan.

C. Tſambats (Avyla uw kony)
avetony laccan meongo mang'a bey,
ankerong hoy anketh,
ſemiſſi vatou, alang thorack ioock voutack.

D. Iahey alin anjieu yiook hamerein
ankehoy nanimbo.

C. Meongo: iang hary mytahy,
atſiken aby mahing.

Een ander/ om ververſingh te coopen: Een Duytſchman ende een Indiaen.

D. GOd groet u mijn vriendt.
I. Ende u alſoo vriendt.
D. Hebt ghy niet dat mijn dient?

I. Wat zijt ghylieden voor volck?
D. Wy zijn Duytſe, die geern hãdele ſoudẽ.

D. RAnga tſaboy nau keney.
I. Hennau hokenoy keney.
D. Hannau tſemits ſabo.
I. Oulun ynou iany?
D. Iahey vajaha, nevarou etou

I. Way

I. Wat ſoeckt ghy voor goedt?
D. Wy ſoecken Oſſen/Bocken/Rijs/ Melc/ Heunich/ Orangie appelē/ Lymoenē/ oock Pijpkaneel/ Naghelen/ Naghelbladen.
I. Hier is van alles ghenoech/ beſiet wat ghy begh eert.
D. Wat looft ghy dien Oſſe?
I. Ghy ſult my gheven vijftich blauwe Madrigettes/ drie roode Paternoſters/ ſes meſſen/ende twee ellen ſwart laken.
D. Dat is te veel/ ick mach ſoo veel niet gheven.
I. Hoe veel wilt ghy gheven?
D. Ick gheve een elle van dit groen laken/ twee ellen linnelaken/ drie meſſen/een ſchaer.
I. Dat is te luttel/ick macht ſoo niet gheven myn Meeſter ſoude my beſpven/ Dat ickt ſoo goeden coop gave.
D. Ick ſal u deſen ſpieghel meer gheven.
I. Gheeft my noch twee tinnelepels/ ſo ſal ic u deſen callebas met heunich toegheve.
D. Neemt daer maer ghy moet de Koe vaſt binden/ dat hy niet wech en loope.
I. Ick ſalſe in u ſchuyt brenghen/ ende de boeten binden met een touw om de horens.
D. Doet ſoo ons volck ſullen u helpen/ wanneer ſult ghy my rijs en lamoens brengē?
I. I. Ick ſal u alle daghe brenghen/

I. Innou iaey?
D. Iahey milla agombe, oſſe, vare, rononne, tintelle, wankeſey, waets ſoery, hoedits ſajy mamy, vo'a, ravintſary.
I. Tſiang abie, misja ia houteen.
D. Firy ny'a angombe?
I. Iahou mangamme hannau diny poelo toulang medave meytſe, tollo tadiny merehets, enny kiſſou. rooe erang taffi maintin.
D. Feno loats, iaheu meleing hangamey maroloat.
I. Firy amenauw?
D. Iahey mang'a mey araic erang taffi rootſamboa rooe erang mouffi aranou, tellokiſſou, araick fehete.
I. Aning hele, iaho ſemang'amey, nendien iaho me voulang, iahey mang'amey morravarots.
D. Iaho mangamey anauw fiten indong'an.
I. Amahey ſorock wolle rooy, ytoy tavoy tintelly meko hannou.
D. Alou, hannauw affeho nya gombe vavy aſia ellef.
I. Iaho manroſſo nylaccan hannau, mefehi ny hohots angoy anfafi anni tandock,
D. Tſaboio, atticken metahy oulun, ovien hannauw mandeſſe wary watſoery.
I. jahoy ande fahande mandoſe,

dat ghy van doen hebt.
D. Brengt ons alle daghe melck/
twee Callebassen/en drie potten vol.
I. Wel/in Gods Name/Godt bewaer u.

mandeng wontong hannere.
D. Ande fahande mandoſe tononne,
rooy tavo, tello vylangy feno.
I. Tſaonbats Avilau kony, iang hary mytahy.

Een ander/van een die int Bosch verdoolt is/een Duytsch met een Indiaen.

D. Goeden dach mijn vriendt.
I. Van waer komt ghy ghegaen/
dat ghy so root ende beſweet zijt?
D. Dat sal ick u seggben vriendt/
ick zy gheweest met ons volck
int bosch om voghels te schieten
ende ick ben van den wegh ghedwaelt/
alſo dat ick naer huysen soecke/
om pemandt te vinden die my den wegh
wysen wilde/want ick wel wilde
by daghe in de schepen zijn.
S. Ghy zijt hier verre upt den wegh/
ende en meucht van daghe inde schepen
niet comen/het is te verre te gaen.
D. Ic en soude niet garen den nacht upt blyvē/
ons volck souden dencken my pets quaedts
over gheco men was.
S. Blijft hier te nacht slapen/
morgē sal ic met u gaen om den wech te wysē.

D. Hannau mandy kenay.
I. Wohavy taja hannou?
nahoen hannou merehets iahou ſedingits,
iahou mevoulang hamynou keney,
iaho aviteho oulun tſika
angahits mammal vorong,
iahey niſſarack nyjengy myala,
iahou mylan itſangou,
myle iahy fouwyte ingy oulun
mampito ahy, iahou mengo anda
myjahy amyny laccan.
S. Hannau lavits ſiengoon,
hannau andaen nieu ſiombe
andaken laccan, lavits ſangoon.
D. Iahou maleyn tommorts etou,
oulun iahou tone vollaick iahy
ady ahy.
S. Mande eton nyalun anjieu,
hamerein iahou ombat manpittoro hannou.

D. Ick hebbe grooten honger en dorſt/
want ick langhe gheloopen hebbe.
S. Comt in huys ick ſal u eten doen koocken/
een hoen dooden ende braden.
D. Gheeft my eens vande wijn de palm
te drincken/ende gheeft my een
vande ſonghe kokeſnoten.
S. Comt laet ons gaen eten/
het eten is ghereedt/
dan moghen wp gaen ſlapen.
D. Gaet ſitten ick ſal by u comen.
S. Langt hier water om de handen te waſſchen
eet/ghy en eet niet/
proeft van dit gheſoden hoen/
vande ghebraden biſch.
D. Ick doe niet dan eten.
ende theeſt goede ſmaeck.
S. Dat is goet (God latet u wel becomen)
drinckt eens van deſen ghebranden wijn.
D. Dat ſal ick doen/
ſullen wp niet ſlapen gaen? morghen vroech
moeten wp op den weeh.
S. Alſt u belieft/u ſlaep plaets is ghereedt.
D. Hou vriendt/ſullen wp niet op?
het is dach.
S. Het is noch te vroech/
ghy mocht noch wel een ure ſlapen.
D. Neen/het is tijt om te gaen,
S. Wel/ick come by u.

D. Iahou ounooin maing mangetaheta,
iahou lavits lehee.
S. Mainckatovy enſang'ou, iahou wadini hannin,
mamounou akoho tſabo atrounou.
D. Ameho iahou taho pare
mommeko, ameho ahy araick
ianneke voenjieu hannicko,
S. Ingo atſiken homman,
nyhanin maſſack,
naha atſiken wandy.
D. Tura iahou avy bydy hannau,
S. Alou inrano angonjaen nytangan
hommanna, hannau ſy homman,
manganre atoukou eſt nekoho,
hena natounou.
D. Iahou houman,
hanin ſambats mangit.
S. Tohoy ſambats (tompokou tſiara)
mynom anda tuy thaou mafana.
D. Iahou mitſabou,
etſika ſouhandy? hamereyn vintelangits
, mefouha ſouhou meyſing mingo.
S. Avillau iſi, mandy affack nyfony.
D. O keney, hannou ſemihfo?
nyanda majaba.
S Nyandy poele mareyn,
witte vety boaude naha mefoha.
D, Tſiary, anſaen nyande lava.
S. Avillou, iaho havy bydanou.

D. Wat

D. Wat wech ſullen wp gaen?
S. Wp moeten hier dooz die boſch gaen/
dan comen wp bp een Riuier/
die moeten wp doozgaen.
daer nae comen wp bp eenen hooghen berch/
daer wp ober moeten.
D. Maer in deſe boſſchen zijn hier gheen
ſtrupckroovers/die de lieden banghen?
S. Jae hier comen wel van onſe bpanden/
die hier het volck banghen en rantſoenen.
D. Maer ſegt mp/
als wp op deſen berch zijn/
ſullen wp dan de ſchepen moghen ſien?
S. Jae wp ſullenſe terſtondt moghen ſien/
dan ſullen wp de rechterhandt om ſlaen.
D. Ick ſien de ſtrandt ende de zee/
waer van ick bipde ben/
ick hope haeſt inde ſchepen te comen.
S. Wat ſal ick nu hebben/
dat ick u den wech gheweſen hebbe?
D. Ick ſal u wel betalen/
als ick inde ſchepen come.
S. Wel doet ſoo/ ick ſal mozghen wedercomen/
want ick moet nu weder naer huys.
D. Gaet/God zp met u.

D. Adja arahy atſichgan?
S. Ettſicka arrahee mang yvack niahits,
naha omby areyck ongey
yiou hary tſiken,
myvoock naha atſiken ombetany wohits.
myho'at attſiken.
D. Itou ahits ſimiſi oulun
ampanboenoch, ingy oulun adien?
S. Hee, avito andinde attſiken taffick,
hinghe anketou oulun eho mangeffe.
D. Amba rau ahy,
daen attſiken tafakets anijn wohits,
daen attſiken nillaccan hyta?
S. Hee, attſiken wittevety hyten tſigen
ſiany attſiken mevadick ankana.
D. Iahou mehyte nylang'an alaoet,
naheen iahou naravou,
iahou mellacky avy aminy nillackan.
S. Iacka ynou hounahy,
iahou nyongo hava iay?
D. Iahou mangeffe hannau,
iahou onbekou anlaccan.
S. Tſaboi ay, iahou amereyn avy,
iahou majoto houdy andang'ou.
D. Mengoa, iange hary mitihy hannou.

Eynde der tſamenſpzekinghen vande Duytſche ende Madagaſkarſche ſpzake.

Hier begint het Spraeckboeck inde Duytsche / Maleysche, ende Maddagaskarsche woorden.

De Maleysche woorden oft spraake / beschreven door Frederick de Houtman, by hem door experientie in Oost-Indien gheleert. De Maddagaskarsche woorden oft spraake door den selven Houtman neerstelijcken by een vergadert van een inghebooren uyt de Bay van Antongil: gheleghen in het Eylandt Maddagaskar, oft Santa Lauwerens. Dit alles ghedaen tot nut ende dienst van den gheenen die in de Oost-Indische Landen willen handelen. Ten anderen door alle Liefhebbers der vreemde spraken/ende voort den gheenen dieder aen gheleegen is/ten besten ghedaen/ende ghestelt by A. B. C.

Duytsch.	*Maleys.*	Madagaskers.
A. B.		
Absent.	Tieda siny.	*Niongo.*
Abuseren.	Bersallach.	*Affoy.*
A. C.		
Accoort.	Bro'at.	. . .
Acht.	Delapan.	*Wallo.*
Achterley.	Delapan jenis.	*Wallo maro.*
Achtmael achtewerf.	Delapan kaly.	*Wallereyck.*
Achter.	De belackang.	*Ilangi.*
Achter aen.	Commedien.	*Aurien.*
Achternoen.	Petang hary.	*Aboande.*
Achterste.	Iang commedien.	*Ivoch indinde.*
Achterstellen.	Anter de belaccan.	*Tueer ayle.*
Achterbolghen.	Ekoet commedien.	*Manra aurien.*

achterwaerts — berſoeroet — *miſtiſoor*
acker — empus — *banda*
ackeren — berempus — *abadick*
ackerman — ourang berempus — *oelun fyandy ſabo*
actie teghen pemant. — dauwa ken oerang

A D.

Adder/adderslanghe — Oular — *Oularts*
ader — oerat — *oulat*
aderlaten — bowang darach — *metatira*
aderlater/meester — tabib. — *ampetis.*

A E.

Aelmoessen — Sedekah — *Tambi tambi*
aen oste by — ampir — *merikit*
aenbegin — moela moela — *manenpon*
aenbidden — ſombayang — *mehannau*
aenbieden — antatken — *intoe'y*
aenghebooden — ſouda antat — *effen nangme aij*
aenbyten — ghygitken — *mang'iffat*
aenbinden — ekatken — *affehee*
aenbooghden — langar — *iffingaton*
aenbranden de poe — ang'oes priot — *may*
aenbringhen — ter antat — *arroſſo*
aenbrengher — oerang antat — *oelun mandoſſo*
aenbuyghē/crommen — yrutken — *helo'in*
aenclacht — dawa — *mangbara*
aenclagher — oerang dawa — *oelun mangbara*
aencleven — lekat
aencloppen — pockoken — *momofoke*
aenknoopen — berkantjing — *avoone*

Duyts	Maleys.	Madagerſkers.
aencomen/by comen	ampirken	*mincka toe'y*
aen dachtich	ing'at	*hadding*
aendzaghen	ter bo'at	*minda'ou*
aendzyden	ter toelack	*roa'hin*
aendoen	packey	*miſſingin*
aenghebozen	derry mouda	*Woulou anin*
aenghenaem	ſouka haty	*iamajotte*
aenghenomen	ſouda trima	*iaho naligajy*
aengheſicht	mouka	*fanw*
aengheſien dat ic/ etc.	wellakin ambach	
aenhanck	tergantong	*a hantong*
aenherhten	beſambat	*avone*
aenheffen	bowat	*ongojn*
aenhoozen	bedeng'ar	*ſouffing*
aenhoozder	oerang bedeng'ar	*oelun ſouffing*
aenloop	ter lary	*loumay*
aenmaken	ſambatken	*aſſien*
aen malcander	ſe ſamma ſamma	*atau'wt*
aenmercken	berlyat	*fantarin*
aenryden te peert	paſſang goeda	*aryſick*
aenſlach	ſatoe amock	*pang'ary*
aenſpannen	berſamma	*mybong*
aenſpreken	berkatta	*myvoulang*
aenſtoocken thyer	bobo apy	*mamilun afou*
aenſtranden	langar paſir	*fay fey*
aentaſten	iabat	*iatanan*
aentekenen	bertanda	*fantaran*
aentepckener	oerang betanda	*oelun fantaran*
aentrecken/cleederen	packey	*miſſingin*

Duyts.	Maleys.	Madagaskers.
Aentreden.	Berjallan.	*Atombo.*
Aenvallen.	Lawan.	*Ariſiho.*
Aenvechten.	Berlawan.	*Me'ady.*
Aenbeerden.	Trima.	*Malijck.*
Aenroeren oft ſchuyven.	Soerong.	*Ahyſoet.*
Aerdich.	Majelis.	*Iakis ſambats.*
Aers ofte billen.	Pentat.	*Valahang.*
Aertbevingh.	Gompa.	*Nitaniavy mehets*
Aertrijck.	Boemy.	*Tany.*
Aes.	Onpan.	*Affen.*
A F.		
Afbeelden.	Berlukis.	*Toelong'an.*
Afbyten.	Gygit poutos.	*Mang'iffer.*
Afbranden.	Toenoeu abis.	*Oroen.*
Afbreecken.	Rontoh.	*Rota.*
Afcappen.	Krat.	*Flahim.*
Afclimmen.	Toeron	*Myding.*
afcomſte/brunſt	Toeron colharga	*Adien.*
afcoop.	Tieda iady	*Avarots.*
afcorten/ghelt	Bry koerang	*Ting'rang'an.*
afdragen	Bava kebava	*Entonatoe.*
afgaen	Ialan kebava	*Mengo.*
afgod.	Barhalla	*Wouong.*
afgront der helle	Dalam narka	*Myha.*
afhalen	Amb il derriatas	*Ala ou'ambany.*
afhanghen	Bowit derriatas	*Alla'an,*
afheffen	Toc on de atas	*Peding.*
afhouden	Crat poutos	*Tengera mou,*
Afkladden.	Sappo	*Aſſahin.*

afclimmen
aſcoxten/aſſhouwen
aſſanghen
aſſepden
aſſpbich
afloopen
afmeten
aſſnueren/oft hepning
afreſpen
afrekenen
afroepen
afrollen
afſtucken
afſchaven
afſcheeren
afſcheuren
afſchepden/van een deplen/
afſchepden/den andere
afſchieten
afſlupten
afſnpden
afſtooten
afſtrecken
afvaren een rpbier
afwerpen van boven af
afwzpden/afbeghen

AJ.

Ajupn.

AL.

Toeron
krat
Toeronken
tonjock ke bava
Termatty
Lary ke bava
Berſipat
Berpagar
Berkykier
Bekiera poutos
Rowa ke bava
Goelir ke bava
Hela ke bava
ber ny'is
bergonting
betjarick
berbagy
bertjerey
Paſſang
Toutop becontjy
Sayat poutos
Toelack de'atas
Hela de atas
Helier ſong'ay
Louter ke bava
Sappo.

bauwang myra.

myding
ang'elaen
ala'ama
ambare
naty
myding
mandeſe
feſy
atſa
mangeſſa
ang'oujou myding
avaring
tryhing
vancko
mehety
Wakin

myſaraick
mandeſſa
ahydy
dydien oft *tangerang*
attola
tryhyn
meongo
avoang
atſahin.

Wova hong

Duyts.	Maleys.	Madagaskers.
Al	Samoeja	Iabe
aldaer	ſana	indong koy
alderbeſt	baick pada lain	tohoy i acſamber
alderclepnſte	ketjil pada lain	
alderhande	barang barang ienis	fin, Oſt rebey
alderhoochſte	iang tingy	angambo
aldercranckſte	iang ſakit	marare
alderlangſte	iang penjang	lava
alderleechſte	iang rendah	fohy
alderlickſte	iang iahat roupa	ratſy
alderleſte	iang commedien	aurien
alderliefſte	iang kaſſe	tiene
aldermeeſt	iang lebeh	andien
alderſchoonſte	iang baick paras	mattohe
alderſoetſte	iang gyla	leſack
alderſwackſte	iang lembot	mahery
alderſwartſte	iang itam	aring
alderwitſte	iang poutee	foetſy
aldus	begytoe	hylang
alhier	deſiny	iahoen, intoe
alleen	ſa oerang	iraick, onlan
alderlep	barang ienis	iaby ſambats
allenſkens	poelehaen	aning hely
alliantie	dammey	andy andoy
almachtich God	Alla ioga beſar	fanter
allenſkens	poele poelehan	anihiel
alrede met haeſt	ſegra	ſaſack
als nu	ſakrang	wittellite
alſmen	tatcalle	oviens

Duyts	*Maleys.*	Madagerſkers.
alſoo zijſt	ia begitoe	*yiouhadde*
alſulcken	begy ytoe	*tony hoein*
altemael	ſammoeja	*y iamma*
altemet	barang kaly	*mannereyck*
al teſpade	lambat bena	*elaryva*
altoos	ſebagy	*ande ſahande*
alle daghe	ſa hary hary	
allaen	trouſi poutee	
alwaer	de manna	*adjahoy*
A M.		
Ambacht	Iabattan	*Mitſabo*
ambachtsman	orang prouſahan	*oelun mitſabo*
amber	amber	*fe'enghiere*
amboſtich	ſakit dada	*mieing*
anmelaken	kain ken maccan	*taffe foetſy*
ameracl der Zee	tommagon	*loin abbe*
amoureus	kaſſe ken perampoan,	*majoto.*
A N.		
Ancker	Souch	*Wattefadts*
anckeren	berlabo	*attenvou*
angſt	takot	*mattahots*
andachtich	hing'at	*ading'ang*
ander	lain	*areicke*
anders doen	lain poelang	*haffa*
anderſins	lain ienis	*haffa*
anderhalf	ting'a dua	*areick inde tapang*
anderwerf	lain kaly	*aſieu arieck*
antwoort	ſa'oet	*maniſſing*
antwoorden	menjaoet	*maniſſing*

Duyts.	Maleys.	Madagaskers.
anijs zaet	Iiere manis	*Wofadse*
A P.		
Ape	kra, ost baly	*tsydy*, ost *Warck*
apetijt	lapar	*onoen*
aposteunie	kembong	*mavey*
appel orange	lymoen manis	*Wancke zey*
appel dito inde pekel	Ierock	*hassynin.*
apul	dulkahiddary	
apzoberen	tertjoeuba	*mang andan*
A R.		
arbeyden	kerryja	*myasse*, ost *mitsabe*
arbeyders	oerang oupahan	*ampyla tanty*
arbeyster	parampouwan oupahan	*Wevavy ampitsave*
arbeyt/baringhe	berannaccan	*panjondock*
arch/loos	tjeredick	*mattohy*
arm	kassieen	*ombetee*
armoede	berkassieen	*ombette*
armespde Laken	sultra	*lamba fya*
armeye van schepen	anckatan capal	*lackemaro*
artilerie.	bedil	*affotouva.*
A S.		
asem	Nafas	*Saffekave*
assche	aboeu	*lavenne*
A V.		
avent	petang	*hariba*
avontmael	maccan petang	*hariba, homma*
avontstonde	petang hary	*ariva*
avontuer	ontong	*lenatang*
averecht.	sallah	*swogger*

Duyts	Maleys.	Madagetſkers.
B A.		
Back	Doelang	*Antoeva*
backen	brouſa roty	
baden	mandy	*manro*
backer	iouroeu dapor	*berne rong'in*
baren/golven der Zee	gelombang laoet	*riack*
baert	iangot	*ſommor*
balſemie	naratja	*voury*
bar	boa, ſipack ragga	*Wofotters*
balck	kayou beſar	*ſacken*
bale oſte pack	baſta	
balſem	oubat	*affetandi*
barbier	tabib	*ampita*
baren kinderen	beramacken	*panjondock*
barmheetich	ſayang haty	*meni meni*
barnen	toenoeu	*ouroon*
baſen van honden	ialack anjin	*mihooho*
baſtaert kinde	annack haramzada	*anke iane*
B E.		
Beck	paroch	*tehock*
becken	camiſtan	*antoeu berahein*
belachen	bertabba	*bella bellack*
bedacht	terhing'at	*fema fanta*
bedancken	tryma kaſſe	*majyna*
bedde	mitry tydoor	*tanty*
bedſtede	kitta rydoor	*andagnou*
bede	minta ſomba	
bedelaer	oerang fakir	*tamby tamby*
bederffenis	beénaſſa	*marats*

Duyts.	Maleys.	Madagaskers.
bedzoch	bedong'oe	*mindaf*
bedzijf	bo'at moe	*ſwougart*
bedwinghen	tahan haty	*addi meedi*
been van een beeſt	toelang	*taulang*
beginnen	moelaken	*mannenpoa*
beelt	benatang	*arma*
bepzoeſt	tiouba	*mangandap*
benannes	piſſang	*ſonggay*
bepden	nanty	*teurinkee*
begieten	ſombor	*eyding*
begraben	tannam	*mandiving*
berſten	petjach	*vake*
beneden	debava	*ambani*
berch	boukit, oft goenong	*wohit*
berepden	moeſteyt	*mitſabong*
berouwen	injyſal	*tombohin*
beſchaemt	maloeu	*kerkeere*
beſchermen van God	toelong ken alla	*piſa harij*
beſchuldighen	berdawa	*iavanay nanganoy*
beſpden/beneffens	zyſi	*elang elang*
beſem	penjapo	*faffut*
beſloten	tertoetoep	*hydy*
beſpdinghe	berſoenot	*mayfora*
beſocht	ſouda tjouba	*nyla*
beſpieden	typoeu	*pang'nari ary*
beſpotten	bermeyen bantjy	*lefahe*
beſpzinghen	berlompat	*metſambots*
beſtandt oft peys	dammey	*andi andoiy*
beſte	iang baick	*iakeſambit*

Duyts.	Maleys.	Madagaskers.
beſtelt	iang ſouda	*tapit*
beſtormen	belanger	*meady*
beſweet	beploch	*tſedingits*
beſwaert	ſougoel	*vingits*
beſwymen	rabach pang ſawan	*wottombock*
betalen	membayar	*menamby*
Het oſt meer	lagy	*mering*
bel[illegible]	baick	*iackeſambits*
beteren	poerbaicky	*hammerein*
betrouwen	pertjaja	*trimy*
betoveren	biſſou	*ting imbembou*
bevel des Conincx	ſabda rayja	*ſaboy ranga*
bevelen	ſoe roch	*inou*
beven	bekitter kitter	*mengorhoor*
bevonden	bedapat	*hyta*
bevrucht van kindt	bonting, oft hamil	*bevonten*
bewapenen	pakey zyrich	*metaffy*
bewaren	terrohken	*teremeau*
bewyſen	betoenjock	*ambare*
bewoont	beroema	*tomoits*
beytel	pahat	*pandafits*
25 J.		
25y nae	Ampir	*Marigits*
bidden/ghebeden	ſombayang	*mehanynau*
bieden/ om te coopen	tawar	*fyry*
bil	madoeu	*nenny tintells*
biekorf	pong madoeu	*tohorts*
by/naeby	ampir	*marigits*
by blyven	tingal ampir	*tommereou*

Duyts.	Maleys.	Madagaſkers.
bp brenghen	bobo ampit	aroſſo anoke'
bp doen/oft toe doen	bobo lagy	ſyſien
bple	biljong	feck, oft wady
bpſitten	terdoudock	tommoa
bpſlapen	tydoor ſamma	mandy aby
bpſtaen	tompo	mitahy
bpten	ghygit	mangiffer
billen	pautat	valahan
binden	ekat	fehe
binnen	dalam	oubang
biſſchupe	roty	verivoton
bitter	pa'idt	ſamberts.
B L.		
blat van een boom	Dawon kayou	ravin
blaesbalck	embos	taffoforan
blaſe	kemyhan	ampong
blaſen	tyoep	mitſioet
blas	dawon	ravin
blaſe	ary ary	latack
blaeu	biero, jioou	meytſe
bleeck van aenſicht	poute moucka	merehets
bleetent ſchaep	beſwara	bee
blepcken	pouteken kain	foetſy
blpde	ſouka	rabo rabo
blpven	tingal	tommorts
blindt	bouta matta	ambilang
blirem	kylat	mahellack
bloeds	darah	ra
bloedtganck	ſakit prot bedarah	ramandy

Duyts	Maleys	Madagerskers
rijs ghesoden	nasi	*Wary massack*
rijp	massack	*massack*
rysen	neicken	*ongoin*
rinck	tjytjin	*ampte*
R O.		
Robijnsteen	Parmarta, poudy	*Vaton mirehets*
roch	bajou	*Baffy*
[illegible]	kayou sipat	*Bonhansia*
roer te schieten	bedil espingarde	*mandefa*
roer van een schip	commedy capal	*dategamoere*
roeren/omroeren de pot	arou	*meng'aron*
roeren/oft verroeren	begra	*mehesick*
roepen pemant	rowa, oft pangil	*mangaick*
roest van yser	karattan besi	*refen vy*
roepen	bedayong	*mevey*
rogghe	gandom	
rolle	goelong	*waring gering*
rollen	goelir	*mevaring*
ront	boelat	*bong'ang*
rontsom	belincker	*ary ary*
romen dat vet is	bekal	*maffy*
roochen	bery slap	*embock*
roock	assap	*evonck*
root	myra	*meynja*
room/oft stremlig	dadee	*meloutoe*
roosen van negkentier	bong'a mawer	*Wongey*
roos water	ayer mawer	*aranno Wongey*
roosen	toenoeu	*attoenon*
rotten	boerock	*louw*

Duyts.	Maleys	Madagaskers.
roouen	merboet	*mangalaets*
roouerpe	de merbot	*mangalaets*
ros	myrá roupa	*merehets*
roſpnen	ſebiep	*voa mampey*
rot/mups	tykos	*vella von*
roudzaghen.	dalam ſogoel	*mandala*
R V.		*ter*
Ruet/oft ſneer	Lemack	*Mattavi*
rugghe	belaccan	*lilang*
ruſten	branty	*ming in*
ruſtich	ſouka haty	*riſick*
ruſtinghe tot krijch	zyreh	
rupdich/ſchorſt	koedil,korap	*mehaut*
rupm	luwas	*metahits*
rupmen	berluwas	*ſchaffy*
rupter.	orang begouda prang	
S A.		
Sabel	Pedang	*Anſelaua*
ſacht	lembot	*malemi*
ſack	karong	*helits*
ſadel van een peerdt	plana kouda	
ſaedt	benyh	*mamboli*
ſaeyen	taboer	*volle*
ſaffraen	koenjit	*ſackaviere*
ſaghe	girgajy	*dydy*
ſaghen het hout	bergirgajy	*dydien*
ſagher	orang girgaſy	*oelun dydien*
ſalf	oubat	*endy*

Duyts	*Maleys.*	Madagerſkers.
ſalven	beroubat	*kaboeck*
ſalich	ſemperna	
ſalpeter	miſſieu	
ſalveren	toelongken	*malack ajy*
ſamen	ſamma	*tſigan*
ſammelen	berempon	*trimi*
ſanghen	oerang bydoon	*oelun moeſick*
ſant	kreſick	*olang'an*
ſabt/oft verſadicht	kinjang	*fenno*
ſatijn	attelas	
ſauſe	quah	*roo*
ſapſoen.	mouſim	*lohata'on*
S C.		
Schade/verlies	Moroughy	*Maraets aby*
ſchadelijck	ſayang	*vaki*
ſchaduwe	bobayang	*tapien do*
ſchaeckſpel	tjoky	*miſongea*
ſchaef	nyjis	*bangkong*
ſchale/balancie	naratja	*vouri*
ſchamen	maloeuken	*kerkeri*
ſchaemte	maloewen	*kerkeri*
ſchaep	bierbery	*ahonre, oft beckela*
ſchaepherder	combala berebiry	*tompo*
ſchaerlaken	ſackelat miera	*taffa meinja*
ſchaers	coerang	*anni helly*
ſchaffen	bobo naſi	*mamowat*
ſchamel van goedt	kaſſeen arta	*enny kitick*
ſchamelhept van beyden	tempa maloeu	*tſy acka*
ſchalck	tjeredick,	*kierack*

Duyts.	Maleys	Madagaskers.
schantse	kouta	loejock
schaer	gonting	fety
schat/goedt	arta	feno
schatten	bry oeusoer	andien may fen
schaven	bernyjis	vankong
schaefpser	pahadt nyjis	fofo doha
scheede van een rapier	sarong pedang	ondiyt er
scheedemaker	panjarong	
scheef	yroet	melock
scheel sien	ioeling	myjaha
scheel ofte decliſel	talap, oft toutoep	toetots
scheeren	bergonting	hehete
scheermes	pissou penjoukor	fickaoeck
scheet	contoet	manetoet
schelden	iompa	missaoet
schelferen	patjah	
schelle	colit	hedits
schelm	harammy	myhohots
schelmerpe	seronay	fifoulahas
schelpe	colit carang	hoedits
schenckel van een been	toelang kaky	toelang wavijtsy
schencken wijn	bobo arack	manjading tahoa
schenden	beenassaken	maraet
gheschent	beenassa	maraet
scheppen water	timbang ayer	mysouh
schepper/God	Alla	iangna hari
schermen	tankis	koulla byra
schermer	outos bertankis	oelu n panajat
schermutsen	berlawan	meady

Duyts.	Maleys.	Madagaſkers.
ſcherp	teyjam	*marrang its*
ſcherpen	aſſa	*mandapack*
ſchueren	ſappoken	*manatſaek*
ſcheyden ghebeeſte	poblah	*ſaraeck*
ſchicht	panna	*falick*
ſchicken	bri akal	*eydick*
ſchier	ampir	*avy*
ſchip	paſſang	*torrack oft mamali*
ſchipuen	roupa	*metovy*
ſchipten/backen	berah	*mangere*
ſchyve	yris	*vorien*
ſchilderen	berlukis	*tondong*
ſchilder	orang berlukis	*oelun myavæt*
ſchilt	pryſi	*panſi*
ſchillen eenige vruchte	coupas bokayou	*mangoffe*
ſchiltuneeſt	ſakey iabat preſi	
ſchiltwachte	kawal	*manondock*
ſchildpadde	pinjou	*fanjou*
ſchimmelen	bertjindawan	*meintine*
ſchim oft ſchadouwe	bobajang	*tapiendo*
ſchip	cappal	*lakabey*
ſchipper	nachgoda	*pang'a moere*
ſchoen	kous	*ſarongkohots*
ſchoenmaker	moetjy	*fendadyts*
ſchole	benderſah	*myaenjaets*
ſchoolmeeſter	ſida, oft goerou	*pang'a jirts*
ſchoon	baick roupa	*madia*
ſchoonheyt	baick paras	*madiæ*
ſchoote	corap, oft koudil	*meonffoæ*

Duyts.	Maleys.	Madagaskers.
schotel	pingan	tonvo voula
schouwer	bahouw	aveyck
schrabber	kykis	kouhin
schramme	tanda louka	rangoets
schrapen	berkykis	manhouhi
schreeuwen	rowa sang'at	meheyck
schreve	oeris	mita
schrepen	nang'is	iemangi
schricken	kejut	taits
schrift	sourat	soerats
schryden	kankang	meapaets
schrijnwercker	sermala	vanbootsaes
schryven	besoerat, oft toelis	ponondong
schuf inckt	dawat	watte aring
schroomen	bertakot	matahots
schudden	goyong goyong	honsang'in
schuldt	outang	sajy
schuldich	beroutang	mangiffa
schuldenaer	oerang betoutang	oelun wessagi hey
schuppe/oft spa	soudock	visoto
schutten	sanga	hifick
schuplen	boenjy	mehoeding
schupm	boy	worro
schupmen	bowang boy	alan worro
schupte	praeu	lacka pamitan
schuptboerder	orang bepraeu	oelun lackan
schupven.	soerong	issoet

S E.

Secretspreken — Katta terboenjy — Mihisick

Sterk
sterkelij

Duyts.	Maleys.	Madagaſkers.
ſecretaris	pongolo korkon	*mana fan'ahy*
ſeghel	tjap	*anjack*
ſeghenen	plaira alla	*belomman*
ſeeghen/viſnet	poukat	*fendava*
ſegghen	berkatta	*manbara*
ſegwoordè	ſepatta	*voelang*
ſeker	ſongo	*toho*
ſelt[illegible]	ſah	*e'y*
ſelden	tieda banja kaly	*royavy*
ſeltſaem	heraen	*ſohyta*
ſelfs	diery iouga	*iahouw*
ſenden	kierim	*hannauw*
ſendtbrief	ſoerat kierim'an	*ſoerat hannauw*
ſenghen	toenoeu	*may*
ſententie	hoekom	*maheytſy*
ſenne	oerat	*oejarts*
ſerpent	oelar	*oelart*
ſes	nam	*ennin*
ſeſmael	nam caly	*ennin*
ſetel/oft ſtoel	kurſi	*fakang'an*
ſetten	anter	*tommots*
ſeven	toujou	*vyton*
ſeyl	layer	*lahy*
ſeylen	baleyer	*milley*
ſeylboom	tejang layer	*falajin*
ſeylſteen	batou brany	*vaton harang*
S J.		
Sieck	Sakit	*Marare*
ſieckelijck	ſakitten	*marare*

sieckte
sieden in een pot
sieden/niet braden
siele
sien
sienlijck
sijghen
zyde
sijt
sijn
spweghen
silver
silversmit
simpel
sitroen
sinnelijck
sincken
singhen
sipier
sitten

SL.

Slach
slachten een beest
slaen
slaep vant hooft
slapen
slanghe
slap
slappen

penjakit
ydih
reboes
nyjawa
lyat
keliatan
rabah
lambong
sultra
adda
ialan lain
perack
pande parack
gyla
lymoen besar
majelis
tingelam
berjanjy
pongolo kantjing
doudock

Pocol
sommeleh
de pocal
roncka
tydoor
oelar
lembot
berlembot

marare
mandeur

bedisy
mahita
myjaha
labo
marre dilang
lamba fyæ
yhoey
lalan
pelan
paneffa woelemaleni
swongert
telongo
tsare
merendeets
mousick

tommots

Teffack
sombidy
teffack
toelang assa
mandy
madoets
melemi

Duyts	Maleys.	Madagerſkers.
ſlave	hamba	onbeta
ſlecht/effen	ratta	melamma
ſlechthept/ſimpel	gyla	ſwongare
ſleutel	annack kontjy	hydy
ſlepen	terhela hela	tangahien
ſlechten/effenen	rattaken	fiffoeck
ſlicken/ſwelghen	pirlan	attillin
ſlijck	lompor	fottack
ſlypen	aſſa	mandoediss
ſlijpſteen	batou aſſa	watou aſſa
ſlim/erom	yroet	hylang
ſlinck/oft dun	nypis	madinick
ſlincx	kyry	havia
ſlincker ſchouder	bahon kyry	avia
ſliſſchen/uytdoen	padam	vonou
ſloot	paya	ſahan
ſlot/ſterckte	kouta	fefe honbin
ſlot vande kiſte	kontjy	takoutte
ſlotmaker	pandey kontjy	fitſabo hydy
ſlupmen/ſlapen	antock tydoor	mattoro
ſlupten	toetoep	fondy
S M.		
Smachten/verdzincken	Matty lemas	Matty enraro
ſmaeck	beraſſa	hamin tſara
ſmaken	raſſaken	hamin tſara
ſmal	pytick	meyfits
ſmallen	perpytick	menbo meyfiss
ſmeden	timpa	wango
ſmeeren	bobo minjack	thandy

smeer
smerten
smelten
smpten
smoken/oft roken
smit
smout van de koe

S N.

Snacken
snaren van instrumenten
snede
snel
snpden
snpmes
snoer
snoo
snoohept/ertheps
snot
snuffelen
snupt

S O.

Soo
sobzeren
soch/een vercken
soodanich
soecken
soenen
soet
soetelen

minjack
besakit
antjoer
poucol
berassap
pandey bissy
minjack lemboe

Momandang
tyly ketiápy
sayet
pantas
tersayet
pissou ráoet
taly
iahat

tjeredick
nana ydong
bertyum
ydong

Begytoe
maccan sedekit
indong baby
begyto samma
tjary
betjum
manis
iuwal maccanan

mennack
affiery
manna
maeffack
beembock
paneffe
menack angomb

Myeing

hattaran
meheembang
dydien
fong'o hyfen
angoy
vingit
mattoy
lelæ
meórock
orong

Eé
houman annegi hets
vavonny
yroang
milla
feffets
many
mandaffo háuin

ſoldt gheven
ſolpher
ſomer
ſommeren
ſommighe
ſomtijts
ſondach
ſonde
ſondighen.
ſondaer
ſonder u
ſoon
ſonne
ſonneſchijn
ſop
ſoppen
ſorghen
ſorghe verdaert
ſorgheljck
ſot
ſout water
ſout
ſouderen

S P.

Spatieren
ſpaden inde aerde
ſpade/laet
ſpanne van een hande
ſpannen een boogh

bry moeſára
tanna tjambagga
mouſim ang'at
berkiera kiera
barang appa
barang caly
hary ſombayang
doſa
berdoſa
oerang bedoſa
carna enkou
annack laky
matta hary
perang mattehari
quah
maccan quah
ing'at ing'atken
takot
bertakot
gyla
ayer maſsin
garam
pettry

Bermayen mayen
koerock tannah
lambat
jinckal
blancken bouſoer

mangame hareén
imba hajou
loha ta'on
mangiſſa
marare ſemeraloot
mang andreck
lohanda
mangare hanin
ſwongert
oelun mahéry
iale ſefat
ianne lahy
maſſo anro
heyng anro
róa
houman róa
oren álin
matahots
matahots
belle bélat
rano moela
marray, oftſyra
attampijn

Mevere vere
fyſutto tany
alijn
iehe
wohots

Duyts.	Maleys	Madagaskers.
ſparen	tarroh	*affin*
ſpat	ſompit	*tſouffin*
ſpeck	daging baby	*meoffong*
ſpenen	annack ſouſou	*nona'o*
ſpelen/dobbelen	bejoedy	*ſonge'a*
ſpelen op een belonſ	giſſing herbab	*didy*, oft *ahiſa*
ſpeelman	nanta brahy	*iavoets*
ſpeloncke	dalam koerong	*ſlouvang*
ſpickelen	bertytick tytick	*tſiſick*
ſpijcker	labang	*fatſicke*
ſpille/ofte windaes	dauwer	*hering*
ſpeghel	tjirment	*tandi dong'an*
ſpieſſe	limbing, oft tombac	*leffon*
ſpyſe	maccanan	*hanin*
ſpyſen	bry maccan	*hoeman*
ſpinnerop	laba labahan	*wovang*
ſpinnen het garen	antih benang	*mittoho*
ſpit	pang'ang	*tedja*
ſpits oft ſcherp	matta tayjam	*marangit*
ſpetten/delven	koerock	*menombock*
ſplyten	tjerah	*wacki*
ſplinter	doery	*ſiſick*
ſpoeden	lecas, ſegra	*maladia*
ſpoelen	terbaſſo	*mangoeja*
ſpoozen te peert	doery begouda	
ſpoozen van een haen	ſouſou ayam	*hintong*
ſpotten	diſſenda bantjy	*mandefack*
ſpouwen/overgheven	montah moelot	*mandova*
ſpouſel	ayer moelot	*mandora*

Duyts.	Maleys.	Madagaſkers.
ſpraeck	ſwara	*mevoulang*
ſpreken	bercatta	*mevoulang*
ſpringhen	lompat	*loupats*
ſpronck	terlompat	*mandoupat*
ſprupten	tombo	*mitombo*
ſprupt	tjabang	*rara*
ſpuelen kinderen	bermeyen annack	*miſing gyjæ*
ſpuyten	berſompit	*ſouffin*
S Q.		
S T.		
Stadt	Bendar negry	*Hombin*
ſtael	beſi melela	*dye'its*
ſtaen	bediery	*mitſangæ*
ſtaet	diery	*tſangan*
ſtaf	tonckat	*tohanjæ*
ſtameren	gagab	*myfafa*
ſtalmeeſter	pongolo gouda	
ſtam van een boom	pohon kayou	*fotto*
ſtampen	toutock	*toto*
ſtamper	alou	*lang'jhajon*
ſtampblock/mortier	leſong	*leong*
ſtanck	berbau iahat	*mangtſing*
ſtandert	teang ongol ongol	*hajon ſeingy*
ſtappen	lancka	*ohats*
ſtadthoudert	pongolo lyma bendar	*tompeny hombin*
ſtede/plaetſ	tempat	*tong'o tongo*
ſteech	ialan ketjil	*lalan meyfits*
ſteelen van appelen	tankey	*raene*
ſteen	batou	*anne katon*

Duyts.	Maleys.	Madagaſkers.
ſteenclippe	batou karang	*vatou harang*
ſteert	ekour	*ohy*
ſteerts	ſakeran	*ſaſack*
ſteertkyp	kebal	*tombohin*
ſteerten	tykam	
ſteelen	bertjoery	*mangalæ*
ſtem	ſwára	*beſea*
ſtemmen	ingrang	*terreing*
ſtercken	berquatken	*maehery*
ſterckman	orang quat	*manantſandi*
ſterck/vaſt	tegoh	*maheri*
ſterre	bintang	*anné kintang*
ſterven	matty	*matti*
ſterffelijck	termatty	*matti*
ſteunen	biſſe necan	*tanou*
ſtepl	ringy	*amba*
ſtichten	brouſa	*mitſabo*
ſtier	lemboe agam	*aomba lahi*
ſtieren het ſchip	páwang commedy	*mangamoeri*
ſtierman	malim capal	
ſtierroer	commody	
ſtijf	tegar	*tergets*
ſtyben	bertegar	*máfi*
ſtijl van een deure	tyang pintou	*touhang tamene*
ſtijl	tyang	*touhang*
ſtilte van wint	tieda berangin	*mangindock*
ſtil/oft rackhyps	tandas	
ſtincken	tium bouw	*mantſing*
ſtippen	bertytick	*manon bock*

Duyts.	Maleys.	Madagaſkers.
ſtock	kayou	ſaloe
ſtoel	kurſi	foelangon
ſtoelganck	bowang ayerbeſar	mangere
ſtof	abou, oft dully	lavenon
ſtoken/wuyt ſtoken	tiop apy	ſorong'an
ſtom	klou	ſimpin
ſtomp	tompol	melommen
ſtonden der vrouwen	hijl parampouan	mandefar
ſtonden aen	ſahat	ſaſack
ſtout/ure	iam	vitti vittē
ſtoozen/verſtoozen	ammarah	vingit
ſtocten	toelack	tollack
ſtoppen	toetoep	totots
ſtozm/wint	toffaen	rivoets
ſtozmen van wint.	bertoffaen	ang'in mahere
ſtozten	tompá	rarack
ſtoutherticheyt	brany haty	antits
ſtraet	ſahat lagy	ſaſack
ſtralen der ſonnen	taly mattahary	henganden
ſtraet	campong	lalan
ſtraetrover	orang merbot	ampang alats
ſtraf	nákal	mahere
ſtraffen	hockomierá	maneffack
ſtrick	taly jerat	fandijck
ſtricken	jerat	fandijck
ſtrijcken	kouſock	pakats
ſtroncken	terantock kaky	lavon
ſtront	ta'y	tha'y
ſtroo	rompot kring	ting'in
ſtropen	táboer	ararack

Duyts.	Maleys.	Madagaskers.
stroom	ayer hylier	maree
stroopen	bowang colit	zylack
strupck van een boom	kayou pontong	tongon hajon
strijden	tarmonsoh	meadi
strijdt	mousoh	meadi
stucken	tampang	tapack
stuck	sepengal	yraick
studeren	bernajy	meanjats
stuer van weser	massam moucka	matsiero
stupven/stof	abou terbang	iavon meang
S V.		
Subtijl	Outos	Mahey mitsabo
suchten	tjinta	mea'ing
suer	massam	matsiro
supghen	issap	minnono
suler	bagy ytoc	tohoy
surgijn	tabib	ampitaha
sus	diem	manissinga
sussen	diemken	manissinga
suster	soudara param pouan	annackavy
supcker	saker	mamy
supcherriet	teboeu	fary
supden	salatan	simmelaoet
supghelinck	annack bersousou	mynono
suppen	mynom	sisits
supselen	berkyser cappalla	fanging
supver	tjoutjy	fafaen
supveren	bertjoutjy	maniaffa
S W.		

Duyts	Maleys.	Madagerskers.
Swack	Lembot	*malemy*
swackheyt	lembot toelang	*malemy toulang*
swáer	brat	*mavessat*
Swaermoedich	sogoel haty	*vingits*
swaer van kinde	bonting, oft hamil	*missijajia*
swagher	ypar	*jahots*
swagherinne	ypar parampouan	*vinantock*
sweer int lijf	sakit combong	*maráre*
sweeren bloecken	sompa	*misaoet*
sweert	pedang	*meantin*
sweet	plouh	*dingits*
sweeten	beplouh, oft rymas	*ding'its*
swelghen	perlan	*manelin*
swellen	combongken	*tombohin*
swemmen	bernymang	*lomango*
swert	ytam	*meintin*
swert cozael	khalbhar	
swerte constenaer	orang balick matta	*oelun misonga*
swert maken	brousa ytam	*tsabo mejntin*
swichten het zeyle	soh layer	*mamalun*
swijcken	tersoerut	*meángots*
swyghen	diem	*manissing*
swymen in onmacht	gougor pangsáwa	*mitselang*
swijn oft vercken	báby	*lambock*
S Y.		
Sy	Déa	*rohoy*
sieroop	manissam	*tagoly*
T A.		
Tabbert	Bajou sackelat	*Sarendoho*

tachtentich	delampan podó	walo poulo
tack van een boom	tjabang	ſampankajous
tale	baſſa	voelang
taelman/tolck	iurebaſſa	andien bey
tacp	tegoh	madijts
tafel	kekouda	laffick
taffa	taffa	taffick
talloor	tjypir	
tamerindesboom	phon tjymelagy	hajou croupo
tamarinde	tjimmelagy	kille, oft voa vahong
tam	gyna	
tammen	bergyna	mimbaag
tant	gigy	niffy
tanghe	fepit	iffats
tapisserp cleedt	parma dany	
taſten	iabat	tannan
T E.		
Teken oft voorsien	Alamat	fantars
teerkenen	bertanda	fantaran
teenen der voeten	annack kaky	ancka hely
teenemael	ſamoenja	yiaby
teerlinck	bo pareh	kriyt
teghen	temoe	toffetouck
teghen comen	bertemoe	effen noumut
teghen opstaen	berbalijck	meongo
teghenspreken	berjawap	mevoelang lalang
teghenwoordich	ſakaran	ſaſack
tellen	byllang	mangiſſa
teller	orang berbillang	oelnn mangiſſa

Duyts.	Maleys.	Madagerſkers.
temperen het weer	ſepoh biſſi	manjoffa vy
ten	tyma pouteé	woella
terlve	gandom	
terwylen hy	tedang déa	ſabottey
terghen	ſuwa	mandiſick
terſtont	ſahat lagy	ſaſack
TH.		
Thien	Sepoeló	Foullo
thienmael	ſepoelo cally	foulley
thoonen	toenjock	miaha
TI.		
Tyghet	Herryman	Araman
tydinghe	gabar	fombo
tijt te vozen	doulou calle	maddi.
tijt verdrijf	bermeyen	miſongi'a
tis niet	tieda	tſari
tyteliſck goedt	arta dunya	tſari iari
timmeren	boewat ſermala	mandafits
timmerman	orang ſermala	pandefits
tyran	orang nakal	adien heri
tijttel	gélar	
TO.		
Toch	Adda	Ee
toe	lekap	affondi
toebehoozen	poenja	annari
toecomen	datan	avy
toecomſte	ary datan	andawavi
toedoen	toetoep	affoude
toegantk	pegy tempat	meongo majongo

Duyts.	Maleys	Madagaſkers.
toeghedaen	berlebeh	*aſſieuw*
toeghéven	bry lebeh	*aſſieuw*
toelaten	kaboel	*majutton*
toemaken	poerbaicky	*jie metſabe*
toenaem	nammaenja	*angaran*
toenemen	iady	*mangiſſe*
toeghenegheh	khandack	*majutto*
toerekenen	dea poenja	*anjy*
toeruſten	poerbaicky	*yie metſabe*
toeſchryven	kierin ſoerat	*ſoerat*
toeſegghen	kaboel	*majutto*
toeſicht	terlyat	*metteryma*
toeſien	hawaen	*metteryma*
toeſlupten	tertoetoep	*afoedy*
toeſteken	tickam	*tombock*
toetellen	terbylang	*mangiſſa*
toevallen	toutop diery	*labo*
toeven	nanty	*mandingy*
toegheven	bry ouſoer	*ameen lohavongi*
tollenaer	orang tryma onſour	*oelun avellang*
tolhuys	ferdach	*metſango*
tol vooz de kinderen	gaſſing annack ;	*aboang*
tonghe	lyda	*lella*
tolck	iurebaſſa	*maſanters vollang*
toom vant peert	kekang kouda	
toonen	toenjock	
tooznicht	amarah	*mahing*
tozen vanden kerck	comoet miſkijt	*andy*
toozſe	dy'en	*ſavock*

Duyts.	Maleys.	Madagaſkers.
tot hem	ken dea	ancke ro'ang
touwe.	aly	angoy
T R.		
Tracteren	Bergormat	*Meraſſa*
traech	lambat	malemmy
tranen	ayermatta	ranno maſſo
trecken	hela, tarick	metarick
trecktangh	ſepit	
treden mette voet	yrick kaky	*Reſoots*
treffen	kna	wova
treuren	ſoegoel haty	vingitſe
treurich	ſoegoel	vingits
triomphe'	bermayen	rabou rabou
triompheren	bermayen mayen	rabou rabou
trommel	gendrang	amponga
trommelaer	orang gendrang	pifofock amponga
trompet	namfiery	kerombo
trompe voor kinderen	gingon	finne enne
trompetblaſen	tiop namfiery	tſyoffi kerombo
trooſten	mongoenjongy	aje temangi
trou	benar	
trouwichept	betoel	
trouwen	gawin	mannebadi
T S.		
Tſamen	Samma	*Aby.*
tſamen comen	ſomma datan	tſigen aby
tſamenſprecken	bercatta ſamma	tſigen mevolang
tſamen gheſwozen	berſompa ſamma	tſigen mitſaout
T V.		

Tuyteldupve
tuſſchen
tupghen
tupghe
tupchniſſe
tupt/kan
tupten der vrouwen

TW.

Twaelf
twee
tweederley
twintich

VA.

Vadem
vader
vaeck
vaeckerich
vane/oft vlaghe
valck
vallen
vallepe
valſch
valſcheljck
van daer
van nu voortaen
vanghenisſe
vanghen
vanginghe
varen een rpbter op

Boerong koekor
dalam
beſaxſi
ſaxſi
berſaxſi
kindy
rambot perampouan

Dúa blas
dúa
dúa ienis
dúa poelo

Depá
bappá
antock tydoor
moutydoor
ongol ongol
rayja wally
gougor
padang
iahat
iahat haty
derry ſana
ſakaran poelan
kantjing orang
tankap
tawan orang
moudick ſongey

Vorong lamockan
houvang
mangabare
mangambare
mang'ambare
ſampanck
voulon wey vavy

Foelo roo
roo
roo mytambi
roopoelo

Mandefy
ray
mattoro
tſulun
ſeingge

lavou
alou
manboack
manboack
de aja
marikit tang'an
anthady
ſambots
ajou tapan
moerick

Duyts.	Maleys.	Madagaſkers.
varen een rpvier if	hielier ſong'ay	*mevalang*
vaſt/ſterck	togoh	*fehe*
vaſten	poóſa	*ſehoeman*
vat/een ton	gendrang cayou	*watte*
vatten	iabat	*malack*
VE.		
Veeſten	Backeley	*Meady*
vechter/ſchermer	orang betanckis	*picolun byra*
vechtmeeſter	outos betanckis	*picolun byra*
veder/plupme	boelou boerong	*voeloeu, vorong*
vee/oft veeſt	benatang	*fanjóe*
veel	banja	*fenno*
veelerhande	banja iynis	*fenomaro*
veerdich	moſteyt, oft adir	*effá*
veertich	ampat poelò	*effat poeló*
veeſt	contoet	*ettoot*
veghen	ſappo	*faffa*
vel	colit	*hoely*
veldtheere	pongolo lyma ráyat	*bonny*
veldhoen	ayam outan	*kóho hangait*
veltmuys	tycos	*vecki*
venckelſaet	jieremanis	*warot*
venijn	ratjuyn	*andy*
venynich	byſa	*andy*
verachten	bantjy	*mahére*
verachteren	tingal commedien	*voetſa*
verraet	typoe	*amme*
veranderen	gantyken	*haffa*
verantwoozden	berjawap	*fanter*

Duyts.	Maleys.	Madagaskers.
verantwoort	iawap	*fanter*
verarbeyt	terprousa	*ampitsabo*
verarmen	kasien datan	*lintoeu*
verbaest	rakot	*matahots*
verbernen	roenoeu iady	*roan*
verberghen	boenjyken	*avoenjy*
verbeteren	de poerbayky	*tsarat*
verbeyden	nantyken	*mending'i*
verbidden	mehon lepas	*meni meni*
verbinden een wonde	bobo oubat	*fehene*
verblijden	bersouka	*ravon*
verblinden	ékat matta	*bylang asson*
verboden	cata iang'an	*tenoon*
verbet	tieda dapat	*tenoon*
verbolghen	terékoet	*mangaraeck*
verbrant	tertoenou	*may*
vercieren	poerbayky	*meva meva*
verciert	souda poerbayky	*meva meva*
vercken	baky	*lambon*
verclaren	catzaken benar	*manhysa*
vercleeden	ganty káin	*mesiken taffy*
verclepnen	de kitjilken	*tsabo hely*
verclicken	somba sittenah	*ywoelang*
verclichter	orang sittenah	*oelun ywoelang*
vercloecken	tegar dierienja	*meyvang*
vercoelen	bersoujoeck	*naráin*
vercoopen	juwal	*mandáffon*
vercorft	berjuwal	*anbidi*
verrooper	orang bejouwal	*oelun mandáffon*